

EVANGÉLIKUS Élet

Kirchentag felett
az ég

LVSZ – részletes
beszámoló
Namíbiából

Tudomány,
protestantizmus

Kéthetente megjelenő magazin | ára: 600 Ft | 82. évfolyam, 22. szám | 2017. június 4. | Evangélikus.hu

MEGJELENT

Luther I.

Színes magyar animációs film

Játékidő: 5x13 perc | Képarány: 16:9

Rendező, művészeti vezető: **Richly Zsolt**

Forgatókönyvíró: **Lackfi János**

LKF 001 • 136x190 mm • DVD-tokban

ISBN 999-954-9909-00-2

Luther, amint gyermekként diót csen a kamrából. Luther, az eminens diák. Luther, az éjszakákon át gyötrődő szerzetes. Luther, a lángoló szavú igehirdető. Luther, a tisztos családfő, aki nemcsak népes családját, de a wittenbergi diákságot is maga köré vonzza...

A kalandos életút állomásait végigjárva szembesülhetünk a korabeli drámai eseményekkel, elgondolkodhatunk a máig ható tanulságokon, a sorozat humorának és friss grafikai stílusának köszönhetően pedig tartalmas szórakozásra is számíthat a néző. Családi moziként, iskolai tanórásra és gyülekezeteinknek egyaránt szeretettel ajánlom ezt a nagyszerű sorozatot, amelyben minden korosztály megtalálhatja a maga nézőpontját.

Fabiny Tamás püspök

A Luther életét feldolgozó tízrészes animációs sorozat 1–5. részét tartalmazó DVD 2500 Ft-ért megvásárolható a Luther Kiadó webáruházában.

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a

Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között

www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518

Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

Új lap, új kegyelem

Több évtizedes történetének újabb fontos fordulópontjához érkezett az *Evangélikus Élet*. Amint az előző lapszámban is jeleztük olvasóinknak, egyházunk vezetése úgy döntött, hogy pünkösdtől a *Kronika* hírlevél összeolvad az *Evangélikus Élet* magazinnal, s az ünnepet követően kéthetente a hatvanoldalas magazin hasábjain kínálunk majd Önöknek olvasnivalót.

Nehéz, de okszerű döntés ez, hiszen az elektronikus információ-áramlás megállíthatatlan fejlődése mindinkább háttérbe szorítja a nyomtatott sajtót. Tisztában vagyunk azzal, hogy a Magyarországi Evangélikus Egyházban ma is számosan igénylik a kézbe vehető, lapozható sajtóterméket, ezért az *Evangélikus Élet* magazin van, és bizonyára sokáig lesz is még ebben a formában.

A mostani – a magazin külalakjában is érzékelhető – változás sze-

mélyi átrendeződéssel is együtt jár. T. Pintér Károly – évtizedes szerkesztői tapasztalatait továbbra is hasznosítva – a jövőben a lap egyházunk életéről beszámoló híreit gondozza majd, a klasszikus magazin tartalmakat pedig Kézdi Beáta fogja szerkeszteni.

Ebben az első megújult számban – korábbi ígéretünkhöz híven – részletes beszámolót olvashatnak a Lutheránus Világszövetség nemrégiben Namíbiában megtartott nagygyűléséről, ahol a résztvevők jóleső érzéssel tapasztalhatták meg, hogy mennyire szerethető, virágzó, fejlődőképes közösség az evangélikusok világméretű, egyre gyarapodó családjáé.

Lapzártánk idején még javában zajlik Németországban a *Kirchentag*, régióink talán legjelentősebb lutheránus fesztiválja, ahol egyházunk népes küldöttséggel képviselti magát. A reformáció ötszáza-

dik, jubileumi évében megrendezett s így különösen hangsúlyos eseményről ebben a lapszámban csupán egy sok fotóval gazdagított, kurta tudósítást olvashatnak, de a következő magazinban törlesztjük adósságunkat, és részletekkel is szolgálunk majd.

A megújuló *Evangélikus Élet* magazin tervezése és előkészítése során a szerkesztőségben többször szóba került: szerencsénk van, hogy éppen pünkösöd ünnepén jelenik meg ez a lapszám. Mindvégig hittünk és továbbra is bízunk abban, hogy a kiáradó, kegyelmes Szentlélek a mi munkánkat is megsegíti, és gondoskodik arról, hogy a jövőben az eddigieknél is teljesebb, színesebb képet adhassunk egyházunk életéről.

Számítunk a Szentlélekre, és persze mi is mindent megteszünk a siker érdekében!

■ ILLISZ L. LÁSZLÓ

Lehet örömmel dolgozni?

Könnyedén vághatnánk rá a kérdésre a választ: „Ugyan, dehogy!” Ám előbb olvassuk el a Luther etikájának és a munkának az összefüggéseit kutató írást, és arra a kérdésre is választ kaphatunk, hogyan egyeztet-

hető össze az örömmel végzett munka nem feltétlenül anyagi előnyökkel kecsegtető haszna a profitot hajszoló szemlélettel.

32. oldal

Szorgalommal és hittel

Munkája mellett a götebgorji protestáns közösség összetartásának, építésének szenteli életét Jordáky Béla. A vele készült interjúban beszél kivándorlásának okairól, a befogadó, a hideg

északon is melegszívű skandinávokról és arról, hogy a magyar kultúrát szeretettel és akarással a föld bármely pontján életben lehet és érdemes tartani.

38. oldal

Lutherek ragtime-ritmusban

Nagy fába vágta a fejszét Ittész Tamás és Lanczkor Gábor, amikor Luther Márton és Martin Luther King történetét opera formájában álmotda színpadra. További és nem kevésbé váratlan csavar a történetben, hogy ez a kortárs muzsika vérbeli crossover, hiszen a ragtime mellett ötvözi a szving, a blues és a gospel stílusselemeit. Az ősbemutatóra készülő alkotók azt ígérik, hogy a színházi élményben legalább akkora szerepe lesz a látványnak, mint a zenének. A mű legfőbb üzenete, hogy a reformátor gondolatai időtől és földrajzi helytől függetlenül egyaránt máig élnek és érvényesek.

18. oldal

Új nap – új kegyelem

ORATIO OECUMENICA

Vasárnap (június 4.) *Abból tudjuk, hogy benne maradunk, és ő mibennünk, hogy a maga Lelkéből adott nekünk. És mi láttuk, és bizonyoságot teszünk arról, hogy az Atya elküldte a Fiát a világ üdvözítőjéül.* 1Jn 4,13–14 (Hós 13,4; Jn 14,23–27; ApCsel 2,1–18; Zsolt 118,1–14) A Szentírásban mindössze két alkalommal fordul elő, hogy Jézus „a világ üdvözítője”. Nemcsak a személyéről, de érkezésének céljáról is tanúskodik ez az elnevezés. Az egész teremtettséget átfogó volt küldetése. Ezzel az üdvözítő Jézussal lehetünk közösségben mi is, hiszen a maga Lelkéből adott nekünk, s éppen a Lélek által megláthatjuk, hogy részesei vagyunk az üdvösségnek.

Hétfő (június 5.) *[Ő] megvizsgálta minket minden nyomorúságunkban, hogy mi is megvizsgálhassunk másokat minden nyomorúságban azzal a vizsgálatással, amellyel Isten vizsgálat minket.* 2Kor 1,4 (Ézs 50,4a; Mt 16,13–19; 1Kor 12,4–11; Zsolt 118,15–29) A vizsgálatanság köre – amikor hiányaink, fájdalomunk, csalódottságunk, veszteségeink körül forog minden gondolatunk – hamar örvénnyé lehet, és elnyel mindent, amiért élni érdemes. Isten vizsgálatása megállítja ezt a pusztító körforgást, odaállítva Jézust az örvény helyére. A vizsgálatás Istene Jézussal vizsgálat.

Kedd (június 6.) *És útra kelve el is ment az apjához. Még távol volt, amikor apja meglátta őt, megszánta, elébe futott, nyakába borult, és megcsókolta őt.* Lk 15,20 (Zsolt 109,21; 1Kor 14,1–5.27–40; ApCsel 6,1–7) Isten mindig meg akar találni, és mindig intenzívebben, mint ahogyan mi őt. Nem vár addig, amíg hazaérünk, amíg magunk kérünk bocsánatot, amíg elkezdünk ígérgetni és fogadkozni. A tékozló fiú apja kitárt karral rohan fia elé. Ő maga hidalja át a távolságot, hogy a szeretetkapcsolat helyreállhasson.

Szerda (június 7.) *Az Isten országa [...] igazság, béke és öröm a Szentlélekben.* Róm 14,17 (Zsolt 68,4; Ef 3,11–14; ApCsel 6,8–15) Láttam Isten országát, amikor egy testvérpár tagjai, akik évek óta nem találkoztak egy régi-régi sérelem miatt, ott ültek a kisházban. Beléptem, csendben felvettem a Luther-kabátot. Eleinte egymásra sem mertek nézni, majd együtt válaszoltak a gyónási kérdésekre, a megbocsátásról szólónál könnyek között átölelték egymást... azután vették Jézus testét és véréét. Láttam Isten országát máskor is, mert Isten országa közöttünk van.

Csütörtök (június 8.) *Áldjad, lelkem, az Urat...! Ő megbocsátja minden bűnödöt, meggyógyítja minden betegségedet.* Zsolt 103,2–3 (ApCsel 3,8; 2Kor 3,2–8[9]; ApCsel 7,1–16) Áldjad, lelkem, az Urat a behegedt sebekért, a felszáradt könnyekért, a feledésbe merült sérelmekért, az elengedett tartozásért! Legyen hála azért is, hogy van remény, még akkor is, ha lezárul a földi élet, mert Isten a halál ütötte sebre is adott gyógyírt.

Péntek (június 9.) *Úgy örülnek színed előtt, ahogyan aratáskor szoktak örülni.* Ézs 9,2 (ApCsel 4,32; Gal 3,1–5; ApCsel 7,17–29) A Messiás uralmáról beszél Ézsaiás próféta a reménység és az öröm képeivel. Mindez pedig egy gyermek születésével kezdődik el. Az aratás örömről a nagyszüleim történetei jutnak eszembe. Számukra áldott volt a betakarítás ideje, a sok munka ellenére is. Tudták, a gabonából liszt lesz, majd mindennapi kenyér, táplálék, amely a jövő, az élet feltétele. Isten népe a Messiás uralma alatt örömmel él, és tudja, hogy Isten készített számára jövőt és életet.

Szombat (június 10.) *Testvéreim, én nem gondolom magamról, hogy már elértem, de egyet teszek: ami mögöttem van, azt elfelejtve, ami pedig előttem van, annak nekifeszülve futok egyenest a cél felé, Isten mennyei elhívásának Krisztus Jézusban adott jutalmáért.* Fil 3,13–14 (Zsolt 16,2; ApCsel 18,1–11; ApCsel 7,30–43) „Semmilyen szél sem kedvező annak, aki nem tudja, melyik kikötőbe tart” – mondta Seneca. Pál apostol megismerte élete Urát és élete célját – ezért nem lett játéka mindenféle szélnek.

■ SZILÁK-TURI KRISZTINA

Mennyei Atyánk! Lelkedet ajánlékozad egyházadnak, Lelked ajánlékaival halmozol el bennünket naponta. Szentlelked által ismerhetünk meg téged szerető Atyánknak és Fiadat megváltóknak. Szentlelked biztat, hogy forduljunk hozzád bizalommal.

Könyörgünk Lelked ajándékaiért. Segíts, hogy egyházad megmaradjon a benned való bizalom reménységében. Add meg nekünk azt az ajándékot, hogy hitelesen élhesünk meg a tőled kapott élet távlatait már ebben a földi életben.

Könyörgünk gyülekezetünkért és minden tagjáért. Lelked formálja mindennapjainkat, a rólad szóló igehirdetést. Add meg nekünk azt a kegyelmet, hogy ki-ki felismerve a tőled kapott ajándékait, a megfelelő helyen örömmel és felelősséggel véghezvise azt a szolgálatot, amelyet rábízál. Könyörgünk azért is, hogy a testvérben felismerjük a te ajándékaidat, és így fogadhatunk be egymást.

Könyörgünk minden emberi közösségért. Óvj meg minket az önzéstől, a terméketlen cselekedetektől és szavaktól, a gonosz indulatoktól.

Könyörgünk Lelked legfőbb ajándékáért, hogy mindenki megismerhessen téged olyan Istenként, aki értünk emberré lettél Fiadban, és megváltóttál az élet értelmetlenségétől, a végső haláltól.

Könyörgünk azokért, akik kilátástalan küzdelemként élik mindennapjaikat. Atyánk, csak te nyithatsz távlatot az ember életének, és te adtál utat minden embernek hozzád. Add, hogy egykor mindenki megismerhessen téged az egyedül élő és egyedül irtalmas Istenként.

Mennyei Atyánk! Pünkösöd ünnepeken Lelked ajándékaiért könyörgünk. Éltesz minket, bátoríts minket, ajándékozz meg bennünket a benned való élet örömeivel most és majd egykor, amikor Fiad újra eljön, hogy teljességre jusson az élet, aki te vagy, és amit nekünk ajándékozol. Ámen.

Pünkösd ünnepe – **4Móz 11,11–17.24–29**

A feladatok megosztására segítő Lélek

Ezen a pünkösdön Mózes személynél, szolgálatán keresztül érthetjük meg a Lélek munkáját személyes és közösségi életünkben.

A törvényszegőből törvényalkotó lesz. A Nílusból kimentett gyermek királyi nevelést kap a fáraó udvarában. Mindent

sen új, elképesztő feladattal bízta meg: menjen vissza a fáraó udvarába, és egyedül Istenre hagyatkozva szabadítsa ki népét a fogságból.

A gondviselés kohójában vezetővé formálódó Mózes eleget tesz küldője kívánságának. Ezzel kezdetét veszi a történelem egyik legabszurdabb alkudozási folyamata. A saját munkaerőpiacát teljes erővel és joggal védő állami vezető kénytelen engedni az elnyomottak vezetőjének. A Küldő különleges kegyelmének köszönhetően az egykori gyilkos, vallási fanatikus a törvényt átadni tudó prófétává, közvetítővé lesz, megérti küldője embertmentő, szabadító szándékát. Isten Lelke vezet, formálja őt is úgy, hogy a szabadítás eszköze, a törvényt hozó „postás”, a megváltást előkészítő hírnök lehessen.

A pusztai vándorlás azonban rengeteg váratlan akadályt jelent, amelyet Mózesnek egyedül kell megoldania. Ebben a küzdelemben is majdnem elbukik.

A magányos, elszigetelt, munkamániás vezetőből feladatait megosztó munkatárs lesz. Igénk a vezető és a vezetettek

egyik legnehezebb összeütközésébe avat be: a távlatot adni tudó vezetőnek számolni kell a vezetettek szükségleteivel is, illetve ezen alapvető szükségletek kielégítését biztosítani kell. Mózes az Istenrel való vitájában döbben rá arra, hogy megoldhatatlan feladat előtt áll, és fel kell ismernie saját emberi és vezetői korlátait. Szolgaként, aki feladatát, küldetését Istentől kapta, Küldője elé áll. Ezzel együtt megoldási javaslata végletesen egyszerű, és a félelemtől gondolkodásában is be-

szűkült emberre vall: „Ha így bánsz velem, inkább nyomban ölj meg, légy ennyi jóindulattal hozzám!” (4Móz 11,15) Eszébe sem jut a feladatokat megosztani tudó vezetői magatartás.

Isten oldja fel a helyzetet, Lelke segítségével. Hetven munkatárs kiválasztására kéri Mózeset, akik ugyanabból a Lélekből kapnak, hogy együtt tudják vezetni a népet és közösen hordozni a terheket.

A közbenjáró, szabadító feladatát teljesítő küldött a Megváltó előképe lesz.

Szondi Lipót, az úgynevezett sorsanalízis megteremtője egyik izgalmas művében Kain és Mózes életét állítja párhuzamba. Mindketten törvényszegők lettek. Kain meg is maradt ebben az állapotában, míg Mózes eljut a törvényalkotó „szerepébe”. Mózes szerepe azonban még ennél is fontosabb: küzdelmei, perlekedései Istennel, népéért való haraga, népéért való közbenjárása közben a Megváltó előképe lesz: az ő életét szemlélve pontosabban láthatjuk Jézus értünk hozott áldozatát, a Lélek ma is hatékony munkáját.

A pusztai vándorlás Istenre figyelő vezetőjét látjuk textusunkban. Isten vándorló népének ma is szüksége van alkalmas, felkészült és elhívott vezetőkre. Ennél még fontosabb az, hogy az egyház népe rá merje bízni magát a Lélek vezetésére, hogy el ne tévedjen a vándorúton.

■ LABORCZI GÉZA

Imádkozzunk! „Befejezted, Uram, megváltásunk egész művét. Megadtad apostolaidnak Szentlelkedet. Elküldted őt, hogy az igazságot megerősítse a szeretet által. Ez ideig nádszálak voltak tanítványaid. A szeretet által oszlopokká erősödtek. Ezt a Lelket kérem tőled. Tekintsd hát egyszerűségemet, növeld szeretetemet, hogy neked tetsző módon teljesíthessem akaratodat s mindazt, amire rendeltél. Ámen.” (II. Rákóczi Ferenc imádságából)

MÓZES A SÁRSZÉNTLŐRINCI EVANGÉLIKUS TEMPLOM SZÓSZÉKLETÉN. FOTÓ: EOM / VÉSENY ENDRE

megtanul, ami egy vezető számára fontos. Valószínűleg kora egyik legműveltebb, legfelkészültebb uralkodója lehetett volna. Élete egy adott pontján hamis küldetésstudata végzetesnek tűnő bűnbe sodorja: törvényszegővé, gyilkossá lesz, és menekülni kényszerül. Egy ígéretesnek induló karrier omlik össze egyik pillanatról a másikra. Országot, hitet váltva majdnem elfelejtkezik küldetéséről. Azonban az Izrael népe szabadulását eldöntő „Vagyonok, aki vagyonok” utoléri, és nyolcvanéve-

Püünkösöd 2. napja – 1Móz 11,1-9

Régi történet

Ismertős a történet és az üzenete is: az emberek rosszat terveztek, és Istennek kellett közbeavatkoznia. Összeszavarta a nyelveket, és szétszórta a népeket a világ minden tájára. Babel tornyának története óta tudjuk, milyen nehéz a nyelvtanulás, és bár globális falu a világ, mégis messze kerültek az emberek egymástól.

Püünkösöd második napján azonban jó lenne ennél mélyebbre eljutnunk Babel tornya történetének megértésében. Vajon mi lehet az a mély üzenet, amelynek alapján a Bibliában ez lett az utolsó az

Az ember először jónak gondolja terveit, ezek a tervek mégis gyakran hibás döntésekre vezetnek, kudarcba fulladnak, vagy éppen tragikus események előidézői lesznek. Nagyon nehezen dönthető el, hogy amit szeretnénk, amit tervezünk, az hogyan fog jó célt szolgálni.

A bábéli torony története ezt a dilemmát tárja elénk. Mi az, amit az ember szeretne, és mi az, amire Isten az áldását adja? Olyan sok minden emlékeztet bennünket arra, hogy milyen veszélyt is jelenthetünk egymás számára! Az atom-

nehezen vagy egyáltalán nem találják a helyes utat. Vajon hányszor vallottuk már be Istennek, hogy célt tévesztettünk, rossz döntéseket hoztunk, nem ezt akartuk? Vagy talán sokszor észre sem vettük, de úgy emeltünk falakat magunk köré, hogy mögöttük senki be nem juthatott, és családi, baráti kapcsolatok értek véget emiatt?

A bábéli torony története az östörténet egyik hitvallásaként arról tanúsodik, hogy az ember tudatosan vagy akár csak önmagát védelmezve is mennyiszor helyezkedik szembe Istennel. A történet a szembehelyezkedés mélységének és magasságának a távlatait tárja elénk, és segítő szándékkal teszi fel a kérdést: vajon Isten segítő és iránymutató szándéka nélkül működik-e az életünk?

A püünkösdi párhuzam. A mindenfelé szétszéledt emberiség minden különbözősége ellenére Isten nagy családja. Isten maga fűzte össze az emberiséget emberré lételének csodájában, a bünbocsánat és az új élet krisztusi áldozatában. A különbözőségünk egyben feladatunkká is vált. Ahogyan Isten Krisztus által elfogad bennünket, úgy feladatunk és felelőségünk, hogy nyitottan, segítő szándékkal közeledjünk mi is egymás felé. A Szentlélek munkáján keresztül pedig már most is megtapasztalhatjuk, hogy a szeretet, a megbékélés, az Istennel való kapcsolat mennyi áldást és reménységet hordoz magában. A bábéli torony építése így válik az Isten akarta elfogadásának, iránymutatásának, áldást és kegyelmet hordozó szeretetének örök történetévé.

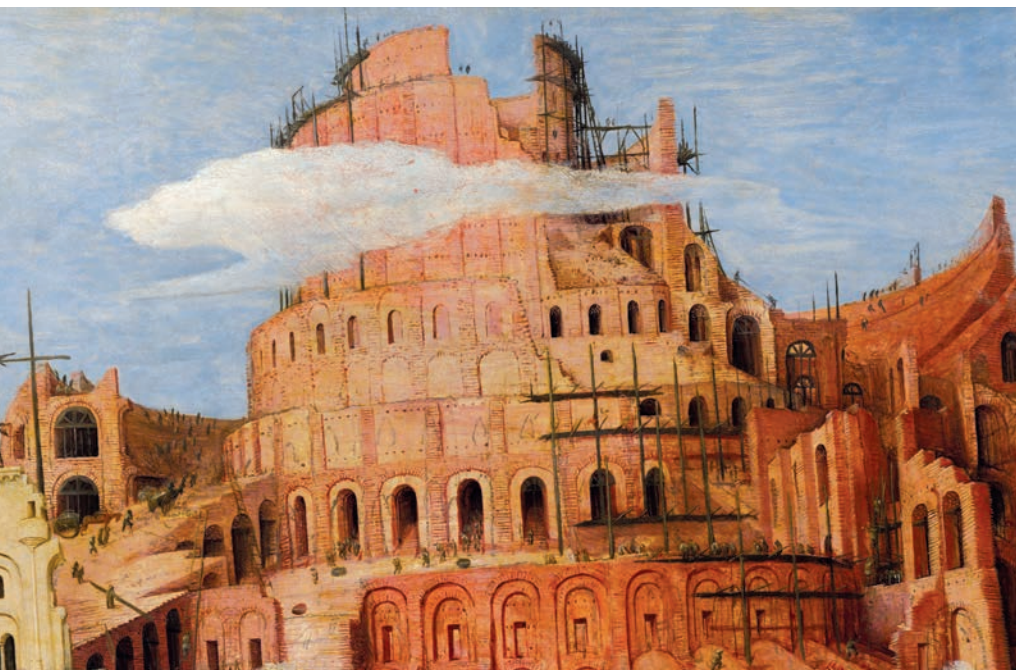
■ DR. PÁNGYÁNSZKY ÁGNES

östörténet eseményeinek sorában? És hogyan köthető mindez püünkösödhöz, a Szentlélek kitöltésének ünnepéhez?

A toronyépítők szándéka. Bizony ambiciózusak voltak az építők. Szakszerűen, sőt innovatívan dolgoztak, és azt is átgondolták, hogy biztonságosabb, ha együtt maradnak. Az sem baj, ha a torony az égig ér, mert jól tükrözi majd az emberi teljesítményt, az ember mindenhatóságát. Örök emléke lesz annak, hogy az ember milyen csúcsteljesítményekre képes, hogy önmaga erejéből mindent el tud érni.

bomba, a klónozás, az emberi életekre veszélyes manipulációs technikák mind magukban hordozzák a túlkapásnak, az emberi élet ellen fordulásnak a veszélyét. A túlzott elzárkózás, a befelé fordulás zártta tehet embereket, csoportokat, országokat. És végső soron az ember elzárkózhat Istentől is. Akár azért, mert Isten nélkül is elég erősnek gondolja magát, akár azért, mert sem emberekkel, sem Istennel nem tud már mit kezdeni.

Az emberi döntésekben részt vevő, azokat irányító, sőt, ha szükséges, még az irányukat is megváltoztató isteni akarat oda szeretne állni azok mellé, akik

A hónap igéje

Súlyos mondat ez, beláthatatlan következményekkel járhat arra nézve, aki ehhez tartja magát. Bátorság kell ahhoz, hogy valaki kimondja, különösen ellenséges környezetben, a hatalom képviselőivel szemben. Péter mégis megteszi, pedig éppen ő volt az, aki pár héttel azelőtt magát féltve még esküdözve állította: „Nem ismerem azt az embert.” (Mt 26,74) Most viszont nem hallgat Jézusról, nem hajlandó engedelmessé válni a hatalom tiltó szavának, amely megparancsolja, hogy ne tanítsanak többé Jézus nevében.

Honnan lett Péternek bátorsága, hogy a hatalom fenyegetésével szembe forduljon, és börtönt, sőt halálos ítéletet kockáztatva kiálljon Mesterének ügye mellett? Mi változott, miből fakad ez az eltökélt magatartás?

Péter Jézus feltámadása után megtapasztalta a megbocsátó szeretet megváltoztató erejét.

Istennek kell inkább engedelmeskednünk, mint az embereknek.

(ApCsel 5,29)

„

Meggyőződött róla, hogy gyávasága, tagadása ellenére is szereti őt, és megbízik benne Jézus. Ahogyan Luther mondta: ahol bűnök bocsánata van, ott új élet és üdvösség is van.

A másik nagy változás abban volt, hogy pünkösd óta ott volt az apostolokkal és Péterrel a Pártfogó, az isteni Lélek, aki megelevenítette lelkiismeretüket, és bátorságot, bölcsességet adott nekik. Segített megérteni Isten igéjét, felismerni Isten akaratát és aszerint cselekedni.

A mai átlagos keresztény ember nem vagy csak ritkán kerül ilyen mély konfliktusba, amikor akár a hatalommal szemben is ki kell mondania: Istennek kell inkább engedelmeskednem. De vannak például magukat kereszténynek tartó politikusok, akik bizonyára jól tennék, ha megkérdeznék maguktól: „Vajon Istennek engedelmeskedem-e, vagy a pártfegyelemnek? Istennek vagy saját ambícióimnak, elképzeléseimnek, netalán anyagi érdekeimnek? Isten akaratára szerinti törvényeket hozunk-e? Isten akaratára szerinti törvényeket használjuk-e fel az ország pénzét?”

Félreértés ne essék, minden politikus olyan célokat támogat, amelyeket akar, Isten ebbe nem fog beleavatkozni, de abban se legyen félreértés, hogy ha ezek a célok nem Isten akaratára szerinti valók, akkor nem lehetnek „keresztények”.

De söpörjünk a magunk háza előtt is. Mert mindegyikünknek sok hétköznapi döntése van, amelyek közben gondolkodni kellene erre az igére. Megbékülünk-e azokkal, akikre haragszunk? Merthogy ez Isten akaratára. Isten akaratára engedelmeskedünk-e a családi életünkben? Akkor, amikor egy házastársat megkísért a hűtlenség, eszébe jut-e, hogy Isten azt akarja, hogy a házastársak hűségesen szeressék egymást? Amikor nem becsületes úton juthat valaki magasabb beosztáshoz, több fizetéshez, számít-e a döntésében, hogy Isten tiszta kezeket akar látni, tiszta kezeket felemelve lehet csak hozzá imádkozni? Amikor munkahelyen vagy bárhol ügyeskedéssel, összeköttetésekkel, korrupcióval lehetne előrejutni, gondol-e a keresztény ember arra, hogy Isten akaratára az, hogy benne bízunk, és tőle várjuk a segítséget? Amikor segítségre szoruló embertársainkat látjuk, engedelmeskedünk-e Istennek, aki azt akarja, hogy szolidárisak legyünk, és támogassuk őket, ahogyan módunkban van? Amikor látjuk az eluralkodó önzést, a szabadosságot, mi is sodródunk az árral, vagy engedelmeskedünk Istennek, aki azt akarja, hogy tiszta, szent, neki tetsző életet éljünk?

Kibúvó kérdésként szoktuk feltenni: „De honnan ismerhetem meg, hogy mi Isten akaratára?” Nem kell más ehhez, mint rendszeres és nyitott szívvel, értelemmel olvasni Isten szavát, a Bibliát. Ám Isten akaratát nem lehet ad hoc, esetleg megérteni, csak egészében, a teljes Írás összefüggéseiben. Olvassuk kérdezve, Isten Lelkének tanácsát kérve, úgy, hogy bennünk éljen az ige. A Szentlélek pedig, akiről Jézus azt mondja, hogy „ő megtanít majd titeket mindenre, és eszetekbe juttat mindent, amit én mondtam nektek” (Jn 14,26), adott helyzetben, adott kérdésben megszólaltatja lelkiismeretünket, amely nem hagy nyugtot, ösztönöz és erősít az Isten akaratára szerinti döntésre. Akkor is, ha a hatalommal szemben, akkor is, ha a környezetünkkel, a korszellemmel, még akkor is, ha önmagunkkal szemben kell Isten akaratára melletten döntenünk.

Ha a kettő – az isteni akarat és az emberi akarat – szembekerül egymással, akkor az isteni akaratra kell igent mondani. Luther Márton wormszi szavainak igazsága ma is érvényes: „Itt állok, másrészt nem tehetek, mert nem tanácsos az embernek a lelkiismerete ellenében döntenie.”

■ BALICZA IVÁN

Láthatóan evangélikus

Mogyorósi Gábor egyetemista – Fancsal.

Mesterszakos egyetemista vagyok, de mellette dolgozom is. A Miskolci Ökumenikus Egyetemi Gyülekezetbe elsősorban azért járok, mert ott olyan közösségi élményt kapok, amit máshol nem élhetnék át. Fontosak és tanulságosak számomra a gyülekezetben elhangzó gondolatok, olyanokról beszélünk, amikből profitálni tudunk. Etikai és életvezetési kérdéseket is megvitatunk, ez szerintem különösen fontos. Vallom, hogy ha hiszünk Istenben, és elfogadjuk a Biblia által képviselt értékeket, akkor jobb, kiegyensúlyozottabb életünk lehet. A hit erőt ad a mindennapi problémák kezeléséhez, még a váratlan, nehéz helyzeteket is könnyebb így megoldani. A család és a barátok mellett a vallás egy olyan plusz az ember életében, amit igazából nem lehet megmagyarázni, csak tudni lehet, hogy van. A mindennapi életben is próbálok úgy viselkedni, hogy lásák rajtam: keresztény vagyok.

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

A mai evangélikus arcképcsarnok az interneten a lathatoan.reblog.hu és a [facebook.com/lathatoan.evangelikus](https://www.facebook.com/lathatoan.evangelikus) címen érhető el.

Lelkészek és teológusok futották körbe a Balatont

Tizenkét evangélikus lelkész, tizenkét „tanítvány” futotta le a május 20-i hétvégén az Ultrabalaton versenyt. A Benke Áron, Dávid Adél, Gombkötő Beá-

ta, Keczkó Pál, Kondor Péter, Krámer György, Laczi Roland, Nagy Zoltán, Stermeczki András, Szabó Szilárd, Vancsai József, Zsugyel Kornél lelkészek alkotta

társaság a 442 induló csapatból a 136. lett. 20 óra és 23 perc alatt futották le a távot.

A 220 kilométeres útvonal érintette Balatonaligát, Balatonfüredet, Pécselyt, Badacsonyörsöt, Keszthelyt, Fonyódot, Balatonboglárt, Siófokot és Balatonaligát.

A lelkészek vezetője Krámer György, a Magyarországi Evangélikus Egyház Országos Irodájának igazgatója volt, aki a rendszeresen futó lelkészeket megszólítva, további tippeket kapva állította össze a tizenkét fős társaságot.

A lelkészek mellett a teológusok sem pihentek. Idén már harmadik alkalommal állt össze az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatóiból, oktatóiból és munkatársaiból álló csapat, hogy újra körbefussák a magyar tengert. A versenyen Koller Fanni, Molnár Kata, Tóth Katica, Veres Csenge Katalin, dr. Borókay Réka, dr. Pángyánszky Ágnes, dr. Bácskai Károly, Szemerei Benjámin, Nagy Ádám, Fabiny Márton, Riczinger Péter, Tóth Kornél és Szász Levente futották le váltóban a távot. ■

Kétszáz éves a templom Pusztaszentlászlón

Templomuk felszentelésének kétszázadik évfordulójára emlékeztek május 21-én, vasárnap a pusztaszentlászlói evangélikusok. A jubileumra kiállítást rendeztek be dokumentumokból és fényképekből a régi parókiaépületben, valamint az egyházköztség történetét bemutató kiadvány is készült.

Az ünnepi istentiszteleten Szemei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában Kószeghyné Raczkó Zsuzsanna somogy-zalai esperes, Zsugyel-Klenovics Katalin helyi lelkész és férje, Zsugyel Kornél, a szomszédos zalaegerszegi gyülekezet lelkésze is szolgált.

A meghívón is szereplő ige – Zsolt 36,6–11 – alapján tartott prédikációjában a püspök Isten szeretetének nagyságáról beszélt. A reformációi emlékév apropóján így fogalmazott: „Luther rádőbbsent arra, hogy jó cselekedetekből, érdemekből sem lehet olyan tornyot építeni, amellyel Istenhez eljutunk. De felfedezte azt a hegyet, amely az égig ér, amely összeköti a földet és a mennyet. Ezt a hegyet Golgotának hívják.”

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az alkalomhoz kapcsolódó közgyűlésen Zsugyel-Klenovics Katalin lelkész ismertette a templom és a gyülekezet történetét, majd Koltai Erzsébet felügyelő felolvasta azoknak az ősöknek a névsorát, akik adományaikkal lehetővé tették a templom felépítését. Ezután Varga János helyi polgármester, Kószeghyné Raczkó Zsuzsanna esperes, Sághegyi Gellért sőtörri római katolikus plébános, valamint Szabóné Piri Zsuzsanna, a közösség elö-

zö, már nyugalmazott lelkésze fejezték ki jókívánásaikat az évforduló alkalmából. Az ünnepséget szeretetvendégség követte a gyülekezeti házban. A délután a templomban tartott zenés áhítattal zárult, amelyen Szabóné Piri Zsuzsanna szolgált igehirdetéssel, és a zalaegerszegi Pálóczi Horváth Ádám Alapfokú Művészetoktatási Intézmény leánykara örvendeztette meg énekével a hallgatóságot.

■ ADÁMI MÁRIA

Megújult a rigácsi hajlék

Hálaadó istentiszteletre gyűltek össze május 20-án a Kertá-Veszprémgalsai Társult Evangélikus Egyházközséghez tartozó rigácsi leánygyülekezet tagjai felújított templomukban. Az ünnepi alkalmon Szemei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházke-

rület püspöke hirdette Isten igéjét. A liturgiában részt vett Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese, a korábban itt szolgáló Vető István budapest-cinkotai lelkész, valamint a közösség pásztorolásával jelenleg megbízott Juhász Dénes beosztott lelkész.

„A templomokra azért van szükség, mert az az erő, az a támogatás, amelyet Isten ad, a mai ember számára is nélkülözhetetlen” – fogalmazott 1Sám 7,12b alapján tartott prédikációjában a püspök. Szemei János azt is hozzátette: „Az örökségünk nem azért van csupán, hogy őrizzük, hanem azért, hogy mi is megragadjuk azt a kincset, amit Isten készített nekünk.”

Az ünnepséget szeretetvendégség követte a helyi kultúrházban. Ennek keretében Vető István a cinkotai evangélikusok ajándékként egy úrvacsorai törökendőt adott át a gyülekezetnek. Rosta Béla gondnok beszámolt a templomban elvégzett belső felújításról, amelynek költségeit a közösség alapítványának vagyonaiból fedezték. Ezt követően Juhász Dénes beosztott lelkész köszönetet mondott a gondnoknak és családjának, akik saját kezük munkájával is jelentősen hozzájárultak a felújítás befejezéséhez.

■ A. M.

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELE

Kettős ünnep Nagyvázsonyban

1796-ban épült templomuk és a benne található, 1720-ból származó orgona felújításáért adtak hálát május 20-án a nagyvázsonyi evangélikusok. Az ünnepi alkalmon Szemerei János, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke hirdette Isten ígését. A liturgiában közreműködött Polgárdi Sándor, a Veszprémi Egyházmegye esperese, valamint Németh Szabolcs, a Mencshely–Nagyvázsony–Szentantalfa–Zánkai Társult Evangélikus Egyházközség lelkésze. A helyreállított hangszert dr. Finta Gergely orgonaművész, az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszékének vezetője szólaltatta meg.

„Erős várként őriz minket Isten” – hangsúlyozta Zsolt 46,4–7.9–11 alapján tartott prédikációjában a püspök, arra is utalva, hogy a nagyvázsonyi hívek első temploma a vár területén állt, és ez lehetőséget nyújtott a helyi evangélikusoknak arra, hogy már 1675-ben elnyerjék a szabad vallásgyakorlás jogát. Szemerei János végül rámutatott: a mai embereknek is szükségük van arra a biztonságra és védelemre, amelyet csak Isten tud adni.

Az istentisztelethez kapcsolódó közgyűlésen Kolontári Attila helyi felügyelő ismertette a felújítás során elvégzett munkálatokat. Elmondta, hogy az orgona teljes körű helyreállítása mellett megvalósult – egyebek mellett – az oltár, a padlóburkolat és a világítórendszer megújítása is. A renoválást európai uniós pályázati forrásból, valamint a Magyarországi Evangélikus Egyház támogatásából és a gyülekezeti tagok adományából finanszírozták. A templom mintegy huszonnégy millió, a hangszer pedig hatmillió forintból újulhatott meg.

Az alkalmon Polgárdi Sándor esperes és Mészáros Tamás egyházkerületi felügyelő fejezte ki jókívánságait a jelenlévőknek. Az ünnepséget szeretetvendégség követte a helyi római katolikus plébánia nagytermében.

A délután folyamán az érdeklődők a templomban meghallgathatták dr. Kormos Gyula orgonaszakértő előadását a hangszer történetéről, majd a hágai kamarakórus (Kleinchor) koncertje zárta a napot.

■ A. M.

FOTÓ: WIKIPÉDIA

Felújítják a szászkezdői evangélikus erődtemplomot. Európai uniós alapból újítják fel az UNESCO-világörökség részét képező szászkezdői evangélikus erődtemplomot – derül ki a román központi fejlesztési régió nemrég kiadott közleményéből.

A 2,32 millió lej értékű (ebből 2,16 millió lej vissza nem térítendő) támogatásról szóló dokumentumot a napokban írta alá Johannes Halmen, a szászkezdői evangélikus gyülekezet képviselője és Simona Crețu, a fejlesztési régió igazgatója. A szászkezdői mellett másik hat, a központi fejlesztési régió területén lévő templom – Berethalom, Nagybaromlak, Prázmár, Szászfehéregyháza, Kelnek, Székelyderzs – is a világörökség része.

Szászkezdén teljesen felújítják a templomot és a harangtornyot is, amely az egyik legszebb középkori építmény Erdélyben. Miután a munkálatokat 2019-ben befejezik, a turisták a templom mellett a tornyot is látogathatják majd.

■ FORRÁS: MASZOL.RO

ADÁMI MÁRIA FELVÉTELEI

Látványkoncert Kaposváron

Különleges hangulatú koncerten vehettek részt azok a zenekedvelő kaposváriak, akik ellátogattak az evangélikus templomba május 20-án, szombat délután. Egy katolikus koncertorganista vallott Luther Márton életéről a zene, az orgona segítségével.

Rákász Gergely orgonaművész a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójára emlékező program helyi nyitóalkalmán játszott a templomban összegyűlteknek. Az előadás nemcsak azért volt lélekemelő, mert Luther Márton személye személyes közelségbe került az elmesélt

történetek és eljátszott zeneművek segítségével, hanem azért is, mert az evangélikus templom barátságos légkörében a koncert egyszerre volt baráti beszélgetés és mély zenei élmény.

Rákász Gergely tizenöt évesen az ország legfiatalabb koncertorganistájaként adta első hangversenyét. Egyedi látásmódja révén fiatalos lendülettel képes megtölteni a komolyzenét. Látványkoncertjeivel új műfajt teremtett, a képzőművészet, a tánc és a színészi játék segítségével tízezrekhez hozta közelebb a komolyzenét és az orgonát.

A Szemerei János evangélikus püspök által megálmodott *Reformáció 500* látványkoncert célja az volt, hogy úgy mutassa meg a reformáció korát, annak örökségét, ahogy azt a ma laikus szemlélője látja, megéli. A koncert zárásaként a művész és hallgatósa együtt énekelte el az „Erős vár a mi Istenünk” kezdetű evangélikus himnuszot, majd átadták az evangélikusok új gyülekezeti házának díszét, az épület körablakában elhelyezett Luther-rózsát. Az evangélikusok címerét kaposvári meseterek készítették üvegfestéssel.

■ EVÉLET-INFÓ

Afrika ölelése

Amikor másfél évvel ezelőtt felvetődött, hogy én utazhatok ki ifjúsági küldöttként a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) namíbiai nagygyűlésére, Afrika még nagyon távolinak tűnt. Aztán ahogyan közeledett 2017 májusa, mindinkább elérhetőnek látszott, hogy életre szóló élményekkel gazdagodom, és a cselekvésre ösztönző feladatokkal térek majd haza. Ám arra végképp nem gondoltam, hogy végül egy namíbiai otthonom is lesz!

Korábbi tapasztalataimból azt már sejtettem, hogy nem pihenni megyünk, hanem nagy munka vár ránk, hosszú és sűrű napokkal (ez így is lett). Na de azt is tudtam, hogy ez a küldetés az Úrtól van, és hogy nagyon keveseknek adatik meg az esély és a feladat, hogy egész egyházuk fiatalságát képviselhesék.

Odafelé egyedül utaztam, mert a nagygyűlés előtt egy hetet együtt töltöttünk Észak-Namíbiában a világ minden tájáról érkezett ifjúsági delegáltakkal és a gyűlés munkáját segítő önkéntesekkel. Ilyen ifjúsági előtalálkozó először a budapesti nagygyűlés előtt volt, 1984-ben, és azóta is azt a célt szolgálja, hogy az ifjúsági delegáltak megismerkedjenek egymással, tanuljanak egymástól – hogy ne csak a számok miatt legyenek ott. (Az LVSZ kvótarendszere előírja, hogy a nagygyűlés, a bizottságok és a tanács tagjainak legalább húsz százalékát harmincegy év alattiakból kell választani.)

Az első napokban főleg ismerkedtünk, és műhelybeszélgetéseken találkoztunk, később a nagygyűlésen való részvételt gyakoroltuk. És ami a legfontosabb: eldöntöttük, hogy a következő hat évben mik legyenek az LVSZ ifjúsági munkájának legfontosabb céljai. A legtöbb szavazatot kapott három téma: az egyházak megújulása, az esélyegyenlőség és az oktatás. Ha lelkileg nem újulunk meg újra és újra, félek, előbb-utóbb szem elől tévesztjük a Jézustól egyházként kapott küldetésünket, és fennáll a veszélye annak, hogy végül pusztán humanitárius szervezetté váljunk.

Tavaly az angyalföldi Magvetés bibliakörön az *Apostolok cselekedeteivel* foglalkoztunk. Az egyik fontos dolog, amelyet ez alkalommal megtanultam, az volt, hogy az akkori keresztények első válasza mindenre az imádság, az Istenhez való fordulás volt, és mindig csak ez után cseleked-

tek. Azt gondolom, nekünk is így kellene tennünk. A megújulás az Úrhoz való (vissza)téréssel, a vele való kapcsolatunk rendezésével kezdődik. Csak így, újra és újra megújuló szívvel van értelme küzdeni akár az esélyegyenlőségért, akár az oktatásért, akár bármi más jó célért.

FOTÓ: IMF/ALBIN HILLERT

A sok tanulás mellett azért szórakozásra is volt lehetőségünk. Egyik nap például nemzetközi estet tartottunk: régióként mutattuk be kultúránk egy-egy szeletét. Számomra a Namíbiában töltött idő fénypontja a szombat-vasárnap volt. Ekkor helyi családokhoz látogattunk el, és az éjszakát is náluk töltöttük, majd együtt mentünk templomba. Hatalmas élmény volt megtapasztalni a vendégszeretetüket, és ha csak rövid időre is, de részesei lenni az életüknek. Egészen más körülmények között élnék, mint mi, ebből pedig jócskán fakadtak furcsa vagy vicces szituációk.

A gyülekezeti életük pezsgő, rengeteget énekelnek, istentiszteletüket

az Istenben való örvendezés hatja át. A lelkész az igehirdetés után kihívott minket és a fogadó családjunkat a gyülekezet elé, és azt mondta, öleljük meg egymást, mert mostantól mi is a családhoz és a gyülekezethez is tartozunk – így lett egy namíbiai otthonunk is!

Az ott töltött hét nagyon gyorsan eltelt, és már indulhattunk is vissza. A feladataink azonban nem értek véget, sőt igazából csak akkor kezdődtek. Büszke vagyok fiatal delegáltársaimra, mert végig nagyon aktívak voltunk, és szerintem sikerült felhívunk a többi képviselő figyelmét arra, mennyire fontos, hogy

a fiatalokat is hagyják szóhoz jutni, amikor egyházaink jövőjéről vitatkoznak és hoznak döntést.

Hálás vagyok Istennek ezért a kalandért és azért, hogy megőrzött végig az úton. De a lényeg most kezdődik: mert fontos az, amit egy gyűlésen tanulunk, megtapasztalunk, de még fontosabb az, hogy mit viszünk tovább belőle, hogyan ösztönöz mindez még jobb szolgálatra.

Isten kegyelme által szabad vagyok. Azért imádkozom, hogy hadd legyek az ő eszköze abban, hogy minél többen megtapasztalhassák ezt a Jézusban való szabadságot.

■ GARAI SZILVI

Ami nem eladó

Az LVSZ tizenkettedik nagygyűlésének tartalmi súlypontjait a mottó és annak három altémája adta. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulójával összefüggésben azon gondolkodhattunk együtt, hogy milyen ajándékot és milyen feladatot jelent ma „Isten kegyelméből szabadon” élni, és hogyan nyilvánul meg keresztyén szabadságunk a megváltáshoz, a másik emberhez és a teremtett világhoz való viszonyunkban.

A magyar delegáció

Bár a szabadság a reformáció egyik központi fogalma, értelmezése korántsem egyszerű. Ellentmondásosságát jól fejezi ki az a Luther-idézet, amelyre a nagygyűlésen is többen és többször utaltak: „A keresztyén ember szabad ura mindennek, és nincs alávetve senkinek. A keresztyén ember készséges szolgája mindennek, és alá van vetve mindenkinek.” (Értekezés a keresztyén ember szabadságáról)

Isten kegyelméből szabadon. A namíbiai helyszínen a szabadság egészen konkrét értelemben is előtérbe került. Mivel az ország csak 1990-ben nyerte el függetlenségét a korábbi dél-afrikai uralom és a vele együtt járó apartheidrendszer alól, az elnyomás élménye az idősebb generáció emlékeiben még élénken él. A látszólagos béke és nyugalom ellenére a felszín alatt továbbra is ott húzódik az uralkodó osztálybeli fehérek és a kizsákmányolt afrikaiak közötti ellentét.

A szabadság fogalmának konkrét értelmezésére mutatott rá előadásában dr. Denis Mukwege kongói orvos. Miután szembesült azzal, hogy az országában dúló polgárháborúban a nők szisztematikus megerőszakolása a harc egyik

formájává vált, Mukwege teljesen annak szentelte az életét, hogy az általa alapított kórház az erőszak túlélőinek teljes körű (orvosi, lelki, jogi, gazdasági) segítséget nyújthasson.

A megváltás nem bocsátható áruba. Az első „not for sale” – nem eladó, nem bocsátható áruba – altéma feldolgozásához Zákeus története (Lk 19,1–10) adta meg a bibliai alaphangot, az előadást pedig dr. Monica Melanchthon tartotta. Az indiai teológusnő elsősorban a megváltás személyes és kollektív vetületének összekapcsolódását hangsúlyozta. A megváltás bizonyossága a szolidaritásban jut kifejeződésre, hiszen a felebarát iránti jócselekedet a megigazult ember spontán válasza Isten kegyelmére.

A felszólalások és a beszélgetések sok példát hoztak arra, hogy a bibliai alapokon megkérdőjelezhetetlennek tűnő kijelentést – a megváltás nem bocsátható áruba – nemcsak Luther idejében kellett külön hangsúlyozni, hanem erre napjainkban is szükség van. A jóléti teológia ázsiai terjedésétől a hívekkel együtt az interneten áruolt brazil templomokon keresztül a korábban helyenként nálunk is alkalmazott úrvacsorai per-

selyig számos jelenség mutatja, hogy a megváltás üzenete ma is gyakran összefonódik a gazdasági érdekekkel.

Az ember nem bocsátható áruba. A második altéma Pál és Szilász börtönből való szabadulásának történetével indult (Ap-Csel 16,16–34), majd Kjell Nordstokke norvég diakóniai professzor előadásával folytatódott. Mindkét gondolatindító főként az emberek közötti egyenlőtlenségre és annak számos megjelenési formájára hívta fel a figyelmet.

Igazságtalan a világban lévő vagyon eloszlása (a nyolc leggazdagabb ember annyi anyagi erőforrás felett rendelkezik, mint az alsó 3,6 milliárd), nincs egyenlőség a nemek és generációk között, az oktatáshoz és a munkához való hozzáférésben, de az egyházi életben való részvétel tekintetében sem. Az egyháznak az a feladata, hogy rámutasson az ember valódi értékére, amelyet nem a vagyon vagy a társadalmi státusz szab meg.

A teremtés nem bocsátható áruba. Mára a környezetpusztítás veszélye általánosan ismertté vált, és a keresztyének körében is egyre többen veszik komolyan a teremtés iránti, hitünkben fakadó felelősséget.

Martin Kopp előadása egy új gazdasági modellt vázolt fel, melynek lényege, hogy meg kell találnunk az egyensúlyt az emberiségnek a túléléshez szükséges alapvető és jogos igénye, valamint a teremtettség jóléte között. Ehhez gondolkodásbeli változásra van szükség mindenhol a bolygón, amelynek spirituális vetülete tulajdonképpen egyfajta „megtérés”. Ez az a terület, ahol az egyházaknak az eddiginél jóval aktívabban kellene tevékenykedniük, hogy helyreállhasson az embert és az életet adó Istent összekötő közösség, amely a teremtett világ rendjét is jobb irányba viheti.

Mindezeknek a tartalmi súlypontoknak az összefoglalását tartalmazza a nagygyűlés záródokumentuma, amely elérhető egyházunk központi honlapján (Evangelikus.hu), az eseménnyel foglalkozó cikkek között.

■ BALICZA KLÁRA

Sok nyelven szólni ugyanarról

Hadd kezdjem a végén! Május 16-án, kedden egy több mint kétéves folyamat, kaland és munka ért véget. Másodszor jártam az afrikai Namíbiában a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) kötelékében vállalt önkéntes munkám kapcsán, és remélem, hogy az ott szerzett élmények áldása még sokáig elkísér.

A világszövetség régióiból az alelnökök egy-egy delegáltat küldtek a hatévenként megrendezendő világméretű nagygyűlés szervezését segítő, istentiszteleteket és bibliai háttérrel előkészítő bizottságba. Fabiny Tamás püspöknek, most leköszönt LVSZ-alelnöknek a választása rám esett.

Tizenkét fős csapatunkkal az elmúlt években bejártuk a világ egy részét, és a találkozónk során kialakult, hogy milyen bibliai, liturgiai és zenei tartalommal töltjük meg az LVSZ tizenkettedik nagygyűlésének istentiszteleteit. A találkozó igei vezérfonalát Pál apostol szavai nyomán választotta a szövetség: „Isten kegyelméből szabadon”, altémái pedig már jelenünk kérdéseit és problémáit tematizálják: a teremtés, az ember, az üdvösség nem eladó.

Olyan liturgiákat kellett kialakítanunk, melyek tömören, de mélyen viszik közel Isten ígését az emberekhez, reggel, a tanácskozások előtt és persze este is, a fárasztó napok végén. Emellett szempontunk volt, hogy figyelembe vegyük, megjelenítsük az afrikai keresztények hagyományait és az LVSZ-t alkotó régiók zenei, liturgiai örökségét és gyakorlatát is. Fontos volt, hogy az evangélium bibliai, énekelt és hirdetett formája megszólaljon a világ különböző nyelvein, az LVSZ négy hivatalos nyelve – angol, német, francia, spanyol – mellett törzsi, kis közösségben beszélt anyanyelveken is.

Az istentiszteletek liturgiájának cselekvői a delegáltak közül kerültek ki. A „kántorok” csodálatos emberek és remek zenészek voltak, nagyrészt Namíbiából, kiegészülve egyházi muzsikusokkal a világ minden tájáról. A karvezetők, énekesek lelkiismeretes munkájukkal megmozgatták a nyolcszáz fős delegációt, ének-

lésre, tánra, szívből jövő istendicséretre segítettek bennünket.

A kiscsoportos tanácskozások végén több ebéd is magyar asztali áldás éneklésével kezdődött, illetve az utol-

ció kezdetének ötszázadik évfordulójáról is. A többórás istentiszteleteken különböző régiók küldötteinek biznyságtételeit hallhattuk. Zephania Kameeta namíbiai püspök hirdette Isten ígését, százfős rézfűvőszenekar és több száz fős kórus vezette az éneklést, illetve több mint száz lelkész adott úrvacsorát a mintegy nyolcezer fős gyülekezetnek.

Az evangélikusok ott a stadionban vagy az eseményt az interneten köve-

FOTÓ: LWF/ALBIN HILLERT

só nap reggelén az ötfős magyarországi küldöttség vezetésével a „Paradicsomnak te szép élő fája” kezdetű énekünk is megszólalt, és csak egyre erősödött, ahogyan angolra váltottak a versszakok.

A világtalálkozón több alkalommal voltunk együtt úrvacsorai közösségben, istentiszteleteken csendben emlékeztünk, vagy éppen énekelve imádkoztunk a nemzetek közötti békéért, s így tapasztalhattuk meg Isten közelségét, Jézus Krisztus szeretetét.

A nagygyűlésen természetesen megemlékezett a lutheránus világ a reformá-

tók egyaránt rádöbbenhettek arra, hogy sokkal tágabb az egyház, mint eddig gondoltuk. De sokféleségünk és esendőségünk ellenére Isten megtart bennünket egy hatalmas gyülekezeti közösségben, amelynek ugyanúgy részei a Nógrád megyei kis falvak gyülekezetei, mint az óceániai szigetek evangélikus egyházai. Isten kegyelméből szabadok vagyunk, ezért felelőségünk, hogy ne bocsássuk áruba semmilyen formában a teremtett világot, az embert és az evangéliumot.

■ MOLNÁR LILLA

Mérlegem a hét esztendő

Hét éven át voltam a Lutheránus Világszövetség (LVSZ) egyik alelnöke. Megbízatásomat abban a meggyőződésben vállaltam, hogy a választók bizalma mögött Urunk elhívása áll. Ezért munkámat nem egyház-diplomáciai, hanem elsősorban lelkipásztori feladatként igyekeztem végezni. Ennek a hét izgalmas, küzdelmes, sikerekkel és kudarcokkal fűszerezett esztendőnek a mérlegét tárom most a tisztelt olvasó elé.

A bibliai hagyományban kiemelkedő szerepe van a hétéves időszakoknak. Jákób végül is kétszer hét évig szolgált Lábán gazdaságában, hogy annak leányait – Leát, majd végre Ráheld – feleségül vehesse (1Móz 29). A József-történet ismert motívuma az egyiptomi hét bő, majd szűk esztendő (1Móz 41,25–36). Sok tudós az életet hétéves periódusokban vizsgálja. Ez nemcsak a szellemi fejlődésben figyelhető meg, hanem a biológiában is: az emberi test minden egyes sejtje legalább hétévente kicserélődik.

2010-es stuttgarti megválasztásomkor az erdélyi szász Christoph Klein püspöktől vettem át ezt a megtisztelő

posztot, amelyet korábban egyébként Ordass Lajos püspök is betöltött. Őt ráadásul kétszer is – a lundi alakuló, majd a minneapolis harmadik nagygyűlésen – megválasztották erre a tisztségre. Alelnöki feladatait Ordass püspök azonban érdemben csak rövid ideig tudta betölteni, ugyanis a kommunista hatalom őt újjólag félreállította.

A Baltikumtól a Balkánig terjedő, kelet-közép-európai régió tizenhat tagegyházában mintegy 1,2 millió evangélikus él, de még a külföldre szakadt lettek jelenleg amerikai központtal működő egyháza is ehhez a csoporthoz tartozik. Feladatomból az ezekben az egyházakban élő evangélikusokkal való kapcsolattar-

tás, életük figyelemmel kísérése. Egyrészt az LVSZ által felvetett témákat igyekeztem közöttük megszólaltatni, másrészt arra bátorítottam őket, hogy proaktív módon vegyenek részt az evangélikus világcsalád életében.

Voltak nehéz, küzdelmes helyzetek. Fájdalommal éltem meg, hogy – többszöri közvetítési kísérletem ellenére – egyre inkább elszigetelődött a lett evangélikus egyház, elsősorban a nők ordinációját merően elutasító döntések miatt. A windhoek-i nagygyűlésre nem is küldtek delegátust. Vannak a térségben még olyan egyházak, melyek nem fogadják el, hogy nők is lehetnek lelkészek, ám velük többnyire sikerült türelmes párbeszédet folytatni.

Feladatomból tekintettem ugyanakkor azt is, hogy a nyugati egyházak által szorgalmazott témákban – elsősorban a házasság, a család és a szexualitás területéről – visszafogottan, túlzásoktól mentesen foglaljunk állást. Hét évvel ezelőtt sokan attól tartottak, hogy bizonyos eti-

kai törésvonalak mentén akár szakadás is támadhat az LVSZ-ben. A szervezet kiegyensúlyozott vezetésének is köszönhető, hogy sikerült megőrizni az egységet, a közösséget.

Windhoekban arról győződtem meg, hogy térségünk képviselői egyre bátrabban és alkotó módon vesznek részt az LVSZ életében. Ez most jelentős mértékben köszönhető volt a fiataloknak is; ők az egyik legfontosabb feladatunknak az egyház megújulását, az ébredés ügyét tekintik. Szerénytelenség nélkül elmondhatom, hogy egyházunk ötfős küldöttsége egészen magas színvonalon teljesített a világtalálkozón.

Alelnökként működésem során arra törekedtem, hogy mi, kelet-európaiak ne legyünk másodrendű polgárai a kontinensnek. Német és norvég alelnöktársammal mindvégig összhangban tudtam dolgozni. Szép példája volt az együttműködésnek, ahogyan a 2015-ös menekültválság idején ők hazánkba látogattak, hogy a helyzetet közelről megismerve, együtt keressük az egyházhoz méltó válaszokat.

Isten iránti hálával említhetem meg hét éves munkám néhány gyümölcsét is. Amikor szolgálatba álltam, régiókat senki sem képviselte a genfi stábbb. Jelenleg két kítűnő munkatárs is dolgozik ott, egyikük Észt-, másikuk Lengyelországból érkezett. Windhoekban örömmel nyugtáztam azt a tényt is, hogy a nyitó istentisztelet igehirdetőjének az oroszországi esperes asszonyt, Jelena Bondar

renköt kérték fel. Ezzel egy sokat szenvedett egyház képviselője kapott szót, hiszen a volgai német evangélikusok csak nem sokkal a Szovjetunió összeomlása előtt adhattak igazi életjeleket magukról. A szervezők a nagygyűlés szolidaritását juttatják kifejezésre azzal, hogy az egyik imádságot az ukrain Anastasiya Poddybskaya mondta. Őt püspöke – személyes konfliktusok miatt – lényegében exkommunikálta az egyházból, és még az LVSZ-ben betöltött tisztségétől is megakarta fosztani. Szomorúan kellett tapasztalnom, hogy régióink több egyházára is jellemző a szingazdagságot elutasító, tekintélyelvű vezetés.

Ebben az összefüggésben is megállapíthatom, hogy utódomra, a Windhoekban alelnökké választott Urmas Viilma észt érsekre is sok feladat vár majd. Saját programja mellett az egyes egyházak belső működésének és vezetési stílusának türelmes alakítása, a régió hangjának felerősítése és általában az evangelizáció ügye lehet az a terület, amelyen a megkezdett szolgálatot továbbviheti. Tervezett személyes találkozásunk során örömmel adom át neki tapasztalataimat. „*Én ültettem, Apollós öntözte, de a növekedést az Isten adta.*” (1Kor 3,6)

■ FABINY TAMÁS

Jöjj, Szentlélek Isten!

Fabiny Tamás püspök
Északi Evangélikus Egyházkerület

Namíbia fővárosának, Windhoeknak a stadionjában május 14-én tartotta jubileumi istentiszteletét a Lutheránus Világszövetség (LVSZ), a reformáció kezdetének ötszázadik, jubileumi évében. A négyórás alkalom elején hét bizonyágtétel hangzott el, melyek jól kifejezték az egyháznak azt a színgazdagságát, amelyet a pünködsi Szentlélek ad.

Az izlandi Magnea saját dédmamájának a példáját idézte fel, aki a zord szigetország fjordjai között élt. A növények ott csak tíz centiméteresre nőnek. Talán ezért is tudta, mit jelent a lelki növekedés. Amikor visszajáró pénzt kapott, az aprót mindig félretette, és az összegyűjtött összeget a postaszolgálat hajójával Reykjavíkba küldte egy missziói társaság irodájába. Soha nem volt gazdag, de ő így, az özvegyaszszony két fillérével tudta támogatni Krisztus ügyét.

Az indiai Ranjita a 18. századba vezetett vissza bennünket, amikor a misszionáriusok megismerték az érinthetetlennek nevezett dalitok megalázó helyzetét. Nekik jártukban-keltükben kis dobokat kellett verniük, hogy az így keltett zajjal figyelmeztessék a többieket: kerüljék a velük való találkozást! A misszionáriusok nem fogadták el ezeket az ősi szabályokat, inkább kapcsolatba léptek velük. Hiszen hogyan is lehetne valakit megkeresztelni anélkül, hogy megérintenénk őt? A keresztség számukra Isten felszabadító kegyelmének kézzelfogható jele volt. Az indiai példa azóta is arról tanúskodik: maga Isten sem volt érinthetetlen, hiszen ő Jézusban emberré lett.

Az afrikaiak nevében az etiópiai Yonas hozott tanúságtételt. Egy 1855-ben született ember sorsát idézte fel. Tizennégy éves korában emberrablók ejtették fogságba, és nyolc ízben cserélt gazdát, míg végre egy svájci tudós és utazó felszabadította őt. A fiatalember egy svéd missziói iskolába került. Ennek elvégzése után hazatért, és lefordította a Bibliát. Működésével jelentősen hozzájárult az LVSZ legnagyobb tagegyházának, az etiópiai Mekane Yesu egyháznak a megalapításához.

A kanadai Bob által felidézett történet az európai telepések észak-amerikai térhódításának idejébe vezette a hallgatóságot. 1897-ben evangélikus és mennonita bevándorlók olyan földterületeket vehettek birtokba, melyekre vonatkozóan korábban a kanadai kormány hivatalosan elismerte a chippenwayan indián törzs tulajdonjogát. Mit lehet

ezután tenni? 2006-ban fiatal chippenwayanok, evangélikusok és mennoniták közös alkalmat rendeztek. Ezen megbékéltek egymással, együtt áldották a Teremtőt, és szerződésben rögzítették, hogy a területet közösen használják. Mindez egyébként jelképezi az LVSZ-nagygyűlés témáit is: sem a teremtettség, sem az ember nem bocsátható áruba.

Az oroszországi Vera Leningrád ostromát idézte fel. A náci Németország hadserege 1941 és 1944 között blokád alatt tartotta a várost. A dermesztően hideg télen éhség és járványok tizedelték a lakosságot. Az embereknek nem volt mit enniük, nem volt mivel fűteniük. Leningrád lakói ekkor irgalmatlanul nehéz döntést hozva elkezdtek bontani a 18. században épült Mária-fatemplomot. Annak fájából aztán fűteni és főzni tudtak. Helyes volt-e ez a döntés? Egyrészt fel kellett számolni egy ősi hitbeli és kulturális értéket, másrészt így életet lehetett megmenteni. Semmi nem maradt a templomból, de a helyén emlék-istentiszteletet tartottak. Egy templomot ugyan elveszítettek, de megélték Jézus szavának valóságát: „...úgy szerette Isten a világot, hogy egyszülött Fiát adta, hogy aki hisz őbenne, el ne vesszen, hanem örök élete legyen.” (Jn 3,16)

A latin-amerikai Geraldina bizonyágtételében a guatemalai egyház egy súlyos konfliktusát idézte fel. 2003-ban a helyi evangélikusok összeütközésbe kerültek azokkal a kormány által támogatott korrump cégekkel, amelyek erdők kiirtása árán kívántak megvalósítani egy megaprojektet. Sok támadásnak, sőt halálos fenyegetettségnek voltak kitéve. A nemzetközi – egyebek mellett egyházi – szolidaritás védte csak meg őket.

A szászországi Julia Wittenbergbe, a reformáció bölcsőjéhez vezetett minket, amely ma fájdalmasan szekularizált város. A keletnémet diktatúra, majd a nyugati jólét kényelme következtében ma ott már a tíz százalékot sem éri el a keresztény lakosság aránya. Elkötelezett fiatalok ezért a misszió új formáit keresik. Az egyházi ébredésért imádkozva a városban és környékén ifjúsági evangelizációkat, iparvárosi istentiszteleteket tartanak, és közösségi élményt kínáló alkalmakat szerveznek az elmagányosodott embereknek.

Az LVSZ hét régiójának tanúságtételét és segélykiáltását meghallva mi is csak úgy tudunk fohászkodni, ahogyan a stadion tízezer fős gyülekezete tette: „Jöjj, Szentlélek Isten!” ■

Kirchentag felett az ég

Utólagos előzetes a 36. német egyházi napokról

Egészen rendkívüli élményben részesülhetett május 24-én Berlinben a német egyházi napok egyik nyitó istentiszteletének több ezer fős gyülekezete. A Reichstag épülete előtt felállított színpadról hiába „melegítettek” a zenészek, csakhamar az esernyők is előkerültek. Pontban hatkor azonban nemhogy elállt az eső, de – teljesen váratlanul – a nap is előbukkant, s a szakrális alkalom alatt végig melengette sugaraival a hűsége híveket.

A reformáció szülőföldjén az öt-századik évfordulóra időzített *Kirchentag*ra is fokozott körültekintéssel készültek az evangélikus szervezők. Ez a két-három évente tartott programsorozat már régóta több mint felekezeti nagyrendezvény, most azonban formálisan is országos eseménnyé avanzsált. Berlin mellett ugyanis további hét németországi városban szerveztek egyházi napokat május 24–28. között, sehol sem mulasztva el jelezni, hogy az idei *Kirchentag* zárónapján Luther városa, Wittenberg lesz a közös helyszín. (Ennek fé-

nyében felettebb beszédes tény, hogy csak a fővárosi „napokra” százezernél többen regisztráltak.)

Noha a berlini programok többségét a vásárváros fogadta be, a múlt szerdai nyitó istentisztelet után a belváros kijelölt utcáin zajlott a hagyományos folytatás, „a találkozások estéje” elnevezésű keresztény kavalkád, és a belvárosi színhelyeknek a továbbiakban is szántak fontos szerepeket.

Az idei rendezvénysorozat mottójául választott ige: „Du siehst mich” – „Te látsz engem” (1Móz 16,13) adta az ötle-

tet egy játékos javaslatához, hogy tudniillik a narancssárga sállal közlekedő kirchentagosok legalább naponta egy-egy percre szenteljenek megkülönböztetett figyelmet egymásnak.

A bibliatanulmányokkal induló reggelek egyikén – történetesen mennybemenetel ünnepnapján – rekordszámú hallgatója volt az egyik textuselemzésnek. Ám hogy mi köze ennek a csütörtök délelőtti „sztárvendégeihez” (a volt amerikai elnökhöz és a jelenlegi német kancellárhoz), azt következő számunkban tervezzük elárulni. Igaz, addigra olvasóink már azt is kideríthetik, hogy – pénteki lapzártánk hajnalán – „jól imádkoztak-e” még derűsebb napokért a *Kirchentag* szervezői.

■ T. PINTÉR KÁROLY

(Részletes, képes beszámolómat a *Kirchentagról* a következő lapszámban olvashatják.)

FOTÓ: DEKT/JENNA DALLWITZ

FOTÓK: KISS TAMÁS; DEKT / KATHRIN ERBE; DEKT / JENNA DALLWITZ; DEKT / MARTIN KIRCHNER

Lutherek ragtime-ritmusban

A miskolci operafesztiválon tartják a premiert

Miskolcon a Bartók Plusz Operafesztiválon mutatják be Ittész Tamás és Lanczkor Gábor Lutherek című ragtime-operáját Gemza Péter rendezésében. A reformációi emlékévre íródott kortárs zeneművet június 18-án este 19 órakor láthatják az érdeklődők a Miskolci Nemzeti Színházban. A Lutherek igazi crossover mű, a ragtime mellett minden olyan zenei elemet felvonultat, amely a dzsesszműfajba beleillik: szving, blues, dixieland, gospel, spirituálé, de helyenként operettes lesz a hangzás. Ittész Tamás zeneszerzőt kérdeztük a premier előtt a már elkészült műről.

– Bő egy éve beszéltünk utoljára. Azóta alakított a ragtime-operán? Ha igen, milyen változtatásokat tett?

– Lanczkor Gábor szövege a rendező, Gemza Péter kérésére már kicsit változott, de mivel csak most kezdődtek a próbák, a zenei változások, hogy úgy mondjam, most vannak folyamatban. Előszörban „plusz” háttér- illetve közze-

nék beiktatásáról van szó, a meglévő zenei anyagban talán csak egy helyen kért a rendező minimális változtatást, dramaturgiai okokból.

– Kikkel állítják színpadra a művet?

– A debreceni Csokonai Nemzeti Színház társulata viszi színre a darabot, Martin Luther King szerepét Biri Gergely énekli, a felesége, Coretta szere-

pében Nagy Kírárt láthatja a közönség, a barátnő, Lucy pedig vendégénekesként Mudrák Mariann lesz. Aki egyébként a feleségem, és a lemezfelvételen, amelyet a Reformáció Emlékbizottság támogatásával tavaly nyáron készítettünk el, Coretta szerepét énekelte, de Lucy dalai talán még inkább testhezállók számára. Az évad folyamán Debrecenben tizenöt előadást terveznek. Két prózai színész is közreműködik a darabban: Vranycz Ar-túr mint Luther Márton, Sárközi-Nagy Ilona pedig narrátorként. A tizenöt tagú zenekarban a Bohém Ragtime Jazz Band, a Debrecen Dixieland Jazz Band tagjai és debreceni komolyzenészek ülnek. A színház kiváló kórusa és a részben vendégekből álló tánckar teszi tel-

FOTÓK: KISS TAMÁS

jessé a csapatot. Egyébként van abban valami szimbolikus, hogy a legfőbb evangélikus és baptista prédikátorokról szóló operát a magyar reformátusság fellegvárának színháza viszi színre.

– Mennyire lesz szcenírozott az előadás?

– Abszolút! Kiváló jelmez- és díszletterveket készített Mészáros Zsófia, izgatottan várom, hogy élőben hogy néz ki majd az egész. Meg azt is, hogy hogyan férünk el ennyien a színpadon, és Kasznai Dóra szvinges koreográfiái hogyan érvényesülnek majd.

– A zene vagy a látvány kap nagyobb hangsúlyt?

– Én azt érzem, hogy a látvány rengeteget hozzáad majd a zenéhez, Gemza Péter pedig éppen egy minapi beszélgetésünkben mondta, hogy nem aggódik semmi miatt, mert a zenét annyira erősnek érzi, hogy az eleve óriási lendületet ad majd az egész előadásnak. Mivel nem volt még összpróba, jelenleg a részek csiszolása zajlik, re-

mélem, hogy mindkettőnk feltételezése igaznak bizonyul.

– Melyik Luther dominál majd az előadásban?

– Az előadás dönti el, de a szövegek könyv alapján még mindig Martin Luther King. Én, amikor kitaláltam az egész darabot, többet szerettem volna kihozni Luther figurájából, de be kellett látnom, hogy helyenként ez erőltetett és szertelenné tette volna vagy a történetet, vagy a dramaturgiát. Azért bízom abban, hogy bár bizonyos értelemben a darabban is a „mi” Lutherünk a primus inter pares, ez mennyiségileg és a szövegek súlyában is jobban megjelenik majd. A szöveg és a zene lényegesen nem változik már, de lesznek, lehetnek még korrekciók az elkövetkező két hétben, ezeket Lanczok Gábor meglehetősen gyorsan és készségesen elvégzi.

– Miért pont Miskolcon, az operafesztiválon lesz a premier?

– Mert Kesselyák Gergelynek, a miskolci operafesztivál igazgatójának na-

gyon megtetszett a darab, és rögtön lecsapott rá. Tulajdonképpen neki köszönhető, hogy még a reformáció kezdete ötszázadik évfordulójának évében sikerül színre vinni az operát, hiszen régi munkakapcsolatuk miatt ő kereste meg azonnal a debrecenieket.

– Mit szeretnének átadni a darabban a reformációi emlékében?

– A darab eredeti címe *Sola gratia* volt, utalva Luther tételére, miszerint az üdvözülés Isten kegyelméből történik, s nem attól függ, mennyi jót tettünk a földön. Ettől még persze ne tegyünk rosszat, de a jótetteket nem patikamérlegesen mérik a mennyben. A végül megszületett darab üzenete ezzel egybevág, és világosan kiderül, hogy Luther Biblia-olvasata, Istenhez való viszonyulása és az eszméi nem avultak el, s későbbi korokban, más földrajzi helyeken máig élnek. A konfliktusok és a megoldásuk mindig örök téma, s remélhetőleg mindig lesz, aki ilyenkor megmutatja majd a keresztényi utat.

■ K. B.

Minden gondotokat őreá vessétek

Sok évvel ezelőtt válságba kerültem, megínoztam a tanári hivatásomban. Nekem szólt az íge, amikor a kelenföldi evangélikus templomban hallottam Missura Tibor lelkész úr igehirdetését: „Minden gondotokat őreá vessétek, mert neki gondja van rátok.” (1Pt 5,7) Gondban lenni azt jelenti, hogy nem tudok egy feladatot megoldani, nem találok kiutat, bajban vagyok. Gondoskodni az jelenti: segíteni, megoldani, jóra vezetni.

Péter apostol szavai, hogy minden gondotokat Istenre vessétek, mert neki gondja van rátok, valójában döntés elé állítanak. Arra szólítanak fel, hogy gondolkodjam, mielőtt cselekszem, a döntéseimet, sorsomat, életemet bizalommal tegyem Isten kezébe. Ez a bizalom ad erőt nekem. És Isten azt ígéri, hogy az ő kegyelmének gazdagsága szerint be fogja tölteni a szükségleteimet.

Sokszor kérdezem, hogy miért ad az Isten nehéz helyzeteket. Az örömek mellett vannak problémák az életemben: aggódom a családomért, a sikeres munkám miatt, a kapcsolataimért, az egészségemért. Minden napnak megvan a maga baja. Ha a holnap miatt aggódom, nem tudom élvezni a mai napot, a mai nap áldásait elveszítem. De Isten adja az ő kegyelmét és erejét, amire szükségem van a mindennapokban.

Isten gondviselő Isten, mellettem van, és erősen fogja a kezemet. Sokszor megtapasztaltam utólag, hogy annyi terhet rakott rám, amennyit éppen képes voltam elhordozni; feladataimhoz éppen annyi erőt adott, amennyire szükségem volt. Vannak emberek, akikre Isten – úgy tűnik – kevesebb terhet rak. Viszont vannak emberek, akik hihetetlen nagy terheket hordoznak: sérült gyermeket, beteg hozzátartozót gondoznak, népes családot tartanak el, vagy türelemmel hordozzák a maguk súlyos betegségét.

Isten nem akarja, hogy a problémák és a gondok súlya alatt görnyedve éljünk, hanem azt tanácsolja, hogy adjuk át neki minden gondunkat-bajunkat. Ráadásul azt ígéri, hogy ha átadjuk neki a terheinket, minden értelmet meghaladó békeséggel tölti el szívünket (lásd Fil 4,7).

■ ZOMBORYNÉ BAZSÓ ROZÁLIA,

a Deák Téri Evangélikus Gimnázium nyugalmazott történelem- és hittanára, az Evangélikus Országos Levéltár munkatársa.

RAJZ: BUDAI TIBOR

Az írás a Kossuth rádió Erős vár a mi Istenünk! címmel kéthetente jelentkező evangélikus félórájában elhangzott szöveg szerkesztett változata

Kedves Olvasók! Pünkösdi, megújult magazinunkban a sok meglepetés, újdonság mellé az itt következő oldalakon induló vadonatúj rovat is „felsorakozik”. E helyütt az egyházunkban, közösségeinkben, intézményeinkben zajló gazdag, színes, mozgalmas életről igyekszünk az eddiginél teljesebb képet adni, méghozzá a helyi egyházi médiumokban megjelent cikkek, hírek válogatásával.

Az indulás időpontja is szimbólumot hordoz. A Szentlélek kitöltésének ünnepén a Lélek munkáját látva adhatunk hálát azért, hogy a reformációi jubileumot ünneplő Magyarországi Evangélikus Egyház él, lüktet, hittel és lelkesedéssel végzik benne szolgálatukat lelkészek és laikusok, kicsinyek és nagyok, tekintsünk a négy égtáj bármelyike felé.

Kollégáimmal együtt álmélkodtunk azon, milyen széles a merítési lehetőség! Ma már a papíralapú gyülekezeti hírelemek mellé természetesen felzárkóznak az egyházközösségek Facebook-oldalai, a digitális, csak a világhálón elérhető olda-

lak tartalmai, az elektronikus levelekhez csatolt pdf-fájlokból letölthető hírlevelek. A bőség zavara miatt indokolt igazán a *Tallózó* rovatcím, hiszen csak felmutatni tudunk egyet-egyét a kínálatból, a teljesség bemutatására nem vállalkozhatunk.

S a végére még egy jó hír: a most debütáló evangélikus, evangéliumi kis tablónkat önökkel együtt szerkeszthetjük! Segítségükre, ajánlásukra, küldeményeikre nagy szükségünk is van, várjuk és megköszönjük őket. Erre a célra létrehozunk egy e-mail-címet: evtallozo@gmail.com. Itt várjuk szeretettel a (lehetőleg minél nagyobb felbontású!) képeket, linkeket, híreket, tudósításokat. Persze a Gutenberg-galaxis-hoz is hűek maradunk: magazinunk szerkesztőségének címeire (*Evangélikus Élet szerkesztősége*, 1091 Budapest, Üllői út 25.) köszönettel fogadjuk a papíron megjelenő hírelemek, gyülekezeti lapok egy-egy példányát is, hogy azokból is válogathassunk.

■ STIFNER-KÓHÁTI DOROTTYA *rovatszerkesztő*

Beteggen a betegekért

A Dunántúli Harangszó tavaszi számának Kitekintő rovatában Fodor Viktor pesthidegkúti lelkésszel Koczor György készített interjút egyebek mellett abból az alkalomból, hogy a lelkész egy kórházi osztály megújítását tűzte ki céljával. (Az interjú szerkesztett és rövidített változatát közöljük.)

– Tíz éven át, 1989-től kórházlelkészként szolgáltam egészen 1998-ig. Ekkor kerültem ideiglenes megbízással Pesthidegkútra, kiküldött lelkészként. Sok kórházban voltunk jelen, mindig ökumenikusan végezve a küldetésünket a többi felekezettel. Az Országos Pszichiátriai és Neurológiai Intézetben elsajátított tanulmányok, az ott közösen kialakított hivatásbeli, szolgatársi etikai kódex határozza meg máig a közösségeinkért tett lépéseimet.

– **Tudom, hogy más személyes érintettséged is van.**

– Az egészségügyi kérdésben a nehéz helyzetű szolgatársaimon túl nekem is az életben maradásom a tét. Rendkívül súlyos és ritka szív-tüdő betegséggem van, Eisenmenger-szindróma. Egyszerűen megfogalmazva: a szívemben van egy nyílás, ahol a friss és elhasznált vér keveredve jut vissza a szervezetembe. Így állandó oxigénhiánnyal küzdök, és ez az állapot a tüdőt is tönkreteszi. Ennek a betegségcsoportnak nagyon magas a halálozási rátája gyermek- és fiatalok között. Az Úr kegyelme és hihetetlen csodája, hogy még életben vagyok. Családom, gyülekezetem, barátaim, tár-

saim szeretete, Istenbe vetett bizodalom jelent támaszt. Nélkülük már nem lennék itt.

– **Milyen szakmai háttérre támaszkodhatsz?**

– A Gottsegen György Országos Kardiológiai Intézetben dr. Temesvári András főorvos úr, a veleszületett szívbetegségek világhírű specialistája kezel. 2010-ben nagyon közel álltam ahhoz, hogy hazainduljak. De a 2000-es években kifejlesztett gyógyszerek nagyon hatásosnak bizonyultak. Ezért nem haltam meg, sőt sokkal jobban lettem. Majd kezelőorvosom, dr. Czibók Csilla osztályvezető főorvos asszony gyógyított a rehabilitációs osztályon.

– **Mit takar pontosan a kórházi osztály felújításának terve?**

– Az Országos Korányi TBC és Pulmonológiai Intézetben alakították ki 2016-ban a Kardiológiai Rehabilitációs Osztályt, amelynek célja, hogy komplex kezelést és támogatást nyújtson a speciális szív-tüdő betegségben szenvedőknek. Az adott épületrész műemléki védelmet élvez. Az osztály teljes körű felújítása és a speciális osztály kialakítása ötvenmillió forintba kerül. A betegcsoport, amelyet én is reprezentálok, nagyon komoly lehetőséget kap itt arra, hogy teljes életet élve a társadalom hasznos tagja lehessen. Az első jelentős összegű anyagi támogatás a Nemzetgazdasági Minisztériumból érkezett, kétmillió forintot adományoztak. Ehhez tett hozzá a Magyarországi Evangélikus Egyház egymillió-hétszázötvenezer forintot: az országos egyház egymillió, az Északi Egyházkerület félmillió, a Budai Egyházmegye pedig negyedmillió forintot adományozott. Az Emberi Erőforrások Minisztériuma az igényelt ötvenmillió forintot Varga Mihály miniszter és dr. Cserháti Péter főigazgató főorvos, kormánybiztos támogatásával jóváhagyta. Ennek a központnak a kialakítása sok embertársunknak nyújthat segítséget életminőséget javító terápiás kezeléseivel, gyógyításaival.

(*Dunántúli Harangszó*, 2017. tavasz)

Hírek az erdélyi Apácáról. A Deák téri közösség erdélyi testvérgyülekezetének épületein hamarosan felújításba kezdenek. Simon László lelkész így számolt be a küszöbönálló munkálatokról: „A templom és a parókia alatti talaj megcsúszása miatt egyre nagyobb repedések jelentek meg, mind a parókia, mind a templom falain. A 2013-as statikai felmérés alapján, ha a repedések nem lesznek kijavítva, akkor az 1794-ben leégett és 1804-ben szentelt új templom, valamint az 1806-ban újraépült parókia épületei vissza nem fordítható károsodásokat szenvedhetnek.”

A munkák támogatására a Deák téri gyülekezet húsvét és pünkösd vasárnapja között adománygyűjtést hirdetett az apácai testvérgyülekezet javára.

(A Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség húsvéti hírlve)

FACEBOOK-BEJEGYZÉSEK

A kispesti evangélikus gyülekezetben 2017. május 21-én nyolc fiatal vallotta meg hitét, s vett először úrvacsorát.

„Felruházatok!? – Evangélium és szociális segítségnyújtás” címmel tartottunk május 19-én gyülekezeti délutánt. Col Legno, *Az egyetlen hajléktalan* című opera zeneszerző-ötletgazdája vezetésével közösen gondolkoztunk a hajléktalan emberek helyzetéről és a gyülekezeti szinten megvalósítható segítségnyújtásról.

(Deák László lelkész)

Kaposvári lelkész a Szélrózsa élén

Beszélgetés Pongrácz Mátéval

Jó ideje nagy sikerrel rendezik meg két évente a fiatalokat megszólító Szélrózsa országos evangélikus találkozót. Pongrácz Máté lett a következő találkozó vezető lelkésze.

– **Hogyan épül fel egy ilyen találkozó?**

– A Szélrózsa a Magyarországi Evangélikus Egyház legnagyobb ifjúsági rendezvénye, hiszen legalább kétezer, két-ezer-ötszáz fiatal szokott részt venni a találkozókön. Minden reggelre és estére áhítatokkal készülnek azok az ifjúsági közösségek, melyek erre felkérést kaptak. Négy évvel ezelőtt a kaposvári ifjúságnak is lehetősége nyílt egy ilyen áhítat tartására, s ez számomra a mai napig felemelő emlék. A nap során beszélgetések, előadások, sport-, kulturális és vallási programok várják a résztvevőket. Az este a zenekaroké, a hét zárásaként pedig vasárnap záró istentiszteletre kerül sor.

– **Mennyire növeli napi feladatait az, hogy bekapcsolódott a következő Szélrózsa szervezésébe?**

– A szervezési munkák miatt már ezekben a hónapokban is többször Budapestre kell utaznom. Bízom abban, hogy jó szervezéssel mindez nem fogja hátráltatni a kaposvári lelkészi szolgálatomat. Istennek hála, rengeteg segítő vesz körül, illetve egy főállású koordinátor is segíti a munkámat Budapestről.

– **Igaz, hogy a következő találkozó úgy mond már a megnyitótól kezdődik?**

– Igen, a Szélrózsa találkozót számtalan hívogató, felvezető program fogja megelőzni. Szeretnénk a fiatalok számára egy olyan fórumot is biztosítani, ahol nem csak két évente találkozhatnak.

(Evangélikus Hírlévél – a kaposvári evangélikusok időszaki körlevele, 22. évfolyam, 1. szám)

HUMOROSAN EVANGÉLIKUS

„In Eisleben schmeckt die Luthertorte”, avagy: „Eis, eis, Leben, él, mint Marci Eislebenben, avagy én vagyok a hab a Luther-tortán.” (Luther megmondja – Facebook)

Hol lakik az Isten?

A tanító egyszer megkérdezte a gyermekektől:

– Tudjátok-e, hol lakik az Isten?

Néhány tanuló jelentkezett:

– A mennyben – mondta az egyik.

– A tiszta szívben – mondta egy másik.

– A főutcán, balra, az utolsó házban – kiáltotta a kis Marci.

A tanító mosolyogva kérdezte: miért?

– Amikor az apukámmal arra sétáltam, apa a következőket mondta: „Ennek a szegény embernek, aki itt lakik, nyolc gyermeke van. Cipész a mestersege, és ő tartja el a vak nagyapát is. Gyakran látnak szüксеget, mégis boldogan és békességben élnek együtt. Tudod-e, miért, Marci? Mert ott lakik Isten.”

(Híd magazin, 2017/1.)

EGY KÉP – NÉHÁNY MONDAT

„Boldogok, akik házadban laknak, szüntelenül dicsérhetnek téged! Boldog az az ember, akinek te vagy ereje, aki a te utádra gondol.” (Zsolt 84,5–6) Boldog születésnapot kívánunk Zászkaliczky Péter lelkészünknek, aki áprilisban töltötte be 80. életévét! Isten áldása legyen életén és szeretetei életén!

(A Pesti Evangélikus Egyház

Deák Téri Egyházközség negyedévente megjelenő hírlevele)

Ökumenikus istentisztelet az Egyesült Államokban. Az emlékévé keretében tartandó rendezvénysorozat egyik eleme az evangélikus egyház rendezésében tartott irodalmi est volt. Az ünnepi istentiszteletet Tamásy Éva nyitotta meg köszöntő szavaival, majd Nt. Tamásy Zoltán mondott ráhangoló imát. Tóth Péter loraini református lelkész gondolatai után az idei márciusi nemzeti ünnep alkalmából debütált Clevelandi magyar egyházak kórusának fellépése következett, majd a Luther-rózsa rövid szimbólummagyarozatát hallhatták a jelenlévők. Dr. Márton Marius adventista lelképásztor nézetei szerint a reformáció már akkor megkezdődött, amikor Luther Márton kezébe vette a Bibliát, hiszen a Szentlélek már akkor munkálkodott benne. A baptista egyház részéről pedig Kulcsár Sándor lelképásztor tett bizonyosságot. Szavai szerint „bár sokan azt mondják, az evangélium felforgatta a világot, pedig általa a felforgatott világ állott helyre”. Az ünnep végéhez közeledve a mintegy hatvan, különböző felekezetekből érkezett hívő szeretetvendégségen fogyasztotta el a finom töltött káposztát, desszertként pedig Luther-tortát ettek. A rendezvényt a tervek szerint továbbiak követik az év során.

(Erős Vár – amerikai magyar evangélikusok lapja, 2017. húsvét–pünkösd)

Ezerrel az 500. felé! Mi is felpörögtünk

Ezzel a lendülettel indult neki a *Dunántúli Harangszó* a jubileumi évnek, ahogy Koczor György szerkesztői beköszöntőjében olvastuk.

Az 500. természetesen nem szorol magyarázatra. Na de az ezer?! Azon túl, hogy 2×500 , pontosan ennyi példányban jelenik meg az egyházkerület negyedéves lapja... Az „ismeretlen ismerős” Lutherrel kapcsolatban pedig Kovács László főszerkesztő felteszi a mindenkor aktuális kérdéseket: „Valóban ismerjük dr. Luthert? Jól ismerjük? Esetleg gyakran félreértjük, félreismerjük? Vajon a sokféle társadalmi és kulturális következményére koncentrálnva nem vesszítjük-e szem elől a lutheri reformáció igazi mélységét, erejét és forrását, Krisztust? Isten által adott lehetősége az 500. ünnepi évnek, hogy bátran és a tanulásra való készség nyitottságával keressük meg a válaszokat.”

(Dunántúli Harangszó, 2017. tavasz)

Isten hűséges vándora

Botta István élete és szolgálata – kötetben

Napjainkban sorra jelennek meg kötetek, amelyek a letűnt 20. században élt, sokat szenvedett, hitükben soha meg nem rendült, Isten és a haza iránt elkötelezett, bátor és áldozatkész tanúságtevők életét mutatják be. Vészerthes, zaklatott időkben élünk, érdemes elmélyülni az olyan emlékezőekben, amelyek erőt adhatnak a megpróbáltatások hittel való megélésére, elfogadására. Egy közelmúltban megjelent, közel ötszáz oldalas kötet a viharos életutat megjárt tudós, teológus, Botta István evangélikus lelkész életútját foglalja össze.

Botta István

A kötetben Botta István számos írását, közöttük regénytörödelékét is megtalálja az olvasó. Igehirdetői szolgálatára, hittanóráira, közösséget, gyülekezetet nevelő-formáló karizmatikus egyéniségére emlékező tanítványai, lelki gyermekei írásaikkal igazolják, mennyire biztos pont volt életükben Pista bácsi. Nem véletlen, hogy egy idős hölgy élete egyik utolsó beszélgetésében ezt mondta róla: „Nekem a képzeletbeli dobogómon hárman állnak: Jézus, Luther és Botta Pista bácsi.”

Botta István teológiai tanulmányait Sopronban végezte. Felvételi kérelmében többek között ezeket írta: „Hiszem, hogy Istent hívebben szolgálom, hazámnak hasznos polgára, egyházamnak hűséges támasza leszek. [...] Igyekezni fo-

gok, hogy életem ne legyen haszontalan, hanem Istennek tetsző.”

A nagy gonddal, Pista bácsi iránti tisztelettel szerkesztett kötet végigkíséri a méltán szeretett, Teremtőjéhez 1999 márciusában hazatért lelkész tartalmas, de hányatott életét: a megaláztatásokat, a második világháború borzalmait, a közel három évtizedes száműzetést Tordasra, a háttérbe szorítást...

A kelenföldi evangélikus gyülekezet tagjainak visszaemlékezései meghatóak, gondolataik szeretetet, hálát sugároznak. Történeteket olvashatunk a kitelepítések időszakáról, amikor Botta István fáradhatatlanul segítette a kíméletlen, egyházellenes kommunista terror áldozatait. Lelkészi, vallásánári munkája mély nyomot hagyott tanítványaiban. Emlékezetesek voltak hittanórái, melyeken az életből vett példákkal oktatott úgy, hogy a vezérfonal az ige volt. Tette mindezt az ötvenes évek elején, abban az időszakban, amikor nehéz volt lelkésznek lenni. Gyakran emlegette hittanóráin: krisztusi korban van, a keresztet, amit Isten rámér, el kell tudnia viselni. Ez a gondolat végigkísérte egész életét, hittel, derűvel, alázattal élte meg megpróbáltatásait.

A hosszú tordasi „száműzetése” sem törte meg. Ahogy oda került, „minden tudományos munkát félretett, és belevetette magát a növénytermesztésbe, állattenyésztésbe”, hogy biztosítsa megélhetését. Lelkipásztori fizetése megalázóan alacsony volt, és amikor három gyermeke okán emelést kért, püspöke ezzel hátrította el: „Pistukám, a te fizetésed nevelő célzattal olyan alacsony...” Csak 1995-ben rehabilitálták, addig Budapesten keresztelést, esketést, temetést sem végezhetett.

A te igéd igazság – Botta István lelkész szolgáló élete és munkássága. Szerkesztette Thurnay Béla és Thurnayné Schulek Vilma. Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség, 2016. Ára 2500 forint.

Tordason azonnal befogadták a hívek. Értett a vidéki emberek nyelvén, közvetlenségével, humorával megnyerte őket. Újjászervezte a gyülekezetet, felendítette a lelki életet, könnyen megtalálta a hangot a gyerekekkel. Igehirdetése tömörek, lényegre törőek, magukkal ragadóak voltak. Nem voltak rosszakarói. Ellenségei – mily fájó ezt leírni – egyházi körökből kerültek ki. Népszerűségét irigyelték. Botta István ki is fakadt olykor, de mindent eltűrt. Ha volt is harag szívében, humora erősebb volt annál.

Tizennyolc esztendővel ezelőtt, 1999 márciusában fejezte be földi zarándokútját: „*Ama nemes harcot megharcoltam, futásomat elvégeztem...*” (2Tim 4,7) Ahogy Krisztusban testvére, Dóka Zoltán temetési igehirdetésében mondta: „A történelem viharai tépték, szaggatták a lelkét. E világ hatalmasságai üldözték. Hamis testvérei cserben hagyták, elárulták. De ő csak ment tántoríthatatlanul az igazság szegényen is gazdag útján, mert szívében ott lobogott a hit lángja, annyira, hogy mások szívet is lángra gyújtotta.”

■ SPANGEL PÉTER

Boldogságot csempészni a közösségek életébe

Beszélgetés Hegedüs Gáborral

Most induló sorozatunkban az Evangélikus Hittudományi Egyetem hallgatóit, a jövő teológusait és lelkészeit szeretnénk bemutatni egy-egy rövid interjúval. Hegedüs Gábor kaposvári születésű hatodévesével a fiatalokkal való párbeszéd lehetőségéről, a lelkési közvetlenségről és a „természetes evangélikusságról” is beszélgettünk.

- Miért a lelkési hivatást választottad?

- Szemerei János volt a lelkészem, ő a táborokban és a gyülekezetben is olyan beszélgetéseket vezetett, amelyekkel sok lelki táplálékot és az élet különböző területeire kiterjedő biztonságot adott. A kaposvári gyülekezet hatodéves hely volt, minden hatodéves tanított engem. Ők a fiatalos lendületükkel megmutatták, hogy a lelkészek milyen „jó arcok”, úgy éreztem, én is ilyen akarok lenni. Természetesen ez nem volt nagyon egyszerű, hiszen egy szintársulat tagja is voltam, így az érettségiig azon gondolkodtam, hogy drámára vagy teológiára jelentkezzem.

- Ma egyáltalán nem egyértelmű, hogy egy fiatal nem színészeket vagy más tanárokat tekint példaképnek, hanem a hittel való foglalkozás válik számára mértékadóvá.

- Egyedül voltam a hittanórán, tehát nem vesztem el az osztályban. Ha volt valamilyen kérdésem, bizonytalanságom, azt mindig feltehettem, és akár az egész órát rá tudtuk szánni arra, hogy átbeszéljük a témát. Az egyszemélyes óra azt is megadta, hogy nagyon szoros kapcsolat alakuljon ki a lelkészekkel, ami meghatározta az akkori gondolkodásomat, sőt mostani személyiségemet is.

- Hogyan fogadta és hogyan éli meg a családod, hogy a lelkési pályát választottad?

- Erős sváb családból származom, a családom mindig is meghatározó volt nekem. Vallásosságomat elsősorban a nagyszüleimtől kaptam. Édesanyám akkor kapcsolódott be szorosabban az egyház életébe, amikor már a teológia felé kacsintgattam. Édesapám a „vörös

rendszerben” lett rendőr, akkor, amikor „szakmai követelmény” volt az ateizmus. Amikor elmondtam neki, hogy lelkész leszek, elfogadta, és azt mondta, hogy legalább nem csinállok rosszat. Azt nem mondanám, hogy mára keresztény ember lett, de büszkén van jelen, ha én prédikálok, és érzi, hogy amit csinálok, az hasznos.

- Mi a ma lelkészenek a feladata?

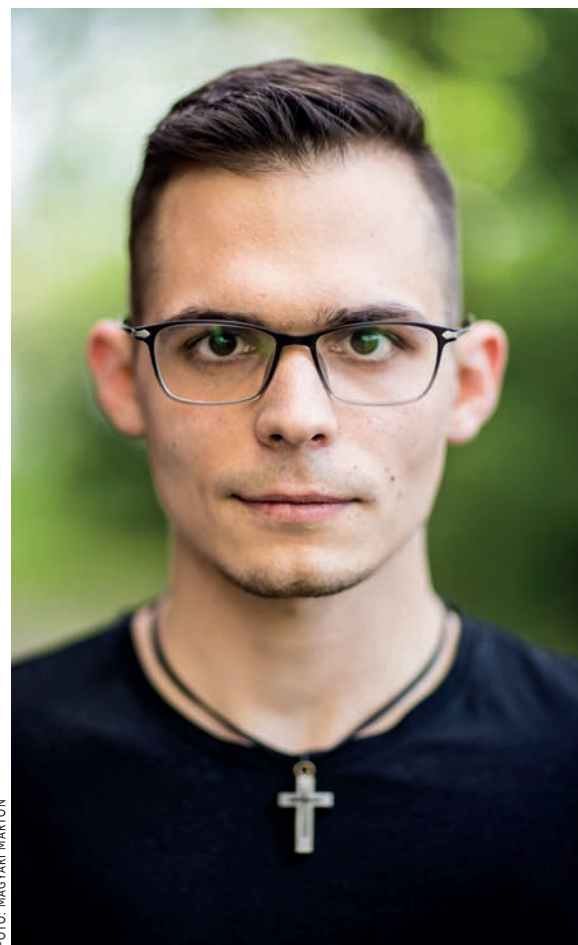
- Számomra a lelkészkép az, amikor a lelkész nagyon lendületes, jó humora van, és bárhol, ahol megfordul, ott boldogságot csempész a közösségekbe. Isten igéjén és a hivatásomon keresztül én is egy kis boldogságot szeretnék az emberek és a közösségek életébe vinni.

- A teológián belül melyik terület érdekel különösen?

- A gyakorlati teológia, azon belül is a fiatalokkal való foglalkozás. Minden lelkészjelölt legkönnyebben a saját korosztályát tudja megszólítani. Ifiken, ifjúsági táborokban ezt meg is élem. Pályakezdőként a fiatalokhoz értek a legjobban, ezért a velük való foglalkozás a leginkább szimpatikus, és úgy érzem, hogy sikereim is vannak ebben.

- A mostani ifjúságkutatások azt mutatják, hogy éppen a tizenöt és huszonnyolc év közötti korosztály az, amelyik bár hisz valamiben, de az egyházban nagyon kevésbé bízik. Véleményed szerint hogyan lehet ezen változtatni?

- Csakis úgy, hogy bebizonyítom, nem vagyok más, mint a saját korosztályom. Olyan zenét is hallgatok, és olyan koncertekre is elmegyek, amelyeket a tanítványaim is szeretnek. Ezáltal a beszélgetéseink nem csak a vallásra korlá-

FOTÓ: MAGYARI MÁRTON

tozódnak. Tágabban véve ez azt jelenti, hogy meg kell mutatni a fiataloknak: nem vagyunk messze tőlük. A lelkész váljon olyan emberré, akinek bár lehet, hogy vannak vívódásai az egyházzal kapcsolatban, de a vele mint az egyház képviselőjével való találkozás pozitív élmény legyen a fiatalok számára.

- Mit jelentett számodra a Kecskeméten töltött hatodév?

- Számomra ez egy nagyon fontos hely, főleg Kis János mentorom miatt. Ebben az egy évben nemcsak lelkési tapasztalatokat tanultam tőle, de a gyakorlati életben is segített, néha apám helyett apám volt.

■ GALAMBOS ÁDÁM

Megtaláltuk a helyünket

Új sorozatunkban fiatal, pályakezdő lelkészeket keresünk fel, hogy megmutassuk, milyen örömmel és kihívásokkal néznek szembe. Elsőként Pécssett jártunk, ahol Hajduch-Szmola Patrik és Kovács Barbara szolgál.

Pécs belvárosában, a sétálóutcától nem messze, egy csendes kis utcácskában található az evangélikus templom, amely ugyan nem apró, de nem is emelkedik ki a környező épületek közül. Aki arra jár, meglepődik, hogy az utcafronttól kicsit beljebb Isten háza áll. Hajduch-Szmola Patrik és Kovács Barbara itt szolgál. Patrik beosztott lelkész, Barbarának nemrég volt a vizsga-istentisztelete, júniusban szentelik fel.

A fiatal házaspár – vagyis néhány hét múlva már mondhatjuk: lelkész házaspár – nagyon örül, hogy ide került, Patrik el is árulja, miért: „Tavaly nyáron kötöttünk házasságot, és olyan helyre szerettünk volna menni, ahol házastársként tudunk együtt dolgozni, ahol beosztott lelkészre is szükség van, és egy hatodévest is elbír a gyülekezet. Álmunk volt, hogy lehetőleg megyeszékhelyen szolgálhassunk.”

„Több hely szóba került, de számunkra Pécs volt az ideális. Egy ideig attól féltünk, hogy nagyon távol leszünk a családtinktól és a barátainktól, de az autópálya miatt nincsenek olyan nagy távolságok, viszonylag gyakran meg tudjuk őket látogatni. Egyébként pedig Pécs nagyon sok új barátot, lehetőséget adott számunkra. Jól érezzük itt magunkat” – teszi hozzá Barbara.

Aktív és aktivizálható gyülekezet

És hogy milyen a pécsi gyülekezet? Mire számítottak a pályakezdő fiatalok? „Felkészítettek minket, hogy nagy gyülekezeti élet van, és kössük fel a nadrágunkat” – árulja el Patrik. De a sok program, a nagy elvárások, az, hogy sok terüle-

ten lehet kibontakozni, a fiatalok szerint öröm, hiszen ez volt az elképzelésük. Épp amikor idekerültek, akkor vett át az evangélikus gyülekezet egy kertvárosi önkormányzati óvodát, ez újabb izgalmas kihívások elé állította őket.

Négy-ötszáz helyi evangélikusról tudnak a pécsi evangélikus közösségben, ami alapvetően kis szám, ha arra gondolunk, hogy százötvenezeren laknak a megyeszékhelyen, de azt is tudni kell, hogy erősen katolikus környékről van szó. A székesegyház mellett nagyon nehéz érvényesülni, akármennyire jó is a kapcsolat, és működik az ökumené a városban. Viszont van, hogy ebből a négy-ötszáz emberből százhatvanan is eljönnek egy-egy istentiszteletre. Az egyházfenntartók számára viszonyítva az istentiszteletek rendszeresen látogatók száma jó. Alapvetően aktív és aktivizálható a gyülekezet.

„Azt mondják, hogy minimum kétezer evangélikusnak kellene lennie valahol, de négyszázan vannak az egyházfenntartók” – árulja el Kovács Barbara.

Mint kiderült, nem könnyű a helyzet, a beosztott lelkész így fogalmaz: „Nagyon nehéz a terep egyébként, mert Baranyában csak két anyaggyülekezet van: a pécsi és a mohácsi, a terület viszont óriási. Ebből következően a fél megye hozzánk tartozik. Megnéztem nemrég az *Evangelikus.hu* weboldalon, gyakorlatilag százötven település tartozik hozzánk, ebből hét helyen vannak istentiszteletek. Ebből fakad, hogy sehol sem tudunk anynyi szolgálatot végezni, amennyit szeretnénk.”

Ócsai Zoltán, a parókus lelkész Barbrával, a mentoráltjával, míg Patrik egyedül jár vidékre szolgálni.

Sokasodó tapasztalatok

Pécsett mindig is fiatalok voltak a segédlelkészek, a beosztott lelkészek, ezért a gyülekezetnek nem volt újdonság, hogy tavaly érkezett egy fiatal pár, ennek elenére a beosztott lelkész azt mondja: „Minden kihívás, mert amit a teológián elméletben megtanulunk, az sokszor a gyakorlatban egészen másként működik, és a diploma megszerzése után abszolút nem érezhetjük azt, hogy mi kész vezetők lennénk. Például nagyon közel áll hozzám a lelkigondozás, és bár a teológián nagyon jól megtanultuk az egyes

fogásokat, mégis arra jöttem rá, hogy amikor éles helyzetben vagyok, akkor sokszor jóval nehezebb a szituáció, mint hogy én ott bizonyos megtanult fogásokat alkalmazzak. Emiatt nem úgy tekintek magamra, mint egy kész, kiforrott lelkészre, hanem úgy, mint egy folyamat legelején álló lelkes kezdőre.”

„Egy megyeszékhelyen az a jó és egyben a kihívás, hogy mindenre van példa, sokfajta területen próbálhatjuk ki magunkat” – mondja a hatodéves Barbara. Akár abban is tapasztalatot szerezhetnek, hogyan kell pályázatot írni, majd az összeggel elszámolni, pénzügyeket intézni, még ha nem is nekik kell a konkrét feladatot elvégezni.

Pécsett rendkívül nagy hangsúlyt kap az átláthatóság. A gyülekezeti honlapon például világos presbitériumi útmutatás vonatkozik arra, ki mennyi egyházfenntartói járulékot fizessen. „Pontosan a félreértések elkerülése végett és a szubjektív tényezők kizárása céljából jó, hogy nálunk a honlapon is kint van. A gyülekezet sokszínűsége miatt is fontos erről nyíltan és objektíven beszélni” – mondja Patrik.

A gyülekezet azonban nemcsak a pénzügyek terén nyitott, hanem a programok iránt is. Mint kiderült, sok mindenre vevők a közösség tagjai, amit ki-

találnak a lelkészek. „Az intellektuális kihívás is fontos Pécsett. Minden alkalomra komolyan fel kell készülni, mivel sokszor az istentisztelettel kapcsolatban is kérdeznek a gyülekezeti tagok. A bibliaórákon rendszeresen jönnek elő a szószéken elhangzott gondolatok, melyeket kisebb körökben tudunk továbbgondolni vagy megvitatni” – meséli Patrik. Tavasszal öt előadósos szabadegyetemet szerveztek, erre is nagy számban megmozdult a gyülekezet.

Hittanórák és keresők

A legtöbb lelkésznek a kötelező hittanórák komoly szervezést, munkamegosztást, esetenként terhet jelentenek. A helyzetet Pécsett is több oldalról érdemes megnézni. Vannak hittanórák, de nem túl sok, mert döntően vagy erkölcstanra, vagy katolikus hittanra járnak a gyerekek. Ezenkívül nagyon sok iskola van, és az evangélikus gyerekek száma szétaprózódik.

„Négyen tanítunk hittant. Barbi, Zoli, a felesége, Zsuzsi és én – árulja el Patrik, majd hozzáteszi: – Sokkal többet is lehetne tartani, de a nagyszámú hétközi rendszeres alkalmak miatt – amelyekre természetesen készülni is kell – nem fér bele több. ▶

Pici csoportokat tanítunk, van, hogy termet sem kapunk. De a folyosói tanításnak azért vannak előnyei – persze fülnek a többiek, néha még az igazgató is, de egészen más hangulatú, kötetlenebb beszélgetést is tudunk olykor folytatni. Néha odacsapódik egy-két testnevelés alól felmentett, a folyosón üldögélő gyerek is.”

„Volt arra is példa, hogy adtam egy szórólapot adventkor az egyik kisfiúnak, akinek egyedülként tartok hittant, és eljött az anyukájával a családi istentiszteletre. A most átvett oviból is volt most egy család, jöttek keresztlőt bejelenteni, mert nagyon megtetszett nekik a hittanóra” – sorolja a pozitív példákat Barbara.

Főleg a családi istentiszteletek kötetlensége vonzza a keresőket, pedig ezeket az alkalmakat is a templomban tartják, mert a lelkészek fontosnak érzik, hogy a keresők a templom légkörét is megtapasztalják. Kötetlenebb formában, mégis szent térben legyenek együtt. Patrik azt is elárulja, hogy próbálják az egész alkalmat interaktívan csinálni. Ehhez sok inspirációt nyújtottak a kelenföldi családi istentiszteletek is. Pécssett a családi istentiszteletek látogatói néha a főistentiszteleti létszámot is elérik.

Programok minden korosztálynak

A hittanórák, illetve a keresők megszólítását célzó események mellett igen sok a gyülekezeti alkalom és ezzel együtt a lelkes feladat. Hétfőn délután az óvodában tartanak hittant, és mivel az egyház átvette az intézményt, elég sokan jelentkeztek evangélikus hittanra. Késő délután van az asszonyóra, vagyis kifejezetten nőknek tartott bibliaóra – Patrikkal. A hét elején este pedig egyetemi ifit tartanak. Miután Pécs egyetemi város, sok az egyetemista, a két fiatal szolgálónak igen fontos és izgalmas terep a fiatal felnőttekkel való találkozás. „Ez az alkalom mindig feltölt minket” – mondja Barbara.

Természetesen Pécssett mindig is volt ificsoport, de amikor a két fiatal megérkezett, plakátokat ragasztottak ki a városban, hogy újra felhívják a figyelmet a lehetőségre. Az egyetemisták pedig szép számmal jönnek rendszeresen a Dischka Győző utcai templomba. Ebben a félévben folyamatosan nőtt a számuk, mert szerencsére mindig hívott va-

laki egy-egy újabb embert – ez volt az első félév küldetése mindenki számára. És persze az is jó lehetőség, hogy a parókia területén bérel szállást négy egyetemista, így ők is aktív tagjai az ifjúsági óráknak. Az egyetemi ifi több feladatot is végez a gyülekezeten belül, például ők felelnek az angol nyelvű istentiszteletek utáni szeretetvendégségekért, ahol lehetőség nyílik a külföldi egyetemistákkal való ismerkedésre is.

Kedden és csütörtökön délelőtt Ócsai Zoltán és Barbara átmennek a közeli Pogányba, a Baldauf Gusztáv Evangélikus Szeretotthonba, ahol bibliaórát és reggeli áhítatot tartanak a lakóknak. De van még „öfi” is, az „örökifjak” alkalma a negyven pluszos korosztálynak.

Szerdán délelőtt és csütörtök este is van klasszikus bibliaóra. A szerdai alkalomért Zoltán felel, a csütörtöki bibliaórát Patrik vezeti. Szerdán este próbál a kórus. A pécsi evangélikus gyülekezet kórusa pedig igen jó. A május 13-i szarvasi országos evangélikus kórustalálkozón is komoly repertoárral léptek fel. A kóruspróbákon mindig van áhítat, melyet vagy Ócsai Zoltán, vagy Patrik tart.

Havonta egyszer, csütörtök esténként várja az érdeklődőket az *Ajtónyítás*. Ez amolyan kerekasztal-beszélgetés egy-egy meghívott előadóval. Ebben a félévben az utazás a téma, és a vendégek ehhez kapcsolódva mesélnek élményeikről. Az *Ajtónyítás* egyébként a gyülekezeti tagok megismerésével in-

dult, mert eredetileg az előadók a gyülekezet tagjaiból kerültek ki, így minden alkalommal valaki a saját szakterületéről beszélt. A pénteki klasszikus konfirmandusórát az asszonyóra párja, a férfióra követi. Tehát a hét minden napjára jut valamilyen rendszeres gyülekezeti program.

Pécsett régóta szokás, hogy nemcsak vasárnap délelőtt, de este is van istentisztelet. Az este hatórai alkalomnak, mondhatni, külön köre van: van, aki csak akkor jár, de akad olyan is, aki délelőtt is, és este is eljön. Miután a két alkalmat nem ugyanaz a lelkész tartja, így lehetőség nyílik arra, hogy, mondjuk, délelőtt Ócsai Zoltán, este pedig Hajdúch-Szomola Patrik gondolatait hallgassa meg a gyülekezet ugyanarról a textusról. „Az esti istentisztelet kevésbé tradicionális, rövidebb a liturgia is, inkább egy igehirdetés köré épülő alkalom. Bensőségesebb, a kápolnában tartjuk” – meséli Patrik.

Persze nem csak sikerélmények vannak a fiatal pár életében. Mint megtudtuk, hiába akartak kisfitt szervezni a tizennégy-tizennyolc éves korosztálynak, egyszerűen nem sikerült őket megszólítani. Mégis, ami a gyülekezeti élet aktivitását illeti, azzal nincs gond. „Hárman Zolival nagyon jól tudunk együtt dolgozni, inspiráljuk, lelkesítjük egymást” – teszi hozzá Barbara.

Nagy elődök példái

„Káldy Zoltán püspök és Balikó Zoltán meghatározó lelkészei voltak a gyülekezetnek. Van, hogy amikor megyek fel a szószékre, eszembe jut, kik prédikáltak itt előttem. Hatalmas megtiszteltetés felmenni erre a szószékre” – árulja el mosolyogva a fiatal beosztott lelkész. Patrik azt is elmondta, hogy a mai napig sokszor emlegetik az idős gyülekezeti tagok a két nagynevű lelkészt. „Sokat tanulhatunk az elődöktől, persze nyilvánvaló, hogy az öt-

venes években más módszerrel építették a gyülekezetet, és azzal mi már nem biztos, hogy sikerrel járnánk, de a modelljeik egy részét ma is tudjuk használni.

„Balikó Zoltán prédikációi például nagyon híresek voltak, sokan ismerték, szerették őt. Káldy Zoltán pedig a háború alatt is sokakat meglátogatott, és a pécsiek sokkal közvetlenebb viszonyt ápoltak vele, mint azok, akik püspökként ismerték meg” – meséli Barbara.

A találkozás utolsó mondatai Patriktól zárszónak is beillenek: „Tényleg nagyon szeretek lelkésznek lenni. Annak is nagyon örülök, hogy olyan kollégák vesznek körül az egyházmegyében, akire szívesen támaszkodom. Azt is tudom, hogy hívhatom őket a kérdéseimmel – ahogyan teszem is. Ennyi idő távlatából azt kell mondjam, már teljesen pécsinek érezzük magunkat. Nagyon szeretünk itt lenni, mindketten úgy érezzük, hogy megtaláltuk a helyünket Pécsett.”

■ KÉZDI BEÁTA

FOTÓK: MAGYARI MÁRTON

Kövessen bennünket
az interneten is:
evangelikus.hu

Naponta aktuális tartalommal,
lelki táplálékkal, friss hírekkel,
érdekes interjúkkal, véleményekkel,
videókkal és képekkel várja Önt
a Magyarországi Evangélikus Egyház
hivatalos honlapja.

Egy kattintásra vagyunk Öntől!

A 2017. évi missziói pályázat nyertesei

A társult, illetve leánygyülekezettel rendelkező egyházközösségek nevével – amelyek nem közösen pályáztak – a felsorolásban vastag betűvel jeleztük, hogy melyik gyülekezet nyert a pályázaton.

Ambrózfalva–Csanádalberti–Pitvaros 60 000 Ft; Apostag 50 000 Ft; Ágfalva 50 000 Ft; Bakonyszentlászló 40 000 Ft; Bakonytamási 40 000 Ft; Beled 50 000 Ft; **Bezi**–Enese 60 000 Ft; Budafok 70 000 Ft; Budapest-Angyalföld 30 000 Ft; Budapest-Cinkota 40 000 Ft; Budapest-Csillaghegy 50 000 Ft; Budapest-Fasor 50 000 Ft; Budapest-Kelenföld 50 000 Ft; szlovák ajkú gyülekezet (Budapest) 50 000 Ft; Budapest-Újpest 40 000 Ft; Bük 40 000 Ft; Celldömölk/**Alsóság** 50 000 Ft; Csabacsúd 40 000 Ft; Csorvás 40 000 Ft; Csővár/**Penc** 40 000 Ft; Debrecen 40 000 Ft; **Dunaújváros**/Kisapostag 50 000 Ft; Dunaújváros/**Kisapostag** 55 000 Ft; Dunakeszi/**Göd** 35 000 Ft; Esztergom 40 000 Ft; Gerendás 40 000 Ft; **Gyón**/Dabas 70 000 Ft; Gyömrő 30 000 Ft; Győrság 40 000 Ft; Győrújbarát 40 000 Ft; Kaposvár 50 000 Ft; Komárom 60 000 Ft; Kondoros 50 000 Ft; Kölcse 60 000 Ft; **Kővágóörs**–Révfülöp–Kapolcs (Sion) 80 000 Ft; Lucfalva 60 000 Ft; Maglód 50 000 Ft; Monor 50 000 Ft; Mórchida 60 000 Ft; Nagykanizsa 50 000 Ft; Nagyveleg 50 000 Ft; Nemescsó 50 000 Ft; Nyáregyháza 60 000 Ft; Nyíregyháza (Luther tér 14.) 70 000 Ft; Nyírtelek (Filadelfia) 80 000 Ft; Orosháza/**Rákóczitelep** 60 000 Ft; Órimagyarósd 50 000 Ft; Pápa 40 000 Ft; Pécs 50 000 Ft; Péteri 80 000 Ft; Pusztaföldvár 75 000 Ft; Répcelak 80 000 Ft; Sárszentlőrinc 80 000 Ft; Sikátor 40 000 Ft; Sopronbánfalva 40 000 Ft; Szakony 40 000 Ft; Szarvas-Újtemplom 30 000 Ft; Szentés 60 000 Ft; Székesfehérvár 60 000 Ft; Szolnok 80 000 Ft; Tab 80 000 Ft; **Takácsi**–Nagyacsád–Nemesgörzsöny 50 000 Ft; Telekgerendás 40 000 Ft; Tényő 40 000 Ft; Tés 80 000 Ft; Tokaj 80 000 Ft; **Tordas**–Gyúró 80 000 Ft; Tótkomlós 80 000 Ft; Vasi Egyházmegye 80 000 Ft; Várpalota 80 000 Ft; Veszprém 80 000 Ft; Veszprémi Egyházmegye 70 000 Ft.

500 nap imádság reformációért

Júniusi körlevél

500
NAP IMÁDSÁG
REFORMÁCIÓÉRT

Az imádság ideje. Amikor az apostol arra biztat, hogy szüntelen imádkozzunk, nem arra gondol, hogy a középkori szerzetesek módjára – imamalomként – pergezzük az időt, s mást se tegyünk, mint kéréseinkkel Istent zaklassuk. A szüntelen való imádság inkább azt jelenti, hogy mindig Isten színe előtt élve, gondolkodva szavaink és tetteink Istennel szinkronban legyenek. Ez az imádságos élet titka.

Ugyanakkor feltétlen szükséges, hogy imádságos életünknek legyen jó időbeosztása. Érdemes az új napot az Úrral kezdeni, igéje előtt elcsendesedve; ha lehetséges, együtt, közösségben a szülők és a gyermekek. A rövid közös ének, igei útmutató és elcsendesedés jó töltést ad lelkünknek az egész napra.

Iskolába járó gyermekeink, unokáink az órák előtt, a felelés izgalmi közepette bizonytalannal nem feledkeznek el az Atyához kiáltani, még ha ez olykor az elmulasztott tanulás helyett történik is, de legalább nem engedi feledni az igét: „*Hívj segítségül engem a nyomorúság idején! Én megszabadítlak, és te dicsőítesz engem.*” (Zsolt 50,15)

Nem kevésbé van szükségünk a nap alkonyán a hálaadásra. Ha van gyülekezeti alkalom – istentisztelet vagy bibliaóra –, közösségben tehetjük ezt, megtapasztalva, hogy a testvérek milyen gonddal, örömmel, gyásszal vagy más nehézséggel küszködnek, s ezért lehet könyörögni vagy éppen hálát adni. Így tanulgathatjuk, hogy nem a mi gondunk a legnehezebb, és Isten egyikünk életéből sem akar kivonulni.

A keresztyén család életéből nem hiányozhat az esti elcsendesedés sem. Ha mégoly hosszú volt is a nap, pihenésünket megszenteli, s talán álmunkban ad eleget a Teremtő, akitől ajándékba kaptuk az elmúlt huszonnégy órát. Hálás szavunk pedig meglegedettséget érlel szívünkben minden jótéteményéért.

Imádkozzunk: az egyházért, hogy betöltse hivatását, és Krisztusról tanúskodjék; minden emberért, hogy megtérjen, és hitre jusson; a családokért, hogy Krisztus békessége lakozzék köztük; a munkahelyünkért, hogy példás életünkkel másokat is Krisztushoz vezethessünk; jó időbeosztásért, hogy Urunkról meg ne feledkezzünk; hogy a vasárnapot megszenteljük, Isten igéjét hallgassuk, és az alkalmakat megbecsüljük; a Fejér-Komáromi Evangélikus Egyházmegyéért.

■ D. SZEBIK IMRE nyugalmazott püspök

Az ünnep tárgyai a múzeumban

Új időszaki kiállítás várja a látogatókat június 1-jétől az Evangélikus Országos Múzeumban a budapesti Deák téren. A felújítás után tavaly novemberben újra megnyílt intézmény időszaki kiállítóterében látható tárlat a *Luther öröksége* című új állandó kiállítást kiegészítve

betekintést igyekszik adni a magyarországi többetnikumú – szlovák, német és magyar gyökerű – evangélikusság gazdag néprajzába, bemutatva az evangélikus népelet tárgyi világát, ünnepeit.

Az időszaki kiállítás – eddig ilyen formában még soha be nem mutatott

– tárgye gyűjtésai alapvetően a szentendrei Szabadtéri Néprajzi Múzeum anyagára épülnek, és tartalmukban, tematikájukban kapcsolódnak a Magyar Nemzeti Múzeumban április 26-án megnyílt, a reformáció kezdetének öt-századik évfordulója előtt tisztelegő, *Ige-idők* című kiállításhoz is.

A Szacs vay Éva és Vass Erika szakmai felügyeletével létrejött tárlat központi témája az ünnep: az egyházi év jeles napjai, az egyéni életfordulók; a nemzeti ünnepek közül az 1848–49. évi forradalomról és szabadságharcról való megemlékezés került a fókuszba, illetve ehhez kötődően a Kossuth-kultusz.

„Az ünnep közösségteremtő, megtartó erővel bír, új élethelyzetekben, a változó világban is biztos pontot nyújt az embereknek. Az ünnep életigenlése, szimbolikus jelentése meghatározza a résztvevők identitását, jelen esetben felekezetükhöz tartozását” – ezekkel a szavakkal ajánlotta a tárlatot dr. Harmati Béla László, az Evangélikus Országos Múzeum igazgatója. A kiállítás augusztus 6-ig látogatható. ■

Lehet örömmel dolgozni?

Luther és a munka

A szeretet nem a maga hasznát keresi, hanem a másét – csűrjük-csavarjuk a jól ismert sorokat sokszor magunknak is biztatásul. Az örömmel munkát végző paradox módon így lel haszonra, többre, nagyobbra, mint haszonelvű társai. De hogyan egyeztethető össze mindez azzal a korántsem új keletű individualista felfogással, mely a munkát az önmegevalósítás útjaként vagy a meggazdagodás eszközeként értelmezi?

„Pályát tévesztettem.” „Kellett nekem évekig könyveket bújni ahelyett, hogy valami hasznot hozó szakmát tanultam volna...” – hangzik keserűen leggyakrabban a munkaerőpiac által már megpróbált egészségügyi dolgozók, bölcsészek, tanárok szájából. A hazai viszonyok sokszor nem kedveznek annak, hogy a pályakezdek választott hivatásuknak éljenek elkötelezett, elégedett és örömteli módon; a motivált pályaválasztásra és munkavégzésre is sajnos csak ritkán nyílik lehetőség. Szomorú tény az is, hogy sokan éppen emiatt mennek külföldre szellemi tőkéjükkel, szaktudásukkal együtt. De mivel lehetséges tartani a lelket és a lelkesedést mégis a maradékban?

A szemlélődő életet bármiféle munkánál magasabb rendűnek tekintő (ókori görög gyökerekre visszavezethető) középkori gondolkodás nem kedvezett a hivatástudat erősödésének, egészen Luther Márton színre lépéséig, aki a hivatással kapcsolatos újjító gondolataival a földi munkavégzést az Isten által szentesített értékek körébe emelte, megreformálva ezzel a munkával kapcsolatos felfogást is kora társadalmában. Luther az általa „földi királyságnak” nevezett 16. századi társadalmi struktúrát – kortársaihoz hasonlóan – Isten által intézményesített rendnek tekintette.

Az Istennel való kapcsolat, amely a hiten alapul, a reformátor szerint „a mennyei

királysághoz” köt bennünket. A felhívás-felszólítás, hogy szeressük felebarátunkat, viszont azokon a kötelességeken keresztül valósul meg, amelyek az e világi társadalmi helyünkől vagy rendeltetésünkől következnek. Erre a hívásra válaszolni kötelességünk és felelősségünk. Ennek alapján a földi tevékenységünknek is van magasabb rendű célja, hisz általuk felebarátainkat is szolgáljuk.

Az isteni gondviselés a hétköznapiakban tehát közvetett módon, egymás szolgálatán keresztül jelenik (jelenhet) meg. Így Istennel való foglalatosságunk nem korlátozódik az istentisztelet (Gottesdienst) helyére és idejére, hanem kiterjed életünk minden területére, és „istenszolgálatá” válik, amely, ugye, a német kifejezés pontos jelentése.

Luther tehát új tartalommal töltötte meg a munka fogalmát azáltal, hogy hozzákapcsolta a szolgálat aspektusát. Nem leplezte el, hogy a munka mindig megkövetel bizonyos mértékű önfelal-

dozást mások kedvéért, ennek vállalásához azonban ott van példaképnek Krisztus, aki önmagát áldozta fel másokért. Ám Luther – rokonszenvesen – mindebben nem a járulékos szenvedést hangsúlyozta, hanem a szolgáló szeretetet.

A szeretet nem a maga hasznát keresi, hanem a másét, csűrjük-csavarjuk a jól ismert sorokat sokszor magunknak is biztatásul. Az örömmel munkát végző paradox módon így lel haszonra, többre, nagyobbra, mint haszonelvű társai. De hogyan egyeztethető össze mindez azzal a korántsem új keletű individualista felfogással, amely a munkát az önmegvalósítás útjaként vagy a meggazdagodás eszközeként értelmezi? Hogyan hallhatjuk meg Luther szavait ötszáz év távolából egy olyan ellentmondásokkal terhes világban, amelynek kialakulásához épp a Luther korát követő, lendületesen fejlődő piacgazdaság, a felgyorsult urbanizáció és a technológiai innováció járult hozzá. Bár ennek a fordulatnak az eszmei indukciói, mondhatjuk, a protestánsok voltak, de a Max Weber által protestáns munkaerkölcsnek nevezett eszmeiség nyomán kialakuló kapitalista rendszer kialakulásához rengeteg egyéb tényező járult hozzá. A protestantizmus közvetlenül nem tehető felelőssé a kapitalizmusért és az ipari forradalomért, a protestánsok mégis rendre alaposan „megkapják a magukét” e gyökeres történelmi változás elindításáért.

Életünknek számtalan kikerülhetetlen, unalomig ismételt prózai tevékenysége van, amelyeket kénytele-

nek vagyunk elvégezni ahhoz, hogy megteremtsük a megfelelő kereteket érdemi munkáinkhoz, szabad időnk eltöltéséhez. Élhetünk a gyanúperrel, hogy attitűd kérdése, miként éljük meg az ilyesfajta kötelességeket. Lehet egyrészt arra gondolni, hogy sokaknak az előbb „érdeminek” nevezett, képességeket kibontakoztató, talentumokat kamatoztató tevékenység meg sem adatik, másrészt arra is, hogy minden, amit csinálók – és ahogy csinálom –, az bizonyítvány rólam, benső állapotomról, voltaképp az egész élethez való viszonyulásomról, etikai nívómról, emberi kvalitásaimról.

Ha a mai társadalmi berendezkedés legtetejét, azaz a piramis csúcsát vesszük szemügyre, a szavak és javak vándorlása közt tátongó szakadékot találhatunk. A latin eredetű miniszter szó eredeti jelentése: szolga, segéd. A közügyének szolgálója, a közhaszon elkötelezett keresője és előmozdítója. Ha a miniszterek csupán ezzel az egy gondolattal találkoznának, és a jelentés eredeti mélységével azonosulnának, elkezdhetne életre kelni a reformációi szellemiség idehaza és másutt is. A tapasztalat azonban azt mutatja, hogy a szolgálókedv és a hatalom akarása egymással fordított arányosságban áll, és bár nyilván akadnak jóra való és közjót akaró miniszterek, tömeges megtérésre nem számíthatunk.

A változást – mindenféle szakszervezeti felhangok nélkül – tehát érdemes inkább „alulról jövő” szervezkedéssel indítani: „Ha egy embernek utcaseprős

a munkája, akkor úgy seperjen utakat, ahogy Michelangelo festett, ahogy Beethoven komponált, vagy ahogy Shakespeare írt verseket. Olyan jól seperje az utakat, hogy a mennynek és a földnek minden lakója megálljon egy percre, s azt mondja, ím, itt élt egy nagyszerű utcaseprő, aki jól végezte a munkáját” – hirdette Martin Luther King baptista lelkes és polgárjogi harcos.

Ne ámítsuk magunkat azzal, hogy valami hamis megfelelési kényszerről, életszerűtlen tökéletességre való törekvésről, kisiskolás pirosponyt-gyűjtésről szól ez a történet. Egy ilyen mondat nem lehet parancs, vagyis (külső) parancsszóra ilyesmit nem lehet csinálni, ilyen attitűdöt nem lehet fölvenni. Ezt csak komoly belső munkával lehet magunkévá tenni, amelynek része lehet a kérés, az ima, de elsősorban mégis: a munka. Sokkal inkább ellenállásunk áthangolásának, az elfogadás munkálásának a lehetőségéről szól tehát az utcaseprős hasonlat, amely mindannyiunk számára adott, és sikeresége egyedül rajtunk múlik.

Tudatosítva, hogy minden tevékenységünk értelem- és értékhordozó, hogy minden cselekvésünk önmagán túlra mutat, még a legalantasabbnak érzett munkavégzést is megemelhetjük, illetve haszonszerző törekvéseinket is megszelídíthetjük. Bármilyen legyen is a munkánk, bármennyire értékeli is azt a környezetünk, tudnunk kell: a Teremtő munkatársai vagyunk. És ezt jó tudni, illetve ezt tudva könnyebb elkezdni a munkát – elsősorban önmagunkon.

■ KINYIK ANITA

Iránytű a kézbe

Bemutatták A protestáns etika kézikönyvét

A gazdaság, a kommunikáció, a születés és a halandóság kérdéskörét éppúgy érinti a Luther Kiadó és a Kálvin Kiadó által közösen megjelentett hiánypótló kézikönyv, mint a környezettel és a technikával, illetve a közélettel kapcsolatos problémákat. „A mai korban különösen fontos, hogy megszólaljon a kereszténység hangja, és váljon iránymutatássá” – fogalmazott a kötet szerkesztője, Fazakas Sándor professor, a Debreceni Református Hittudományi Egyetem Szociáletikai és Egyházsociológiai Tanszékének vezetője A protestáns etika kézikönyvének május 16-i bemutatóján.

FOTÓ: SZABÓ DÁVID KÁROLY

„Ma egy olyan könyvet vehetünk a kezünkbe, amely beállt a reformátorok képviselte sorba, azaz az értékmentő és értékteremtő folyamatba. Megismerhetővé, meggondolhatóvá, sőt továbbgondolhatóvá tette az örök értékeket. Az iránytű 2017.0-s verzióját adja a kezünkbe, hogy el ne tévedjünk” – fogalmazott Hafenscher Károly evangélikus lelkész, a kormányzati Reformáció Emlékbizottság miniszteri biztosa. Beszédében Dietrich Bonhoeffer német evangélikus teológus idézve kitért arra, hogy a keresztény etikának a végső valóságot, Isten akaratát kell keresnie. „A reformáció kijelölte az irányt. Megmutatta, hogy ne félelemből, praktikus megfontolásból, valamilyen céltól vezérelve igyekezzünk jónak lenni, hanem a Mindenható elfogadó jóságával eltelve lehet felszabadultan jót tenni” – mondta. A miniszteri biztos szót arról is, hogy – előremutató kezdeményezésként – a kötet nem egyetlen felekezet ké-

zikönyve, hanem az ökumené jelképe is, hiszen protestáns kiadók és teológusok összefogásával, közös szakmai műhelyükben született meg.

„A cél nem a történeti visszatekintés, nem a protestáns etika történetének bemutatása, hanem az előretételezés volt” – fogalmazott a könyvvel kapcsolatban

Reuss András. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem professor emeritusa elmondta: „Ez a könyv hozzájárul az egyén etikai álláspontjának tisztázásához és etikai döntéseinek meghozatalához.” A professor a kötetben található tizenegy tanulmányt ismertetve kiemelte: a kiadvány lehetőséget kínál az olvasónak arra, hogy a protestáns teológiai alapok mentén képessé váljon tájékozódni a világban. „Kíváncsi vagyok, hogy a kötet olvasása nyomán minél többen legyenek az etika és az erkölcs kérdéseiben kritikusok, de önkritikusok is” – mondta.

„Az etikai kijelentések igazi súlyát nem a helytől és időtől elvonatkoztatott absztrakciók hordozzák, hanem a bátorság, amely a mindig új és változó világban keresi a lelkiismeretünk szerinti igaz cselekedeteinket” – ezt már Lányi András, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Társadalomtudományi Karának nyugalmazott docense állapította meg a kötetet méltatva.

„Olyan korban élünk, amikor egyfajta tanácstalanság van, sokan vannak, akik nem tudják, hogy mi a jó és a követendő. Igény van egyfajta iránymutatásra – fogalmazott korunkkal kapcsolatban és a kötet megjelenését is indokolva Fazakas Sándor professor. – Ebben a helyzetben szükség van arra, hogy megszólaljon a kereszténység hangja, azon belül is a reformátori gondolkodás hangja.”

A kötet tanulmányait név-, helymutató és a bibliai helyek mutatója egészíti ki.

■ GALAMBOS ÁDÁM

A SZERZŐ FELVÉTELE

Jó itt lenni!

Felnőttek konfirmáltak a budapesti egyetemi gyülekezetben – interjú Mezei Virággal

Húsvétvasárnap négy fiatal konfirmált a Budapesti Evangélikus Egyetemi Gyülekezetben. Egyházi körökben szokványosnak hat ez a mondat, a mostani alkalom azonban különleges volt, hiszen alig másfél éve kezdhettem el egyetemi lelkészi szolgálatomat ebben a gyülekezetben, egyházi támogatással, viszont tagok nélkül, teljesen a nulláról és előlről. Ennyi idő alatt azt figyeltem meg, hogy sok az érdeklődő, nézelődő, akik a keresztyénség nagy kincsesládájából próbálnak szemezgetni annak alapján, hogy mi és hol tetszik nekik jobban; tudják, hova kell menni kellemes és szellemes istentiszteletért vagy jó előadásért, esetleg koncertekért. Viszont ritka, hogy ezekért a kincsekért képesek teljesen elköteleződni, konfirmálni, evangélikussá válni. Az egyetemi gyülekezetben húsvétkor ez történt. Megható, megdöbbentő és megtisztelő, hogy valaki így érzi magát közösségünkben: „Azt vettem észre egy idő után, hogy életemben először úgy vagyok része egy keresztyén gyülekezetnek, hogy tényleg jól érzem magam benne.” Aki kíváncsi rá, hogyan történt ez, annak ajánlom az interjút Mezei Virág egyetemi hallgatóval.

– Milyen felekezeti és vallásos háttér volt, mielőtt úgy döntöttél, hogy az evangélikus egyházat is „megnézed magadnak”?

– A családomból „hozott anyag” nem nélkülözi ugyan a transzcendensre való nyitottságot, de semmiképpen nem mondanám vallásosnak. Felekezeti identitásom pedig végképp sosem volt, még ha megkereszteltek is katolikus templomban. A rendszerint nagyon sokáig elnyúló családi vacsorák alatt kaptam viszont egy jó adag szociális érzékenységet, kritikus gondolkodást és nyitottságot a vallási és kulturális sokféleségre, ezek pedig nagyon is részei, sőt fontos részei az én „vallási hátteremnek”.

– Hogyan lett ebből a kritikus gondolkozásból és nyitottságból valami konkrét vallásosság? Egyáltalán miért érdekelt?

– A vallások viszonylag korán elkezdtek vonzani. Volt ebben tisztán intellektuális érdeklődés is, meg egy spirituális keresés is, mindenesetre más vallásokra ugyanúgy kiterjedt, mint a kereszténységre. Amikor végül az ELTE vallástudomány szakán kötöttem ki, ez csak tovább mélyült: sok barátom van, akik más felekezetek tagjai vagy más vallások követői. Legszebb és leginspirálóbb emlékeim és legnagyobb istenélményeim közé tartozik néhány hajnalig tartó beszélgetés vallási és minden más értelemben nagyon színes társaságban.

– Milyen alkalmakat, felekezeteket, közösségeket látogattál először?

– Keresztény a Taizéi Közösség decemberi ifjúsági találkozóin lettem. A soknyelvű, nyitott, társadalmi problémákra nagyon érzékeny közeg és az imák döbbenetes szépsége azóta is nagy hatással van rám.

– Részleteznéd ezt?

– Sokáig nehéz volt mindebben bármilyen összhangot találni. Szekuláris, liberális közegekben túl keresztény voltam; keresztény körökben meg a társadalmi nézeteim és a többi vallás iránti

szenvedélyes érdeklődésem és szeretetem volt botrány. Az egyetemi évek alatt mindenesetre elszántan próbálkoztam ennek az összhangnak a megteremtésével. Azt hiszem, a mai napig nem tudom felmérni én magam sem, hogy a jezsuita rendtől meg a Szent Ignác-i lelkesítőtől milyen sokat kaptam, és ez milyen nagyban járult hozzá a hitem és a személyiségem fejlődéséhez.

– Hogyan fogant meg benned az evangélikus egyház felé fordulás?

– Valahogy mégsem jött létre az összhang. Nagyjából egy éve jutottam el oda, hogy ha őszinte akarok maradni magamhoz, ha nem akarok átverni másokat és magamat, ha nem akarom kidobni a személyiségem egyik felét a kukába, akkor legalább ideiglenesen távolságot kell tartanom egyháztól és kereszténységtől egyaránt, és megnézni, mi az, ami tényleg az enyém, hogyan fogalmazom meg én magam a saját hitemet, és összhangba hozható-e a kapott megfogalmazás egyáltalán bármilyen szervezett vallással. Ekkor már ismertem az evangélikus egyházat, jártam istentiszteletekre a misékkal párhuzamo-

san, tetszett is, amit láttam, de az még nem fogalmazódott meg bennem, hogy esetleg ennél több közöm is lehetne hozzá.

– Mit láttál belőle először?

– Tamás-misére jutottam el először. Ez egy újszerű, interaktív istentiszteleti forma kételkedőknek és keresőknek, amely ráadásul Finnországban keletkezett. Meg voltam véve már látatlanban. Eljáromgattam rá rendszertelenül, aztán jóval később elindult a *Kötőszó* blog, és nem mertem elhinni, amit láttam és olvastam. Utána akartam járni és látni a saját szememmel, hogy tényleg vannak-e emberek, akik így keresztények. Ekkor kezdtem el rendszeresen istentiszteletekre járni, és már több helyet váltogattam, hogy szélesebb, pontosabb képet kapjak.

– Hogyan kerültél a Budapesti Evangélikus Egyetemi Gyülekezet közelébe?

– Az idei tanév elején kezdtem el járni. Hirdették már előtte is az alkalmait a Tamás-misé, és jó ideje terveztem, hogy egyszer megnézem magamnak, de valami mindig közbejött. Nagyon furcsa volt. Nem éreztem magam idegennek,

nem lógtam ki belőle, nem akartam menekülni belőle, nem kellett befognom a számat és hallgatnom bizonyos témákról, ha azt akartam, hogy elfogadjanak. Nem kellett előzetesen moderálnom és átalakítanom kereszténykompatibilitásé a mondataimat. Kezdetől elfogadva éreztem magam, a kritikus, kicsit lázadó természetemmel, a társadalmi nézeteimmel, a többi vallás iránti rajongással együtt. Azt vettem észre egy idő után, hogy életemben először úgy vagyok része egy keresztény gyülekezetnek, hogy tényleg jól érzem magam benne. Ilyen sosem volt még. Istentiszteletre eljárógtam máshová is ugyan, de fel sem merült, hogy máshol konfirmáljak.

- Mit ismertél meg belőle, miért döntöttél úgy, hogy pont itt és pont most fogsz konfirmálni?

- Hogy konfirmálni szeretnék, az Nadia Bolz-Weber lelképásztor, teológus egyik előadását nézve-hallgatva fogalmazódott meg bennem először. Egy ponton elhangzik benne: „...you know why I am a Lutheran? They gave me a language for what I had experienced to be true.” [Tudod, miért vagyok evangélikus? Ők nyelvet adtak nekem ahhoz, amiről megtapasztaltam, hogy igaz.] Pon-

tosan ezt éreztem én is. Hogy amióta ide járok, azóta meg tudom fogalmazni a hitemet meg a kereszténységemet úgy, hogy már nem szemben áll a személyiségem más részeivel, hanem most először egy harmonikus egészet alkot velük. Elválaszthatatlanok egymástól, egymásból következnek, és egymást erősítik. És úgy gondoltam, hogy ha már így van, ha már itt vagyok, és ennyire jó itt lenni, ha már így megtaláltam a helyem, akkor szeretném ezt ki is fejteni, szeretném, ha ennek nyoma lenne.

- Melyik az a pillanat, amelyet kiemelnél, amely legemlékezetesebb vagy legfontosabb volt a konfirmáció során vagy a konfirmációs istentiszteleten?

- Maga a konfirmáció olyan közel van még, és annyira tele vagyok még vele, hogy egyelőre csak dadogni tudok róla, összefüggő mondatokat megfogalmazni vagy egyetlen pillanatot kiemelni nem nagyon, pedig tényleg próbáltam.

- Hogyan tovább? Hogyan látod a jövődet ebben a kicsi történelmi egyházban, pont a reformáció kezdetének ötszázadik évfordulóján?

- Őszintén mondom, nem tudom. Két évvel ezelőtt még nagyon meglepődtem volna, ha valaki elmeséli, hogy

2017-ig hogyan fog alakulni az életem. Sok minden történt csak ilyen rövid idő alatt is, ami megváltoztatott engem is, és a terveimet is. Úgyhogy igazából én is kíváncsi vagyok, hogy hova fut ki majd ez a történet, és hogyan alakul majd az én helyem meg az én szerepem úgy általában is, meg konkrétan az evangélikus egyházban is.

■ GOMBKÖTŐ BEÁTA
evangélikus egyetemi lelkész

Szorgalommal és hittel

Göteborgi beszélgetés Jordáky Bélával

Az erdélyi származású Jordáky Béla közgazdász a hivatása mellett a göteborgi magyar protestáns gyülekezetnek szenteli életét, ő tölti be a felügyelői tiszteket. Mesélt kivándorlásának körülményeiről, az egyháznak az ott élő magyarokat összetartó szerepéről, az anyanyelv és a hit megtartásának jelentőségéről és nehézségeiről, valamint arról, hogy a magyar kultúrát „szorgalommal és hittel” sikerült elismertetni a skandináv befogadókkal.

FOTÓ: CSALÁDI ARCHÍVUM

– Honnan vezetett az út Göteborgig?

– Igen messziről, Kolozsváron születtem, ott is végeztem el a közgazdasági egyetememet. Ezután Sepsiszentgyörgyöt választottam lakhelyül; színmagyar vidékre érkeztem, ráadásul Háromszéken könnyebben lehetett akkor lakáshoz és munkához is jutni. Innen vándoroltam ki 1987-ben Magyarországra, karácsonykor léptem át családommal a határt. A magyar kormány akkor sokat segített az erdélyi menekülteknek, s egy hónap után a továbbutazásunkhoz is megszereztük a dokumentumokat. Svédországot választottam, mivel az öcsém egy hónappal korábban érkezett a skandináv országba, amely nem is volt vízumköteles. Később ugyan a magyar állam is megadta a menedékjogot, de akkor mi már északon találtunk megélhetést.

– Ceaușescu államában szerzett diplomával a zsebében minden bizonynal nem várták tárt karokkal.

– Hasonló gondolattal érkeztem, és mindenre felkészültem. A kalapács sem áll rosszul a kezemben, szeretek barkácsolni, így akár egy futószalag mellett is el tudtam képzelni a jövőmet. De erre nem került sor. Amikor nyelvtanulásra és gyakorlati képzésre jelentkeztem a tanfelügyelőségen, rájöttem: közgazdasági ismereteimmel nincs mit szégyenkezniem. Jó alapjaim voltak, ezeket csupán át kellett ültetni a svéd környezetre. Keményen kezdtem tanulni, ennek nyomán megismerkedtem a svéd könyvelői és adórendszerrel. Egy könyvelői irodában kaptam munkát, ahol beavatnak a helyi gyakorlat rejtelmeibe. Miután elég tudással vértéztem fel magam, megvalósítottam álmomat: saját könyvelői és adószakértői irodát nyitottam.

– Ora et labora: a munkája mellett megválasztották a Svédországi Magyar Protestáns Egyházi Közösség országos gondnokává.

– Kezdetől fogva bekapcsolódtunk a magyar református egyházi életbe. Koltai Rezső lelkész meleg szívvel fogadott, s az akkori presbitérium is sokat segített beilleszkedésünkben. Nyelvtanfolyamot szerveztek, s lelkileg is támaszkodhattunk a közösségre. Később már presbiterként szolgáltam a gyülekezetet, aztán a protestáns gyülekezetek országos gondnokává választottak. Evangélikus terminológiával élve: országos főfelügyelőként dolgoztam. Így is neveztük, mivel háttérünk a svéd evangélikus egyház volt, lelkészünk is az ő alkalmazásukban állt. Tizenkét évig láttam el a feladatot, majd a göteborgi közösség felügyelője lettem.

– Egyházi emberként hogy látja: szekularizált világunkban, az északi szabadosság közepette a hitnek maradt-e még szerepe a magyarság összetartásában?

– Mindenképpen. A keresztény szellemenben nevelkedetteknek ad egy biztos támpontot, egyben lehetőséget, hogy magyarul imádkozhassanak a közösségekben. Gyakran svéd istentiszteletre térek be, és bár jól beszélem a svéd nyelvet, a szertartást nem érzem sajátoménak. Aki a magyar istentiszteletet választja, az valóban magyar szellemben él és gondolkodik. Ezért játszik nagyon fontos szerepet az emigrációban az egyház. Sajnos ennek jelentőségét a magyar állam és a történelmi egyházak későn mérték föl. Úgy tűnik, a közelmúltban fordulat állt be: most az utolsó órában komoly segítségre számíthatunk. Az ezredfordulón megalakult a Nyugat-európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetsége, amelyen keresztül újabb, gyümölcsöző kapcsolatokat alakíthattunk ki otthon is.

– Evangélikusok is vannak soraik között?

– A gyülekezetünk kilencvenöt százaléka református, mégis szoros szálak kötnék a magyar evangélikus egy-

házhoz. Ennek alapja, mint említettem, hogy a svéd evangélikus egyház keretein belül működünk, s a magyar és svéd evangélikus kapcsolatok példásak voltak, ezáltal minket is felkaroltak. Különösen éles lett a helyzet, amikor a svéd egyház különvált az államtól, ennek nyomán a kisebbségi gyülekezeteket felekezeti szintre kezelték; a költségeink váratlanul megsokasodtak. Örökké hálásak lehetünk Harmati Béla – ma már nyugalmazott – evangélikus püspöknek, aki nagy tekintélynek örvendett az európai egyházi diplomáciában is, és Svédországban is, tisztelettel tekintettek rá. Amikor közösségünk támogatása kérdéses volt, akkor személyesen járt közben a svéd érsekségen, s ennek nyomán továbbra is kaptunk támogatást. Sajnos azóta ez a segély kevesebb mint a felére csökkent.

– **Gondolom, még hosszan sorolhatná az evangélikus kötődéseit.**

– Fabiny Tamás püspök úrhoz is szoros kapcsolat köt, még mint a Duna Televízió szerkesztőjét ismertem meg. 2005-ben Helsinkiben, a Nyugat-európai Magyar Protestáns Gyülekezetek Szövetségének konferenciáján találkoztunk, s ellátogatott gyülekezetünkbe is. Az országos közgyűlésen is részt vett, s a göteborgi püspököt is felkereste. Vendégünket egy évre rá nevezték ki jelenlegi vezetői posztjára. 2006-ban pedig a lelkészünkkel együtt meghívtak a magyar anyanyelvű evangélikusok első világtalálkozójára, amelyet Oroszában rendeztek. E jeles összejövetelen alakult meg a Magyar Evangélikus Konferencia, ami mérföldkő volt az egyház életében. A rendezvényen újabb kapcsolatokat kötöttünk, és szorgalmasan ápoljuk is őket.

– **Ismét a közigazgatást, a statisztikust kérdezem: hány magyar él Svédországban?**

– Harminc-harmincöt ezerre tehető az itt élő magyarok száma, tizedük Göteborgban telepedett le. Rajtuk kívül még számíthatunk az országban letelepedett huszonöt-harminc ezer munkavállalóra. Egy korábbi felmérés szerint a protestáns egyházhoz öt ezer-négyszáz lélek tartozott. Akikkel kapcsolatunk van, azoknak a száma ezernyolcszáz-kétezer fő között ingadozik, gyülekezeti lapunkat hétszázötven családhoz juttatjuk el. Az aktív protestáns templomjárók ötszáz-nyolcszáz között lehetnek.

FOTO: SVÉDORSZÁGI MAGYAR PROTESTÁNS EGYHÁZI KÖZÖSSÉG

A göteborgi Szent Jakab-templom belülről

Göteborgban egy istentiszteleten harminc-nyolcvan hívővel találkozhatunk.

– **A számok arról tanúskodnak, hogy most már minden bárány számít. A következő generáció tagjai „gyökeret eresztenek” a nyájban?**

– A kérdés sebeket tép fel: a nyelv és a hit megtartása szorosan összefügg. Az emigrációban a második-harmadik generáció bevonása a közösségi munkába nem túl egyszerű. Vannak kedvező tendenciák, például a határok megnyitásával az óhaza is felértékelődött sok fiatal szemében, s ez a magyar nyelv tanulásával is jár. Máshol értetlenségbe ütközünk: az 56-ban kivándoroltak gyermekei közül sokan már nem ismerik a magyar nyelvet. Ez konfliktusokat is szül, bírálják szüleiket az anyanyelv elhanyagolása miatt. A vasárnapi iskola is csak álom marad, a lelkészünk tizenkét-tizennégy gyülekezetet szolgál, egy hétvégén négy istentiszteletet tart, évente hatvan-hetvenezer kilométert vezet. Újabb feladatokat már nem tud vállalni.

– **A fiatalok megszólításában segíthet-e a Körösi Csoma Sándor-program, amely a magyar diaszpóra közösségi és kulturális életének megszervezését célozza kikerülő ösztöndíjasok segítségével?**

– Úgy tűnik, a kezdeményezésben kiutazó elkötelezett fiatalok megtalálták az utat az itteni ifjabb nemzedékhez. Göteborgban működik a Tavasz Szél Kulturális Egyesület, amely a fiataloknál

a magyar nyelv ápolása mellett a hagyományok, a kultúra megtartására is nagy súlyt fektet. A Körösi Csoma-programban tevékenykedőknek is jut bőven feladat. Csak reménykedni tudunk, hogy a korábbi gyakorlattal ellentétben a gyermekek később a felnőtt közösségnek, a vallási közösségnek is aktív tagjai maradnak.

– **Talán hiúak vagyunk, de minket, magyarokat nagyon érdekel a rólunk kialakított kép. Egy átlagos svéd milyen véleményt formál honfitársainkról?**

– A migrációs változások nyomán számos felmérés készült a népcsoportok beilleszkedéséről. Minket, magyarokat tettek az első helyre az integrálódás vizsgálatok. Az 56-osok alapozták meg jó hírünket. Igaz, akkor több munkalehetőség volt, de az érkeztettek igyekeztek mihamarabb állást találni, s hamar megbecsülésnek örvendtek. Évente kulturális hetet rendeznek Göteborgban HU.se címmel, amely a magyar és svéd internetes doméncímek összekapcsolásával svédül a „ház” szót adja ki. Erre a város vezetői is eljönnek, s támogatják is a jeles eseményt. A rendezvény szervezői természetesen olyan igényes programokat állítanak össze, amelyeken a svédok is megismerkedhetnek a magyar kultúrával: filmbemutatók, kiállítások, beszélgetések reprezentálják hazánkat. A kérdésre büszkén válaszolhatok: szorgalommal és hittel vívtuk ki befogadónk elismerését.

■ CSERMÁK ZOLTÁN

Adj nekem szárnyat, legalább álmomban!

Nevetünk és formálódunk a Brazilokat nézve

„Hagyjuk már a cigányokat meg a zsidókat! Mindig róluk van szó. Beszéljünk inkább a magyarokról!” – hallom időnként ezt a véleményt.

Igen, az arányokra figyelni kell, de még inkább az indulatra, a motivációra és a Szentlélek által megvilágosított józan észre. Bizonyára mindkét közösségben létezik olyan szűk réteg, amely teljesítmény nélkül használja ki az államot és a többségi társadalmat. Visszaél mások lelkiismeretével, és ha hibázik, akkor könnyen támadásba lendül, antiszemitázik, rasszistázik.

Ugyanakkor léteznek témák, kérdések, amelyeket évszázadok és az elmúlt évtizedek alatt sem beszéltünk és oldottunk meg. Nagy hiba az általánosítás, mások egyoldalú elítélése, az elfojtás és a háritás.

A hatvanas évek Amerikájában jelentek meg olyan újságcikkek, melyek szerint a négerek agya kisebb, mint a fehéreké, és nem alkalmasak a fehérekkel való együttélésre, lusták, gondozatlanok... Martin Luther King ihletett, erőszakmentes moz-

galmának következtében, hosszú évek metamorfózisában kiderült, hogy a feketék – vagy ahogy ma mondják: az afro-amerikaiak – is képesek mindarra, amire a fehérek.

Kis hazánkban is megmozdult valami a Kádár-korszak elzárkózó, problémákat letagadó mentalitásához képest. Ma már számtalan program, pályázat, képzés által cigányok százai, ezrei tanulnak, és törnek ki a passzivitás zártágából. Láthatjuk, hogy mindenre alkalmasak a romák is. Orvosok, lelkészek, tanárok, művészek, szakmunkások kerülnek ki egyre nagyobb számban köreikből. Nyilván nem oldódott meg minden kérdés, ahogyan az Egyesült Államokban sem. A gondok, nehézségek ellenére azt tapasztaljuk, hogy működik a normális együttélés és a relatív integráció.

Ezeket a gondolatokat ébresztette bennem a nemrég moziba került, *Brazilok* című szerethető magyar film, amely a roma-magyar kapcsolatról, együttélése-

ről szól. Egy falu életének meghatározó eseménye a helyi focibajnokság. Főleg az önkormányzat tagjainak, akik meg szokták nyerni. Ám amikor a plébános bejelenti, hogy a győztes csapat Brazíliába utazhat, a falu széli romatelep fiataljai is beszállnak a versenybe. Csapatukat Braziloknak nevezik el.

M. Kiss Csaba és Rohonyi Gábor rendezők nem ítélkeznek, hanem őszintén, derűsen, a vígjáték eszközeivel mesélnek, és közben lehet töprengeni, gondolkodni. Megjelennek a különböző típusok a magyarok és a romák körében. Nevetünk, és talán formálódunk is a film nézése közben. Mindezt könnyebbé teszi az alkotók és a színészek tiszta szívé, jó szándékú teljesítménye.

„Adj nekem szárnyat, legalább álmomban” – éneklte Jordán Adél a filmben. Martin Luther King álma részben valóra vált. Adjon nekünk is a Szentlélek álmot és megvalósulást!

■ SZEVERÉNYI JÁNOS

FOTÓ: HORVÁTH JUDIT

Összeszorul a gyomor, és megszakad a szív

Pintér Bélának legalább akkora rajongótábora van a mai magyar alternatív színházi életben, mint a Budapesti Operettszínház művészeinek a zenés teátrumok rajongói körében. A népszerű rendező darabjaira már hónapokra előre elfogynak a jegyek. A Szkéné Színházban látható legújabb előadása sok mindent sűrít mai mindennapjainkból.

Egy átlagos magyar család életébe, majd szoba-konyhájába csöppenünk, ahol a halálhoz való viszonyról, a szerelem erejéről, az áldozatvállalásról, a vallásosságról, az orvosi etikáról, a korrupcióról, a más etnikumúakkal való együttélésről és a szegénységről is szó esik. Közben pedig jókat nevethetünk, vagy összeszorult gyomorral levegő után kapkodunk.

A *Szívszakadtig* című előadás mai látóélet – Pintértől megszokható módon – jó adag abszurd, mégis reális csavarral. Bár a történet egy szívátültetésre váró nőről és szeretetéről, az ő hétköznapjaikról szól, mégis úgy érezhetjük: magunkat látjuk viszont. Vagy éppen azt, amit sosem szeretnénk átélni.

Pintér így nyilatkozott a *Fidelió*nak erről a darabjáról: „Vannak arra utaló jelek, hogy a szív és az agy kapcsolata folytán a

szívben is lehet lenyomata az agyi tevékenységnek. Tehát tulajdonság, gondolat, érzés vagy információ is rögzíthető a szívben. De ha esetleg nincs így, az sem baj, hiszen a színházban mindenféle megeshet. Bármit elhihetünk, ha jól van tálalva.”

És ez az, amihez Pintér társulata nagyon ért: a jól tálaláshoz. A teljesen irreális helyzeteket is magas színvonalon bemutatni, a képzeltségben megláttatni a megbúvó valóságot, az emberi esendőséget.

Friedenthal Zoltán remekel. Idős apaként szóhasználata, hangsúlyozása, testbeszéde egyszerűen lenyűgöző, és Karcsikát, a szellemi sérült fiút is izléssel, mégis hatásosan hozza. Stefanovics Angéla bravúros ívet mutat a szívűtét előtti és utáni Emőke két teljesen különböző egyéniségében, mely jól kiegészül Enyedí Éva harcoss, önérzetes, mégis szeretettel tel

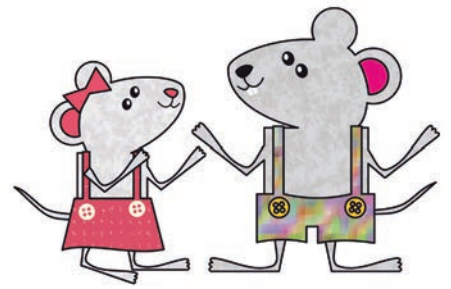
nővér karakterével. Thuróczy Szabolcs kiváló a végtelenül egyszerű, de jó szándékú apaként, ahogy Pintér is a korrump orvos szerepében. Szabó Zoltán mellettük kisé halvány mellékszereplőnek tűnik, pedig nem az, hiszen az ő szíve és élete körül is forog a történet.

Pintér írói erőssége, hogy a *Szívszakadtig* újabb és újabb fordulatai meg tudják lepni a nézőt, és még ha olykor azt hihetjük is, hogy sejtjük a dolgok végkifejletét, semmi nem úgy történik, ahogyan gondolnánk. Ahogyan a humor is a legváratlanabb helyzetekben ad egy kis feloldást a könnyedebb és az ólomsúlyú részek között, egészen a megdöbbentő végkifejletig.

Az előadás végén összeszorult gyomorral állunk fel, mert bár a színpadon láttak egy fikatív történetet mutattak be, mégis minden percét valóságnak érezhetjük, és fájdalommal gondolunk arra, hogy egyes dolgokon még nem tudtunk változtatni Magyarországon. Pintér Bélánál azonban mindezen még mindig tudunk sírva nevetni – vagy nevetve sírni.

■ KÉZDI BEÁTA

A templom egere

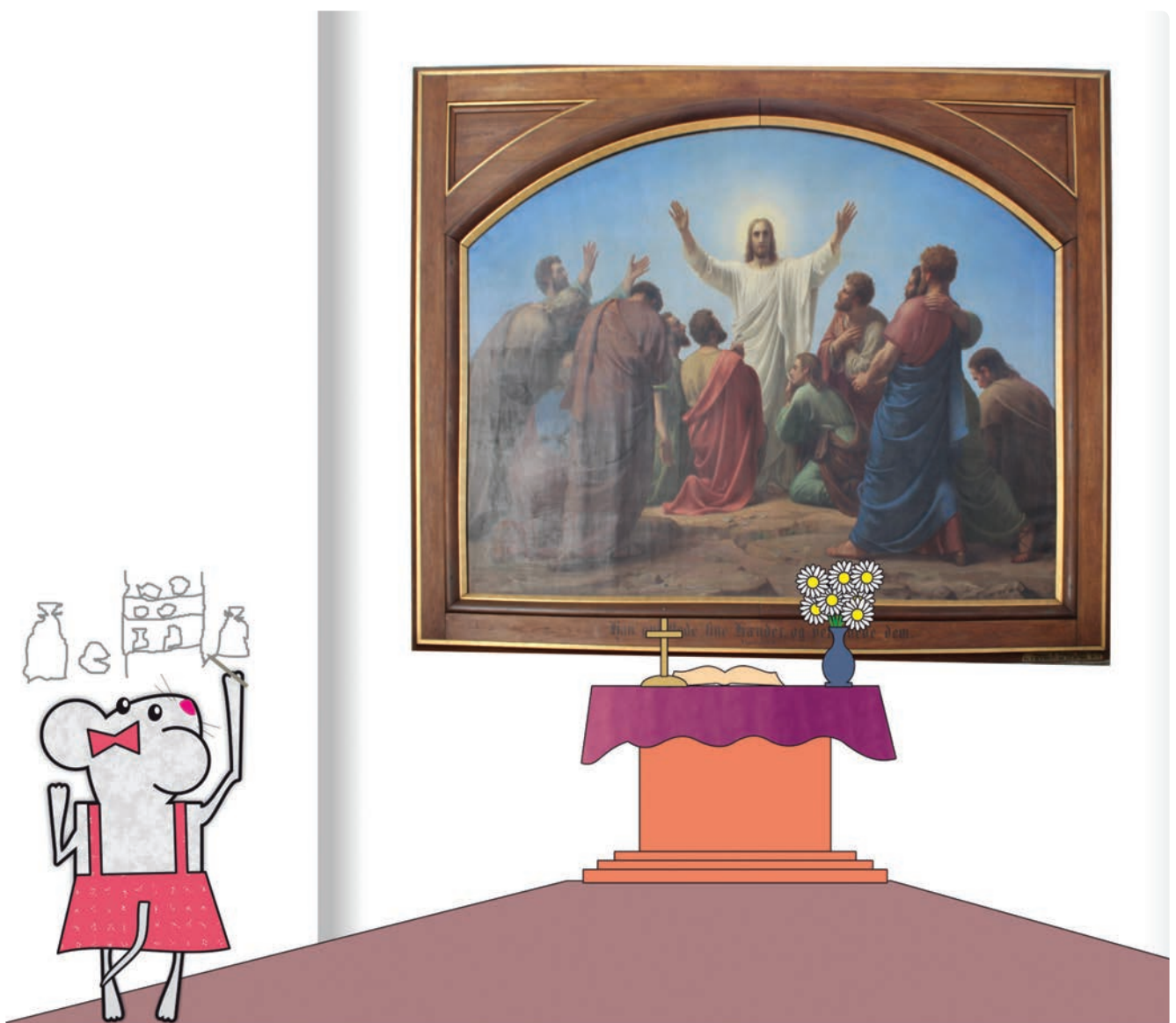
Cím: Cin Bora, Legszebbfalu, Templom u. 1.
Feladó: Cinka, Másikváros, Luther tér 1.

Kedves Bora!

Éppen büntetésben vagyok. És azt hiszem, igazságtalanul. Míg öcsi aludt, rajzoltam a falra egy szép éléskamrát. Van benne sajt és sonka és még tökmag is. Anyu azonban nem értékelte. Azt mondta, csúnya dolog volt összefirkálnom a templom falát. Hiába mutattam neki, hogy valaki már előttem is megtette, sőt ő az oltár fölé festett. Most le kell súrolnom a rajzomat smirglipapírral, és utána lemázojja apu mésszel. És mindenki haragos. Tényleg rossz voltam, vagy a felnőttek tévedtek?!

A te Cinkád

Nézd meg a ti templomotok oltárképét! Mit ábrázol? Érted azt a jelenetet? Megkérhetsz egy felnőttet, hogy meséljen neked róla. El is készítheted a magad oltárképét a kedvenc bibliai történeted ábrázolásával, de papírra! Elkészült művedet kíváncsian várom! Küldd el az *Evangelikus Élet* szerkesztőségének (1091 Budapest, Üllői út 25.; e-mail: evelet@lutheran.hu).

Felsőnána • Evangélikus Országos Múzeum (EOM) • Ismeretlen mester, 18. század vége • fotó: Véssey Endre (1. kép)

Keszőhidegkút • EOM • Ismeretlen mester, 18. század vége • fotó: Tordai Róbert (2. kép)

Meszlen • EOM • Ismeretlen mester, 18. század vége • fotó: Tordai Róbert (3. kép)

Kicsi Cinka!

Hát, bizony igazuk volt a szüleidnek. Az éléskamrás rajzod inkább papírra készítsd el legközelebb! Én is szívesen megnézem, mert biztosan gyönyörű és számodra nagyon fontos, de nem a templomba való.

Az viszont igaz, hogy az oltárok fölött, mögött sok templomban található egy kép is. Valamilyen bibliai jelenetet ábrázol, és valamiért fontos annak a gyülekezetnek. Például azért is lehet fontos, mert csak az az egy van belőle, éppen oda, abba a templomba készítette a festője, nincs még egy pontosan ugyanolyan. Idősebb emberek szokták mesélni, hogy sok évtizede elköltöztek, máshol élnek már, de a gyerekkori templomuk oltárképére tisztán emlékeznek. És a képről eszükbe jutnak az egykori gyülekezeti tagok, barátok, ismerősök, a régi lelkészek.

Az oltárképek nagyon különböző korokban és ízlések szerint készültek, de egy biztosan közös bennük: hogy valami lényegeset üzennek az embereknek. Például Szekszárdon, az evangélikus templom oltárképén helyi népviseletbe öltözött emberek között ül és tanít Jézus. Azt üzeni nekem ez a kép, ahányszor csak látom, hogy igen, ilyen közel, közöttünk van az Úr, nem csak valahol egészen távol, a múltban és a messzeségben.

Az evangélikus templomok oltárképeinek leggyakoribb témái az utolsó vacsora és a kereszten függő Krisztus. A mi templomunkban nincs oltárkép, de az oltár bejárata fölött töviskoszorúból van egy hatalmas diadalív. Régen diadalívek alatt vonultak be a saját városukba a győzelmek után a nagy uralkodók. Jézus is győzelmet aratott, de ő nem egy másik hadsereg vagy ország felett, hanem a bűnök és átkok, az Istentől való elválasztottságunk felett, és az ő diadalíve a töviskoszorú volt.

Szeretettel üdvözlő:

Cin Bora

Katt! Keresd meg egyházunk honlapján a gyerekrovatot: evangelikus.hu/gyerekrovatot, és megnézhetesz néhány érdekes oltárképet.

Gyergyói töltött bárány

A pünkösdi ünnepkörhöz nem tartozik általánosan elfogadott menüsor, azonban több helyen – például Erdélyben is – húsvétot követően is bárány kerül az ünnepi asztalra. Mi most a gyergyói töltött bárány receptjét mutatjuk be – a konyhában bátrabban mozgó szakácsoknak.

HOZZÁVALÓK

- a gerince mentén kettéhasított bárány felső, oldalbordás része a felső combbal együtt
- a bárány belsejei: máj, szív, vese, tüdő, lép
- kb. 0,5 kg bárányhús
- 10-15 dkg füstölt szalonna
- 1-2 fej hagyma
- 1 tejből áztatott zsemle
- 2-3 főtt tojás
- 1-2 nyers tojás
- só, bors
- fűszerpaprika
- zúzott fokhagyma
- 1 csokornyit petrezselyemzöld
- ízlés szerint őrölt kömény, szerecsendió
- zsír a sütéshez

ELKÉSZÍTÉS

1. A bárány oldalbordás részéről leszedjük a hárttyát, és a csont fölötti vékony húsréteget óvatosan ujjbeggyel lefejtjük úgy, hogy az izomréteg és az oldalbordák között egy „zseb” keletkezzen. Ezután sózzuk, borsozzuk, ízlés szerint megszórjuk zúzott fokhagymával, és félretesszük, amíg a töltelék elkészül.
2. A belsejeiket és a bárányhúst enyhén sós vízben megabáljuk, majd lehűtjük; a füstölt szalonna zsírját kiolvasztjuk, és megdinszteljük benne a kockára vágott hagymát.
3. A kihűlt tüdőt, lépét, az egyik vesét, a máj, a szív és a hús felét ledaráljuk a szalonnás dinsztelt hagymával együtt. A belsejégek többi részét, a maradék bárányhúst és a főtt tojásokat kockára vágjuk.
4. Egy tálban összekeverjük a feldarabolt húsféléket a nyers tojással, a tejből áztatott zsemelével és a finomra vágott petrezselyemzölddel. Ízlés szerint fűszerezük sóval, borssal, őrölt köménnyel és szerecsendióval, majd betöltjük a bárány oldalbordás részében előkészített üregbe.
5. A lyukat fehér cérnával bevarrjuk, a töltött bárányt egy zsírozott tepsibe fektetjük, a tetejére is teszünk egy-két evőkanál zsírt, kevés vizet öntünk alá, és sütőben sütjük kb. 2-3 órán át, amíg a teteje szépen megpirul.
6. A töltött bárányt – miután teljesen kihűlt – éles késsel a csont mentén szeleteljük, zöldhagymával és hónapos retekkel tálaljuk.

Az idén éppen száz éve született, református Szabó Magda *Abigél* című ifjúsági regénye a második világhétség idején játszódik. A katonai ellenállás egyik vezetője, Vitay tábornok, tartva a lebukástól és a zsarolástól, lányát biztonságba kívánja helyezni az ország másik végében lévő város, Árkod szigorú, zárt kálvinista leányinternátusában, a Matula-intézetben. A lány, Gina mit sem sejt atyja tervéről; csak útban Árkod felé döbben rá, hogy hova kerül...

A regény nem teljesen fikció – az író gyakorlatilag saját emlékeit-élményeit vetítette bele. A kitalált Árkod valójában szülőhelyét, Debrecent fedí, a Matula pedig egykori alma materét, a debreceni Dóczy-gimnáziumot, amelynek szigorú szabályai ellen valaha maga az író is hasonlóan lázadt, mint főszereplője, Gina.

Szabó Magda Debrecenben és Hódmezővásárhelyen élte meg pedagógusként a háborús időket. Látta, a bőrén érezte a vészidők igazságtalanságait, amelyeket tanítványainak is el kell szenvedniük. Talán ezért is kaptak helyet az *Abigélben* a zsidó származású szereplők – Bánki, Kun, Krieger, Zelemér – is. Az írót mint keresztényt, „polgári humanistát” foglalkoz-

Alma mater mint ihletforrás

Szabó Magda, a pedagógus író

Miként maga az alapmű, Szabó Magda regénye, a belőle készült négyrészes, remek alakításokat őrző – Zsurzs Éva rendezte, 1978-ban bemutatott – színes magyar tévéfilmsorozat is máig sokak kedvence. A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója, valamint a pedagógusnap jegyében érdemes szólni erről a protestáns nevelőintézetben játszódó, megkapó történetről és egykor tanárként dolgozó szerzőjéről, aki íróként sem feledte egykori pedagógus-önmagát.

tetből pár sor. Az író ekképp emlékezik vissza pedagóguspályájának egyik megrázó momentumára: „Soha nem felejttem el pályám egyik legdrámaibb esetét. Akadt az osztályomban olyan gyerek, akinek antiszemita kijelentései megdöbbentettek. Behívtam az édesapját. Keressük meg együtt a gyerek embertelen, méltatlan nézeteinek gyökerét. És akkor az apa rám

„A legvonzóbb munka a bibliajel volt, annak állt neki. Nem volt ugyan róla meggyőződve, használja-e majd a tábournok, mert nemigen látott a kezében szentírást, de aztán mégis úgy gondolta, miután tőle kapja, csak megbecsüli, legfeljebb más könyvben tartja, nem a bibliában. Nem tudta eldönteni, mit hímezzen a jelbe, milyen szöveget, Zsuzsannától kért tanácsot. Zsuzsanna azzal a püspöklátogatás óta soha fel nem oldódó tartózkodással felelt neki, ahogy újabban mindig: a szünet kiadása előtt úgyis bibliaismereti versenyt tartanak, míg készül rá, majd talál valami olyat, amiről azt érzi, személyesen Vitay tábournoknak szóló üzenet.

Tudott az évente rendszeresen megtartott bibliaismereti versenyről, ha eszébe jutott, mindig elkedvetlenedett. Az ő szentírásban való jártassága jóformán semmi se volt a matulásokéhoz képest. Odáig már eljutott, hogy rengeteg mondas, idézet megmaradt a fejében, de nem tudta elhelyezni őket, összekavarta, mit mondott Jézus, mit Pál apostol, mit az evangélisták. Pedig minden szabad percében bibliát olvasott, s a Zsoltárok könyvében meg is találta egy este, mit hímezzen az apja bibliajelébe. Mikor gyöngyért és kelméért jelentkezett Zsuzsannánál, a prefekta rárajzolta neki a kívánt szöveget a gyöngyhímzés szitaszövet alapjára: ZSOLT. 140. 8., és anélkül, hogy belenézett volna a bibliába, mindjárt mondta is, mi áll a száznegyvenedik zsoltár nyolcadik versében: »Én Uram Istenem, szabadításom ereje, fedezd be fejemet a háború napján.«

■ KERECSENYI ZOLTÁN

JELENET AZ ABIGÉL CÍMŰ FILMBŐL

tatta a második világháború alatti, az elnyomó hatalommal szembeni ellenállás (manapság kevésbé emlegetett) történelmi küzdelme. Talán nem véletlen, hogy az *Abigél* előtt – idén éppen ötvenöt esztendeje – megírta egy mártírrá lett, a nyilasok elleni tűzharcban megölt fiatal ellenálló történetét is *Leleplezés* című drámájában.

A témához kapcsolódva érdekességként idézhető a *Ne félj* című, Szabó Magdával készített interjúkat egybegyűjtő kö-

nézet, és elsírta magát. Merthogy ők zsidók, és a családjuk majd minden felmenőjét, rokonát elégették Auschwitzban. Elhültem. A férfi pedig könnyek között igyekezett megmagyarázni, hogy szeretne volna minden sérüléstől megóvni a gyereket. Ezért titkolta előtte a múltat, az igazságot, ezért hallgatott, amikor saját gyereke – szavakkal – vérig sebezte.”

Végül pedig álljon itt egy rövid részlet magából az *Abigélből*.

Határ menti ökumenikus istentisztelet pünkösdkor. Szeretettel hívogatunk mindenkit határ menti ökumenikus istentiszteletünkre, amely pünkösöd hétfőjén 15 órakor Ágfalván lesz az evangélikus templomban. Az istentiszteleten megemlékezünk a reformáció kezdetének ötszáz éves jubileumáról. A kétnyelvű alkalmon szolgál: Szemerei János püspök, Manfred Koch burgenlandi evangélikus szuperintendens és a burgenlandi katolikus püspök megbízottja, Michael Wüger.

Az Evangélikus Hittudományi Egyetem pályázatot hirdet egyetemi lelkesítő munkakör betöltésére. A munkavégzés helye: 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Az egyetem várja azoknak a lelkesítőknak a jelentkezését, akik elhívást éreznek a hallgatók, az EHE oktatói és munkatársai lelkipásztorolására; az egyetem istentiszteleti életének és a szupplikációknak a szervezésére, valamint az Evangélikus Teológusotthon vezetői feladatainak ellátására. Az egyetemi lelkesítő felelős az intézmény evangélikus egyházi jellegéért, a közösségépítésért, és tevékenységével a lelki növekedést és az egyházi szolgálatra való felkészítést segíti elő. A pályázatnak tartalmaznia kell: önéletrajzot; az eddigi szolgálati tevékenység bemutatását; motivációs levelet: az egyetemi lelkesítő szolgálatra vonatkozó tervek és elképzelések ismertetését. A szolgálatba állás kezdete: 2017. szeptember 1. A jelentkezéseket – postai úton – a következő címre kérjük küldeni: Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatal, 1141 Budapest, Rózsavölgyi köz 3. Az elvégzendő szolgálat további részleteiről, a körülményekről és a díjlevélről részletes információ kérhető az Evangélikus Hittudományi Egyetem Rektori Hivatalában Pinter Zsuzsanna rektori titkárnál a zsuzsanna.pinter@lutheran.hu címen vagy az 1/469-1052-es telefonszámon. Jelentkezési határidő: 2017. június 6.

Felhívás titkárságvezetői munkakör betöltésére. Az Evangélikus Pedagógiai Intézet várja leendő munkatárs jelentkezését teljes munkaidős álláshelyre. Főbb feladatok, munkák: iktatással kapcsolatos adminisztráció; nyilvántartások vezetése; vendégek fogadása; szervezési feladatok: időpont-egyeztetések, értekezletek, tárgyalások; kollégák munkájának és az irodai ügymenetnek a támogatása; napi adminisztratív és szervezési feladatok ellátása; telefon-, e-mail-kezelés; dokumentációk, táblázatok készítése; tárgyalásokon részvétel, jegyzőkönyvek megírása. A munkavégzéshez tartozó elvárások: minimum középfokú végzettség (pénzügyi, számviteli végzettség előny); felhasználói szintű számítógépes ismeretek (elsősorban Word, Excel, belső levelező rendszer); megbízhatóság, önállóság, rugalmasság; kiváló kommunikációs, szervező- és problémamegoldó készség; gyors és pontos munkavégzés; terhelhetőség. Az állás betöltéséhez előnyt jelent: asszisztensi, irodavezetői tapasztalat; jártasság internetes tartalomkezelő rendszer használatában; felsőfokú végzettség; társalgási szintű németnyelv-tudás; evangélikus kötődés; szakmai szolgáltató intézményben vagy evangélikus köznevelési intézményben szerzett tapasztalat. A munkavégzés helye: 1085 Budapest, Üllői út 24. A munkába lépés kezdete: 2017. augusztus 15. A jelentkezés határideje: 2017. június 30. Jelentkezni lehet Majorosné Lasányi Ágnes igazgatónőnél önéletrajz és motivációs levél elektronikus úton történő megküldésével. E-mail-cím: agnes.lasanyi@lutheran.hu.

28. budapesti Bach-hét. Szeretettel várjuk az érdeklődőket a 28. Bach-hét programjain, június 5–11. között a Deák téri evangélikus templomban (1052 Budapest, Deák Ferenc tér 4.). Műsor: június 5.: oratóriumest (h-moll mise, BWV 232) • június 6.: csellóest • június 7. és június 8.: kamaraest • június 9.: orgonaest • június 10.: csembalóest • június 11.: kantátaest. A koncertek 19 órakor kezdődnek. A Lutheránia énekkart dr. Kamp Salamon országos egyházzenei igazgató vezényli. A Bach-hét rendezője a Pesti Evangélikus Egyház Deák Téri Egyházközség és a Magyar Bach Társaság. A belépés díjtalan, adományokat köszönettel elfogadunk. Templomunk hagyományai szerint a zeneszámok között rövid igehirdetés hangzik el. A hangversenyek helyszíne a templom udvari bejáratán keresztül kerekesszékekkel is megközelíthető.

Keresztény fiúkollégium Budapesten. Szeretettel várja leendő első- és másodéves egyetemi vagy főiskolai hallgatók jelentkezését a Budapesti Tirannosz Ház keresztény fiúkollégium. A kollégium célja, hogy a tanulmányok mellett Isten ismeretében is növekedjenek az itt lakók, és mély, krisztusi közösségben legyenek egymással. Jelentkezni a tirannosz haz.hu honlapon lehet július 26-ig. További információk szintén a honlapon találhatóak.

Meghívó könyvbemutatóra.

A Ráday Könyvtár szeretettel várja tisztelt törzsközönségét és betérő látogatóit, felnőtteket és gyerekeket Petrőczy Éva József Attila-díjas költő kettős könyvbemutatójára. I. Petrőczy Éva legszebb versei (AB-ART Kiadó); II. Katicamesék (Katica-Könyv-Műhely). A rendezvényen a Katica-Könyv-Műhelyt bemutatja a kiadó vezetője, Scur Katica író, szerkesztő, egészségnevelő. Egy elmondott és egy elénekelte Katicamesével közreműködik: Lukácsy Katalin színművész, Béres Ferenc-díjas előadóművész. Időpont: június 14., délután 5 óra. Helyszín: 1092 Budapest, Ráday utca 28., Ráday Könyvtár, az udvarban, a fedett folyosó végében balra. A könyvpremier dedikálás és szeretetvendégség követi! A találkozó háziasszonya: dr. Berecz Ágnes, a Ráday Gyűjtemény igazgatója.

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. Több mint 35 év referenciával. Bede László, 06-30/943-5089.

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÖRBOTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levél cím: 2162 Örbottyán, Rákóczi u. 134. Pf. 10.

Telefon: 28/360-170, 30/948-9575, 30/728-8161.

E-mail: gombosmi@harangontes.hu, info@harangontode.hu.

Tudomány, protestantizmus

Forradalom a reformációval karöltve

Jelentős változás zajlott le a nyugati gondolkodásban 1500–1700 között. A vallás területén Luther, Kálvin, Zwingli tanai jelentették a megújulást, a tudományban pedig Kopernikusz, Galilei, Brahe, Kepler és Newton révén a Föld-középpontú világfelfogást a Nap-középpontú váltotta fel. A tudományos forradalom a reformációval karöltve haladt.

James R. Moore brit történész írja: „A protestantizmus és a modern tudomány születése közti ok-okozati viszony kérdése rendkívül bonyolult történelemszöveghez vezetett. Röviden két álláspont között tört ki a legnagyobb feszültség: az első az volt, hogy a vallás meghatározó biztatást jelentett a tudomány számára, a második pedig az, hogy mind a vallási, mind a tudományos forradalom egyéb tényezőknél, egyebek mellett a gazdasági és társadalmi változásoknak a következménye. Több tény arra mutat, hogy a protestantizmus hozzájárult a modern tudomány megszületéséhez.”

„A protestantizmus és a modern tudomány születése közti ok-okozati viszony kérdése rendkívül bonyolult történelemszöveghez vezetett. Röviden két álláspont között tört ki a legnagyobb feszültség: az első az volt, hogy a vallás meghatározó biztatást jelentett a tudomány számára, a második pedig az, hogy mind a vallási, mind a tudományos forradalom egyéb tényezőknél, egyebek mellett a gazdasági és társadalmi változásoknak a következménye. Több tény arra mutat, hogy a protestantizmus hozzájárult a modern tudomány megszületéséhez.”

Lássuk néhány protestáns személy szerepét. A lutheránus Albert porosz herceg teljes mellszélességgel támogatta a lengyel csillagász, Nikolaus Kopernikusz művének, a *De revolutionibus Orbium Coelestium*nak (Az égi pályák körforgásairól, 1543) az első kiadását. Andreas Osiander német evangélikus teológus rendezte sajtó alá a munkát, és előszót írt hozzá. Ebben kifejtette, hogy a könyvben leírt modell nem feltétlenül igaz – talán Kopernikusz sem hiszi el a hipotézisét –, de számítási célokra hasznos.

A szintén lutheránus Joachim Rheticus – aki a wittenbergi egyetem matematikaprofesszora volt a reformátor Melanchthon idején, emellett térképész, hangszerkészítő és orvos – ellenőrizte a nyomtatott szöveget, végül pedig egy másik wittenbergi professzor, az egyetem dékánja, majd rektora, Erasmus Reinhold a saját csillagászati tábláival támogatta a kopernikuszi tanokat. Reinhold számos csillagot katalogizált. A Hold egyik krátere az ő nevét viseli.

Kopernikusz nevéhez fűződik a heliocentrikus világmépítés kidolgozása. E szerint a Föld és a többi bolygó kering a Nap, a Hold pedig a Föld körül. Kopernikusz ennek az elméletnek a publikálásával megváltoztatta az egész világmépletet, és megalapozta Galilei, Kepler és Newton felfedezéseit, megindította a középkor végét is jelző tudományos forradalmat. A lengyel csillagász a matematika eszközeivel magyarázta az égitestek mozgását. A Földnek a bolygók közé sorolásával alapjaiban támadta az arisztotelészi fizikát, és felborította a középkori scala naturaenak, a dolgok hierarchikus elrendezettségének a tételét, és ezzel az elmélettel a középkor végi tudományos forradalom elindítója lett.

A dán Tycho Brahe és a német Johannes Kepler szintén Luther híve volt. Brahe csillagászként szerzett hírnevet. Az 1566. október 28-i holdfogyatkozás alapján megjósolta I. Szulejmán halálát. Mivel a jóslat közreadásakor a szultán már hetek óta halott volt – ezt Brahe nem tudta –, unokatestvére gúnyolta. ▶

Johannes Kepler (1571–1630) matematikus, csillagász, optikus

Nikolaus Kopernikusz (1473–1543) csillagász

Isaac Newton (1642–1727) fizikus, matematikus, csillagász

A féltelen és indulatos természetű Brahe ezt rosszul tűrte, és a rokonok végül párbajban csaptak össze. Az unokatestvér kardja nemcsak Tycho Brahe homlokát sebezte meg, de jó darabot levágott az orrából is. A vereség szégyenletes emlékének palástolására műorrot csináltatott magának. (Ügyesen keverték az ezüstöt, az aranyat és a rezet, hogy a fém teljesen bőrszerű benyomást keltsen.)

Egy 1577-ben feltűnt üstökös pályáját kiszámítva Brahe rájött, hogy az üstökös a Holdon túlról a Föld felé közeledik. Egy sor tudományos dogmát döntött meg ezzel. Egy másodperc pontossággal kiszámította a csillagászati év hosszát. Felfedezte a Hold pályájának egyenetlenségeit. Világképe a heliocentrikus és a geocentrikus között kompromisszumos, átmeneti jellegű volt. Brahe felismerte, hogy minden nézeteltérésük ellenére környezetében mégiscsak Kepler volt a legtehetségesebb matematikus, aki a legnagyobb hasznát veheti adatainak. Ugyanakkor Brahe hírhedten gormba, fennhéjázó és rátarti ember volt. Arisztokrataként mélyen lenézte az alacsonyabb származású embereket, így Keplert is.

Johannes Kepler matematikus, csillagász és optikus volt. Felfedezte a bolygómozgás törvényeit, amelyeket róla neveztek el Kepler-törvényeknek. Ki-

mutatta például, hogy a bolygók pályája nem kör, hanem ellipszis, amelynek egyik gyújtópontjában a Nap van (Kepler első törvénye). Megfigyelte azt is, hogy a bolygók a pályájukon a Naphoz közelebb haladva gyorsabban mozognak, mint távolabb. Kepler *Prodromus* című művét (1596) Michael Maestlin lutheránus lelkész szerkesztette.

David Chytraeus lutheránus teológus Mózes 5. könyvéhez írt kommentárjában foglalkozott az 1572-ben felfedezett, felfényesedő változócsillaggal, úgynevezett nővéval. 1577-ben kiadott egy könyvet az akkor megjelent fényes üstököséről.

Kepler egyik legjelentősebb műve az 1611-ben megjelent *Dioptrice* (Optika) volt, melyben az optikát tudományos szinten tárgyalta. Ebben írta le az általa megalkotott Kepler-távcsövet, de írt a fénytörésről és a lencsékkel való leképezésről is. Ez utóbbival magyarázta a szemüveglencsék működését. Leírta a szem működését, és tárgyalta a látáshi-bákat. Élete vége felé kiértékelte Tycho Brahe megfigyeléseit, és megadta a bolygópályák addigi legpontosabb leírásait. Ez a bolygótáblázat szolgált később alapul Kepler törvényei mellett Isaac Newton számára, hogy megalkossa gravitációs és mozgástörvényeit.

A lutheránus Johann Fabricius az elsők között figyelte meg a napfoltokat, a Nap forgását, és Samuel Dörffel lutheránus lelképásztor bizonyította be először, hogy az üstökösök parabolapályán mozognak. Fabriciusról is elneveztek egy krátert a Holdon.

A 17. század folyamán Kálvin követői vezető szerepet játszottak a tudomány fejlődésében. Kopernikusz legel-

Galileo Galilei (1564–1642) fizikus, csillagász

is alátámasztják. Úgy tetszik, a protestánsok nagyobb arányban voltak jelen a tudományos életben, mint amekkorára részét adták a népességnek. 1666 és

pán negyven százaléka volt protestáns. Más országok vonatkozásában is hasonló eredményekhez vezettek a kutatások. A történészek az említett adatok alapján azt próbálták bizonyítani, hogy a protestantizmus egyes tényezői serkentőleg hatnak a tudományokra.

„Széles körben elfogadott tény, hogy a protestantizmus hozzájárult a modern tudomány kialakulásához, ám vitatott, hogy miként is történt ez – állítja James R. Moore. – Egyes történészek véleménye szerint a protestánsok azzal, hogy az összes hívő lényegi papságát hangsúlyozták, meghatározó mértékben járultak hozzá a modern tudomány születéséhez, amit azonban nem magyaráz meg egyszerűen a protestáns eredet, hisz a 16–17. század során római katolikus tudósok is kiemelkedő eredményeket értek el.”

■ KÓ ANDRÁS

A teremtett világ összefüggéseit és törvényszerűségeit a korábitól eltérően szemlélő, protestáns tudományos megközelítés alapvetően meghatározta az emberi civilizáció fejlődését.

szántabb szószólója Hollandiában Philip van Lansberge református lelkész és ismert csillagász volt.

A protestantizmus és a modern tudományok kapcsolatát a statisztikai adatok

1883 között például a Francia Tudományos Akadémia külföldi tagjainak kilencven százaléka protestáns volt. Ebben az időszakban Nyugat-Európában (Franciahonon kívül) a lakosságnak csu-

Wer bist du, Gott?

Mose sprach zu Gott: Siehe, wenn ich zu den Israeliten komme und spreche zu ihnen: Der Gott eurer Väter hat mich zu euch gesandt! Und sie mir sagen werden: Wie ist sein Name?, was soll ich ihnen sagen? Gott sprach zu Mose: Ich werde sein, der ich sein werde. Und sprach: So sollst du zu den Israeliten sagen: „Ich werde sein“, der hat mich zu euch gesandt.

Wie stellen wir uns Gott vor? Diese Frage beschäftigt Menschen immer wieder, vom kleinen Kind bis ins hohe Alter hinein. Wie stellen wir uns Gott vor? – mit dieser Frage begeben wir uns auf eine Suche, zu der sich vor uns schon unzählige Menschen aufgemacht haben. Eine Suche, die auch in der Bibel immer wieder Thema ist – und die uns so zur *Geschichte von Mose und dem brennenden Dornbusch* führt (2.Mose 3,1–14).

Mose begegnet Gott in einer abgelegenen Gegend in der Wüste. Mit seiner Schafherde ist er da. Mose ist noch nicht alt – 40 Jahre – und doch hat er schon so viel erlebt. Er, der Sohn einer

hebräischen Mutter, der das Morden im Schilfkörbchen überlebt hat. Er, das Findelkind, der Adoptivsohn der Tochter des Pharaos, im Luxus erzogen, ein Privilegiertes, dem alle Möglichkeiten offen stehen. Er, der sich trotzdem zu seinem Volk hingezogen fühlt und zum Mörder wird, aus Zorn über die Sklaverei und die Ungerechtigkeit und dann fliehen muss. Er, der eine neue Heimat, der Asyl gefunden und eine Familie gegründet hat in der Fremde. Hirte ist er geworden.

In der jüdischen Überlieferung wird erzählt, dass Mose einem verirrtten Lamm nachgegangen und so zu dem Ort gekommen ist, an dem ihm Gott begegnet. Die Sorge um das Unscheinbare, Unbedeutende kann Menschen zu Gott führen. Auch die Offenheit und die Neugier, das Hinschauen und Hingehen. Wer geht schon einem verirrtten Lämmlein nach, wenn er eine große Herde zu betreuen hat? Und wer achtet auf einen brennenden Strauch, mitten in der Wüste? Neugier und Offenheit, die Fähigkeit, hinzusehen und hinzugehen – all das brauchen wir, um Antwort auf die Frage zu finden, wie wir uns Gott vorstellen sollen.

Ich will hingehen und die wundersame Erscheinung besehen, warum der Busch nicht verbrennt. Als aber der Herr sah, dass er hinging, um zu sehen, rief Gott ihn aus dem Busch und sprach: Mose, Mose! – Hier bin ich, sagt Mose. Eigentlich mutig. Und dann können wir mit Mose mithören: „Du kennst mich! Ich bin der Gott deiner Väter und Mütter. Auch wenn du es nicht weißt, du lebst nicht vereinzelt. Lange vor dir habe ich eine Geschichte mit deinen Vorfahren angefangen, und du hast jetzt eine Aufgabe darin! Und wenn du wieder Sinn finden willst in deinem Leben, dann stell dich dieser Aufgabe! Wechsle den Ort! Ich brauche dich – in Ägypten! Das Leiden meines Volkes geht mir nahe, es lässt mir keine Ruhe, ich brauche deinen Einsatz für sie!“ Und Mose fragt: „Wer bin ich, dass ich zum Pharaos gehe und führe die Israeliten aus Ägypten?“ In der Geschichte fällt auf, dass Mose Fragen stellt. Wer bin ich? und: Wie ist Dein Name? Kritische Fragen. Fragen, die unseren Fragen ganz ähnlich sind. Gott – wer soll das sein? Gibt es den überhaupt? Warum kann man ihn nicht sehen? Wie soll ich ihn mir

vorstellen? Mose fragt Gott direkt. Er wendet sich dieses Gegenüber, an die Stimme aus dem brennenden Dornbusch. Er fragt nach dem Namen Gottes und damit fragt er: *Wie bist du, Gott? Wie sollen wir uns dich vorstellen? Wofür stehst Du?*

Kritische Fragen sind wichtig: Man muss sie stellen in Bezug auf Religion, im Hinblick auf den Glauben. Man muss hinterfragen, man muss Fragen stellen an alle Bewegungen und Menschen, die Heil versprechen – egal, ob es Gurus, Esoteriker, Wunderheiler, Politiker mit wunderbar einfachen Rezepten, Pfarrerinnen und Pfarrer oder Religionslehrer oder Religionslehrerinnen sind. Wer Glück und Heil verspricht und kritische Fragen nicht aushält oder gar verbietet – dem geht es um Geld oder Macht oder um beides – aber eben nicht um Glück. Wir sind zwar gewohnt, den eigenen Glauben, unsere eigene Religion durchaus kritisch zu hinterfragen – und das ist auch gut so und gehört dazu. Aber ob wir bei den vielen anderen Glücksversprechen und Heilslehren genauso kritisch sind – das ist eine andere Frage.

Mose glaubt nicht alles, er fragt zurück: *Wie heißt du, wer bist du, was für einer bist du?*

All unser Fragen – *wer bin ich und wer bist du, Gott?* – es ist der Anfang des Glaubens, der Anfang unserer Antwort auf den Ruf Gottes. Die Geschichte zeigt, dass Gott unsere Fragen aushält, unsere kritischen Fragen. Er verbietet Mose

DEUTSCHE ODER ZWEISPRACHIGE GOTTESDIENSTE ZU PFINGSTEN

4. Juni

Ágfalva

(zweisprachig) ..... 9 Uhr

Budavár ..... 10 Uhr

Hévíz ..... 11 Uhr

Sopron

(zweisprachig) ..... 10 Uhr

Sopronbánfalva

(zweisprachig) ..... 15 Uhr

5. Juni

Ágfalva

(grenzübergreifender

ökumenischer Gottesdienst) ..... 15 Uhr

Bonyhád ..... 10 Uhr

Budavár ..... 10 Uhr

Egyházaskozár ..... 14 Uhr

Sopron ..... 9 Uhr

Redakteurin:

PFARRERIN ESZTER HEINRICHS

nicht den Mund. Die Schuhe muss Mose ausziehen, weil der Ort heilig ist, das Denken und Fragen wird ihm nicht verboten. Die Vernunft und die Kritik haben Platz vor Gott. Und weil wir einen Gott haben, der sich den kritischen Fragen stellt – deshalb kann auch unser Glauben, unsere Kirche kritische Fragen aushalten und sich mit ihnen auseinandersetzen. Das Hirn muss man nicht am Kircheneingang abgeben, so wie man die Kopfbedeckung abnimmt. Unsere Evangelische Kirche hat ihren Anfang in den kritischen Fragen Martin Luthers auf seiner Suche nach einem gnädigen Gott.

Wer bist du? – so fragt Mose. Und Gott gibt eine Antwort. *Ich bin der ich bin.*

Ein bisschen rätselhaft. Ich bin der ich bin, das heißt: *Ich bin da. Ich war da. Ich bin da. Ich werde da sein. Ich bin immer da.* Damit erinnert Gott den Mose an das, was er vor Augen hat: *Schau doch, der Dornbusch, dieses Feuer, das brennt und sich nicht verzehrt, die Energie, die sich nicht aufbraucht. Das bin ich,* sagt Gott. *Kraft, Energie, die sich nicht verbraucht. Ewige Kraft und Energie.* Und das Feuer ist durch diese Geschichte ein biblisches Sym-

bol für Gott geworden, an vielen Stellen ist von ihm die Rede. Vor allem in der Pfingstgeschichte – Feuerflammen machen die Kraft Gottes, den Heiligen Geist, anschaulich. Gott sagt noch mehr. Er verbindet seinen Namen mit der Befreiung der Israeliten aus der Sklaverei in Ägypten. Damit sagt er: *Ich bin da* – das heißt immer: *Ich bin für euch da. Ich bin ein Feuer, das für euch brennt. Ich bin Feuer und Flamme für euch. Ich bin Energie und Kraft, die euch geschenkt wird. Ich stehe in Beziehung zu euch, in einer liebevollen Beziehung. Mein Name ist: Ich bin für euch da!*

Der Name **ICH-BIN-DER-ICH-BIN**, bedeutet immer auch: *Ich bin nicht einzufangen, nicht in einem Namen und auch sonst nicht. Vieles an mir bleibt unerforschlich und unergründbar und unaussprechlich. Ich lasse mich nicht festlegen,* sagt Gott, *nur in dem einen Punkt lege ich mich selber fest: ich bin da, bin immer da und ich bin für euch da.* Immer da sein – das nennen wir Ewigkeit. Für jemanden anderen da sein – das nennen wir Liebe. *Ich bin, der ich bin, ich bin eine ewige Kraft – und ich bin für euch da. Das muss reichen als mein Name,* sagt

Gott. Der Rest ist unaussprechlich, nie ganz zu erfassen, immer nur in Bruchstücken zu beschreiben.

Als Christinnen und Christen glauben wir: In Jesus – dem Messias, dem Christus – hat sich Gott gezeigt. Er hat seinem Namen *Ich bin für euch da* Gestalt gegeben, hat gezeigt, dass er als Person – persönlich – für uns da ist. Jesus hat die Liebe Gottes verkörpert. Durch ihn hat sie ein menschliches Gesicht bekommen – und sie kommt uns immer wieder nahe in den Geschichten, die wir von Jesus kennen. Sich an der Liebe Jesu immer wieder neu ein Beispiel zu nehmen – das ist etwas, was das Leben schöner und die Menschen glücklicher machen kann. Einfach weil es guttut, respektvoll und liebevoll miteinander umzugehen und sich um einander zu kümmern. Feuer und Flamme für andere Menschen sein, so wie Gott Feuer und Flamme für uns ist. Dass uns das gelingt und es uns gut geht damit – das wünsche ich uns und dazu schenke uns Gott seinen Heiligen Geist. Amen.

■ Pfarrer Mag. JOACHIM GRÖSSING,
Mörbisch am See

Svätodušné myšlienky

„Nie vojenskou mocou, ani silou, ale mojím Duchom-hovorí Hospodin mocnosti.“ (Zachariáš 4,6.)

1. slávnosť svätodušná Pentecoste

Skutky Apoštolov 2,1–18.

Turíce – zmocnenie cirkvi v každej dobe. Svätie svätodušných sviatkov nie je iba pripomenutím udalostí z cirkevnej minulosti. Spoločenstvo veriacich by však nemalo zabudnúť na svoje narodeniny (v deň Turíc vznikla cirkev), ale tie musia byť vždy preň príležitosťou k zamysleniu nad poslaním jeho existencie a k poznaniu, ako túto zverenú úlohu naplniť. Príbeh Turíc v Jeruzaleme nasledovníkom Pána Ježiša neustále pripomína, že plniť Ním zverené poslanie dokážu iba v moci Ducha. Duch Svätý zmocňuje k službe „tých, ktorí jednomyselne zotrávajú v spoločenstve“ (Sk. 1,14,2,1).

Oni sa totiž na modlitbách otvárajú Božej vôli, a tým nastavujú plachty viery pre vanutie Božieho Ducha. Boh ich potom obdarúva darmi nie na ich zviditeľnenie a senzáciu, ale preto, aby vydávali svedectvo o „veľkých veciach Božích“ (v 11.b.). Kristovo evanjelium o záchrane človeka sa musí zvestovať všetkým národom (v 8–11. a.). Samozrejme, že nesenie posolstva prináša napätie, otázky typu: „Čo to má znamenať?“ (v 12. v.), alebo invektívny spochybnujúce normálnosť svedkov (napr. opití, v 13.v.). No tých, ktorí „rozumejú svojmu poslaniu a dôverujú Bohu, že Jeho zaslúbenia v Božom slove (16–18. v.) platia aj pre nich“, Hospodin používa ako nástroje na budovanie svojej cirkvi.

Tieto nástroje, ktoré Boh zmocňuje na budovanie, potrebuje aj v našej cirkvi. Nájde v našom spoločenstve ľudí, ktorí majú nastavené plachty viery pre vanutie Ducha, neboja sa hovoriť „veľké veci Božie“ a dôverujú Božím zaslúbeniam v Písme? Ja verím, že áno, a preto sa seba aj za nich stále modlím.

■ MGR. SLAVOMÍR SABOL, biskup VD-u ECAV na Slovensku

„A nádej nezahanbuje, lebo láska Božia je nám rozliata v srdciach skrze Ducha Svätého, Ktorý je nám daný.“ (Rm 5,5.)

2. slávnosť svätodušná

1. Kor. 12: 4–11.

Služ tým, čím si obdarený! Čítame o rozmanitosti darov, ale o jednom spoločnom Darcovi. Žijeme v spoločenstve Cirkvi, kde sú rôzni ľudia s rôznymi darmi. Sú rôzne služby, ale iba jeden Pán. Tomuto Pánovi sme všetci rovnako podriadení. Toto nás môže zjednocovať v pokore a oddanom vykonávaní svojej úlohy podľa daru, ktorý vieme, že máme využívať. Každý kresťan má najmenej jeden dar, v ktorom môže byť „dobrý“ a ktorým môže byť užitočný v prostredí, v ktorom žije.

Ako ho použiť na službu a oživenie, pre aktivitu na konkrétnom mieste? Možno všímavosťou, ochotou, činnosťou. Nepýtam sa, či treba niečo konať, ale robím, čo viem a spolieham sa na Pánovo vedenie, teda viem, že na to nie som sám. Ak mám dar vysvetľovať Slovo, tak to mám robiť s bázňou a poctivosťou, vernosťou Písmu. Ak mám dar ustavičnej modlitby, mám to konať podobne. Ak sa viem prihovoriť k ľuďom – zvlášť novým, keď navštevujú náš zbor či bohoslužby, mám to robiť s odvahou a láskou!

Ak sa vyznám v remesle a vidím potrebu praktickej pomoci v zbere, alebo pri jednotlivcovi, mám to robiť s ochotou a nežistne. Ak viem dobre variť či piecť, nech je to na chválu Pánovu a dobrú chuť obecnstvu viery, napr. pri rôznych udalostiach zboru. Ak máš dar napomínania, rob to s pokorou a bázňou – v láske! Ak je nad tým Boží Duch, človeku to pomôže a neublíži mu to, nikoho tým nezraní. Ochotne teda užívajme dary milosti, ktoré sme dostali a slúžme tým, čím sme obdarovaní!

■ JÁN HEVERA

Kresťan a obrátenie

Z hľadiska evanjelikálnych cirkví je bezpodmienečne nutné, aby človek, ktorý sa chce stať kresťanom, zažil tkz. obrátenie, či už pod dojmom misijnej kázně, či na základe čítania Biblie. Za popud k tomu by sme mali považovať Ježišové slová, ktorými začal svoje verejné účinkovanie svoje verejné účinkovanie po uväznení Jána Krstiteľa. Evanjelista Marek ich zaznamenal v 1,15 nasledovne: „Pokánie čiňte a verte v evanjelium!“ Výzva „pokánie čiňte!“ je vyjadrená v gréckom texte výrazom: „metanoein“, ktorý v slovenčine znamená: „zmeniť zmysľanie, obrátiť sa, učiniť pokánie“. Zmena zmysľania spočíva v odvrátení sa od zlého, viera v evanjelium je vierou v poriadky Božieho kráľovstva, o ktorých Ježiš hovoril v podobenstvách.

Vôľa k dobrému

V 1 M 6,5 sa konštatuje, že „Hospodin videl, že všetko zmysľanie [ľudského] srdca bolo ustavične zlé“ a v prorocťve proroka Izaiáša je priamo výzva, aby „muž neprávosti opustil svoje myšlienky a obrátil sa k Hospodinovi“. Ba aj sám Ježiš sa podľa Mt 15,19 vyjadril, že z (ľudského) srdca pochádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá, krádeže, krivé svedectvá a rúhania, ktoré človeka poškrvňujú. Človek, mnohokrát aj pokrstený, je vo svojom živote sám nainfikovaný hriechom, ale aj obklopený, in-

špirovaný a prorokovaný hriechmi iných. Je hriechom tak ovládaný, že napokon nečiní to dobré, čo by konať chcel, ale zlé. Aj apoštol Pavel v R 7,18 konštatuje: „V mojom tele neprebýva dobré, ale vôľu k dobrému mám, ale nemám sily, aby som ho vykonal.“ Tým ako keby sa potvrdzovali slová z 1 M 8,21: „Zmysľanie ľudské je zlé od mladosti [človeka], že hriech, ktorým sa vzbúril proti Bohu chtiac byť ako On [1 M 3,5] je v ňom už tak hlboko, že nemá šancu sám sa z neho vyslobodiť.“

Pozícia Martina Luthera

Nemohúcnosť človeka odvrátiť sa od hriechu a začať zmysľať úplne inak si uvedomil Dr. M. Luther pri vysvetľovaní III. článku Všeobecnej viery kresťanskej, aj v súvislosti s chápaním Krstu svätého. Vysvetlenie III. článku sa začína slovami: „Verím, že ja zo svojho vlastného rozumu a zo svojej sily nemôžem v Ježiša Krista, môjho Pána veriť, ani k Nemu prísť.“ Je teda vylúčené, aby sa človek mohol sám od seba „obrátiť“. Ľudské srdce je totiž chladné ako kus ľadu, a ak sa má tento ľad rozpustiť, je potrebné dlhodobejšie pôsobenie Božieho Slova, ktorého Duch má moc takéto niečo vykonať. Možno už aj jedna kázeň verného svedka Pánovho spôsobí, že sa rozpustí horná vrstva ľadu, ale iste sa nerozpustí odrazu a všetok.

Dôkazom toho je aj druhá Lutherova myšlienka, ktorou dôvodí, že človek nemá dost síl nevrátiť sa k hriechu. Ani ten najsilnejší sa nevie s ním nadobro rozlúčiť už aj preto, že mnohý hriech je sám o sebe príjemný a na druhej strane je v nás tak „zabývaný“, že aj keď nás na nejaký čas opustí, znovu sa do nás vracia, ako onen zlý duch, ktorý privedie sedem ďalších, od seba oveľa horších duchov. A tak má človek stále čo robiť, aby sa ubránil hriechu. Znovu mu podľahne, ale ako kresťan sa znovu aj kajá a tak dosahuje aj spravodlivosť pred Bohom. To vyjadril Luther známym tvrdením, že človek je vždy hriešny, vždy kajúci sa a tak vždy dosahujúci aj Božiu spravodlivosť a to na základe všetkého, čo vykonal pre jeho záchranu Ježiš Kristus. Teda nie na základe nejakých svojich dobrých skutkov, ale na základe krvavej obete svojho Záchrancu na Golgote. Lebo len krv Ježiša Krista očisťuje nás od každého hriechu.

MOJA MODLITBA

*Ďakujem, Bože, ďakujem,
za všetko, čo mi dávaš,
že aj keď na dne bola som,
Ty vždy ruku mi podávaš.
Ver, poznám úzkosť,
duše tieseň, keď nevieš,
kde bys šiel, viem,
že keď modlitbou
poprosím Ťa,
Ty vždy mi nájdeš cieľ.
Ďakujem, žeš mi silu dal,
zas pozbierať sa hor,
bez Teba, Bože, by život môj,
len veľkou ruinou bol.
Ja dnes Ti tiež sľubujem,
že vyhrám so zlom boj,
len prosím pekne,
Bože môj,
len vždycky pri mne stoj.*

Nie sme sami

Je veľmi ťažké súhlasiť, žeby niekedy mohlo u človeka dôjsť k akémusi zlomu, t.j. k definitívnemu zúčtovaniu s hriechom a že už nikdy žiadny hriech nevykoná. Samozrejme nechcem tvrdiť, že sa nemá o to snažiť. Naopak, mal by vyvinúť čo najväčšie úsilie! Sám si však neporadí, je aj v tomto zmysle odkázaný na Božiu pomoc. Tu treba mať na pamäti slová apoštola Jakuba, že „mnoho zmôže v účinkoch modlitba spravodlivého“, ale aj slová zo 46. Žalmu: „Boh nám je útočiskom a silou, pomocou v súžení vždy osvedčenou!“ Nezáleží teda natoľko na človeku samotnom, ako na dôvere v Božiu pomoc. Tá je vždy blízka, lebo Kristus nás uistuje, že je s nami po všetky dni, až do konca sveta. (Mt. 28,20.)

V zápase o vieru a v zápase viery nie sme teda sami. Boh udeľuje každému, kto po nej prahne z celého srdca a kto sa za ňu modlí. Ježiš uistuje: „Nie vy ste si ma vyvolí li, ale ja som si vyvolil vás, aby ste šli a prinášali ovocie a vaše ovocie aby zostávalo tak, aby vám Otec dal, čokoľvek by ste v mojom mene prosili od Neho!“ (J 15,16.) A podľa J 16,24 priamo vyzýva: „Proste a vezmite, aby vaša radosť bola úplná!“ Nezáleží teda na tom, kto beží, ale na Bohu, ktorý sa zmilúva – zaznieva R 9,16.

■ JÁN ANTAL

emeritný biskup ECAV na Slovensku

Stranu zostavila:
HILDA GULÁČIOVÁ-FABULOVÁ

Bemutatkozik a Zalaistvándi Evangélikus Egyházközség

Zalaistvánd Zala megye északi részének első és sokáig egyetlen evangélikus anyagyülekezte. Az istvándi gazdák vezetésével 1783-ban összefogtak a környék evangélikus családjai, és megkezdték a gyülekezet szervezését és az imaház építését. A szervezőmunkát a környék legnagyobb földesura, Festetics György is támogatta, telket és épületfát biztosított az építkezéshez. 1784 júniusában rakták le az épület alapjait, és advent első vasárnapján szentelték fel a templomot. Megkezdődött az iskola szervezése is. Ezt a munkát Vásonyi Sámuel, a gyülekezet első lelkésze fogta össze. Barlahida, Pusztaszentlászló és Kerecseny evangélikus családjai is csatlakoztak Zalaistvándhoz. A szóbeli csatlakozást 1788-ban és 1797-ben írásban is megerősítették.

1872-ben a gyülekezet közadakozásból új oltárképet vásárolt Barabás Miklós festőtől. A *Krisztus a keresztfán* azóta is a templom egyik legféltettebb kincse.

1884-ben Szentháromság vasárnapján ünnepelte a közösség a templom százéves fennállását. Az évfordulóra minden gyülekezeti épületet felújítottak. Mai formáját 1899-ben nyerte el a templom. A tornyot négy méterrel megmagasították (így teljes magassága 27,2 méter lett), sekrestyét építettek, a karzatot teljesen átalakították, kicserélték a padokat. Az ablaknyílásokat a mai formájukban alakították ki. Új orgonát is vásároltak. A megújult templomot Gyurátz Ferenc püspök 1899. július 30-án szentelte fel.

1902-ben Zalaegerszeg és környéke önálló gyülekezetté alakult.

Evangélikus istentisztelet a Magyar Rádióban

Június 11-én, Szentháromság ünnepén 10.04-től istentiszteletet közvetít a Kossuth rádió a zalaistvándi evangélikus templomból.

Ígét hirdet Koczor György lelkész.

Az 1990-es évektől a romlásnak induló gyülekezeti épületeket fokozatosan felújították. Minden épület új köntöst kapott. Kívül-belül megújult a templom is, hirdetve az ősök áldozatkészségét.

A gyülekezet ökumenikus kapcsolatát jól jellemzi, hogy lassan tíz éve istentiszteleten és a szentségben is közösen ünnepel nagycsütörtökön és nagypénteken a katolikus testvérekkel. Így történik ez majd október 31-én is.

A reformáció kezdetének ötszázadik évfordulója alkalmából *50 nap, 500 év* címmel zajlanak programok szeptember 10. és október 31. között. Az 50 nap eseményei megszólítják a legfiatalabbakat, legidősebbeket, az elszármazottakat és a helyben maradtakat is.

A június 11-i, Szentháromság vasárnapján istentiszteleten közreműködik a gyülekezet énekkara Bolla Krisztina kántor vezetésével és a Evangélikus központi fúvóegyüttes zalaszentgróti tagozata Johann Attila vezetésével. Az ígét a tíz éve a gyülekezetben szolgáló Koczor György lelkész hirdeti.

ORATIO OECUMENICA

Mennyei Atyánk! Köszönjük, hogy fenségedben közel jöttél hozzánk, és te magad biztatsz arra, hogy kérdéseinket, kétségeinket, félelmeinket és örömeinket, hálaadásunkat eléd vigyük.

Atyánk, te bölcsen megteremtetted és fenntartod világunkat. Otthonunkká lehetett földünk, és ránk bízad felelős gondozását. Könyörgünk azért, hogy élni tudjunk ezzel a felelősséggel. Könyörgünk emberiségért azoknak, akik feleslegben élnek, könyörgünk az igazságosság lelkületéért azoknak, akik önzésükben sokakat taszítanak nyomorba. Kérünk azokért, akik kárán mi éljük egyre magasabb színvonalon életünket: állj te melléjük, ha már a mi szolidaritásunk nem segíthet rajtuk.

Atyánk, a keresztség ajándékában te otthonunkká tetted a veled való közösséget, igéd által megszólítasz, figyelmeztetsz és vigasztalsz minket, Fiad testében és vérében közel jössz hozzánk. Könyörgünk minden értelmet meghaladó közösségért, egyházadért. Segíts, hogy ne legyünk felszínesek mindabban, amit rólad hirdetünk, és amit egymással cselekszünk. Add nekünk a szeretet és a békeesség Lelkét, hogy az egyházadat is megosztó emberi gyengéséget legyőzve hiteles tanúid lehessünk ebben a világban.

Atyánk, könyörgünk minden szenvedőért. Azokért, akik mások igazságtalansága, gonoszsága miatt szenvednek. Adj erőt nekik elhordozni az igazságtalan szenvedés terhét, és őrizd meg őket az ellened való lázadás terhétől. Könyörgünk a magányosokért, a betegekért, a halállal viaskodókért. Közelségeddel enyhítsd szenvedésüket, és mutasd meg nekik, hogy a mélységben is életet adó közösségre találhatunk.

Atyánk, hálát adunk neked, hogy mindenünket a te kezvedbe helyezhetjük, mert tőled, általad és érted van minden: tiéd a dicsőség mindörökké. Ámen.

Szentháromság ünnepe – **Ézs 6,1-13**

Szent, szent, szent – a hozzánk lehajló Isten

Új mérföldkőhöz érve. Szentháromság ünnepéhez érve kicsit úgy vagyunk, mint a vándor, aki hosszú útja derekánál egy magaslaton megpihen, és visszatekint a megtett útra. Ilyenkor esélyt kap arra, hogy felülről, mintegy összefüggésben láthassa addigi vándorlását: a völgyeket és emelkedőket, az árnyékokat és fényeket.

Azt hiszem, hogy Krisztust követő vándorokként az egyházi év közepéhez érve mi is lehetőséget kapunk. Szentháromság ünnepének hegymagasán megpihenve visszanezhetünk, hogy ráláthassunk mindarra, amit az Atya, Fiú, Szentlélek Isten tett értünk, hogy hálaival és újult erővel tudjunk továbbhaladni.

A most előttünk megelevenedő bibliai szereplők is bizonyos értelemben életük fontos mérföldkővéhez értek. A lekióban felbukkanó Nikodémusnak mindent újra kell gondolnia, ha tovább akar lépni – immáron Jézus szavaira és személyére figyelve. Bő hétszáz évvel korábban egy másik szent ember, Ézsaiás is így volt.

A félelemmel csodált Szentséges. Uz-zijjá halálának évében Ézsaiás próféta bepillantás nyer Isten mennyei templomába. Fenséges dolgokat lát: csodálatos trónust és szeráfokat – mennyei lényeket –, melyek az Urat szolgálják és dicsőítik. Milyen egyszerű, de sokatmondó a kép: az Úr köntösét is látja, amely „betöltötte a templomot”. Ezzel jelezve, hogy nincs más hely, mert teljes az ő hatalmának kiterjedése. Nem fér más mellé, mert nincs más ura ennek a világnak. Felcsendül a mennyei oltárnál a kulcszó: „Szent, szent, szent a Seregek Ura!” Igen, „szent” – azaz mindentől különböző, szeplőtlen, tökéletes.

Nem is csoda, hogy a magasztos látványt Ézsaiás csak a küszöbön állva meri figyelni, majd felkiált: „Jaj nekem! Elvesztem, mert tisztátalan ajkú vagyok...” Isten

a próféta számára egyszerre csodálatos, ugyanakkor félelmetes hatalmasság. A Teremtőtől való elszakadás után a bűntől sérült ember így látja Istent: vágyódó csodálattal szemlélve, ugyanakkor félelmetesnek.

A hozzánk lehajló szent Isten. Aztán változik a kép: Isten nem akar távolságtartó maradni, és nem akarja prófétáját bűnös volta miatti félelmében hagyni. Ézsaiáshoz egy mennyei küldött lép az oltárról vett izzó parázssal, és elveszi bűnét. Megtisztítja, majd szolgálatra inspirálja.

Formailag csupán a háromszor felcsendülő „szent” jelzőben sejtethetjük – de a jelenet történéseiben egyértelműen felismerhetjük – a Szentháromság csodálatos tetteit: a teremtői és uralkodó, az emberhez hajló és mellé álló, a tisztító és újjáteremtő munkáját. (Érdekes módon János evangélista is utal arra, hogy Ézsaiás Jézust is szemlélhette ebben az elhívási jelenetben [Jn 12,41].) De azt hiszem, hogy igazán akkor elevenedik meg alapigénk üzenete, ha távolabbról szemlélve – már az újszövetségi eseményeket is látva – csodálkozunk rá!

Világossá vált, hogy Isten nem akar a bűn miatt sérült embertől olyan távoli mennyei trónusán maradni. Leszállt templomából, és egy fiatal zsidó lány szíve alatt megfogva emberré lett. Az őt értő és dicsőítő angyali karok helyett felvállalta a visszautasíthatóságot. A „szent, szent, szent” kiáltások helyett a „feszítsd meg!”-et.

Mіндеzt azért, hogy az ember szívéhez közel kerüljön. Hogy bűnét elvegye, de önmagát odaadja. Ő lett a mennyei oltárról származó pünkösdi tűz, parázs, mely tisztít és gyógyít, inspirál, és követségbe küld.

Csodálatos ez az ézsaiási jelenet, de milyen jó, hogy mi megismerhettük Urunkat úgy is, mint aki halálra rémült tanítványaihoz hajol, és felemeli őket: „Ne félj!” Milyen jó, hogy bár nem változott fenséges hatalma, mégis érthetővé, megismerhetővé vált. Beengedett a temploma küszöbén belülré, sőt eljött hozzánk, hogy bekerüljön temploma a mi küszöbünkön belülré.

■ SEFCSIK ZOLTÁN

LUKE ALLEBROOK: ÉZSAIÁS LÁTOMÁSA (2006)

Imádkozzunk! Drága Urunk! Advent, karácsony, böjt, húsvét, pünkösöd – magunk mögött hagytuk a nagy ünnepeket. Most, Szentháromság ünnepén visszatekintve szeretnénk hálát adni mindazért, amit értünk tettél. Áldott légy háromszor szent, de hozzánk oly közel hajló Urunk, Atya, Fiú, Szentlélek Istenünk!

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (június 11.) *Ellenben erőt kaptok, amikor eljön hozzátok a Szentlélek, és tanúim lesztek Jeruzsálemben, egész Júdeában és Samáriában, sőt a föld végső határáig.* ApCsel 1,8 (Zsolt 147,15; Jn 3,1–8[9–15]; Róm 11,[32]33–36; Zsolt 29) Sokszor halljuk: bízunk magunkban. A saját erőnk, kitartásunk és akaratumk számít igazán: ha kellően motiváltak vagyunk, akkor minden lehetséges – ez a világ üzenete. A tapasztalat azonban mintha mást mutatna. Sokszor gyenge az ember, és kevés az akarat. Bármennyire küzdünk is, csalódnunk kell. Ezért különösen is nagy vigasztalás ez az ige: a keresztény embert a Szentlélek erősíti meg, ő tesz képessé minket arra, hogy bizonyosságot tegyünk!

Hétfő (június 12.) *Én, én vagyok a vigasztalótok! Miért félsz a halandótól, az olyan embertől, aki a fű sorsára jut?* Ézs 51,12 (1Pt 3,14–15; 2Móz 3,13–20; ApCsel 7,44–53) Néha a keresztény ember is elbizonytalanodik, fél attól, mit gondolnak róla, mit mondanak a háta mögött. A bizonytalanság pedig talán az egyik legrosszabb érzés. Isten azonban szeretné, ha észrevennénk, hogy ő mellettünk van, ő a mi vigasztalónk, ráadásul nemcsak ideig-óráig, hanem minden napon!

Kedd (június 13.) *A beteg így válaszolt [Jézusnak]: Uram, nincs emberem, hogy amint felkavarodik a víz, beemeljen a medencébe. Amíg én odaérek, más lép be előttem. Jézus ezt mondta neki: Kelj fel, vedd az ágyadat, és járj!* Jn 5,7–8 (Jób 5,8–9; Ézs 43,8–13; ApCsel 7,54–8, 3) A betesdai beteg évtizedekig élt a tehetetlenség, a reménytelenség érzésével. Tudta, mi lenne a megoldás a betegségére, mégsem tehetett semmit, sőt amikor Jézussal találkozott, nem is a kérdésre válaszolt, hanem panaszkodni kezdett. Sokszor talán mi is pont ezt tesszük. Panaszkodunk reménytelenül, és közben észre sem vesszük, hogy Jézus lép oda mellénk, az az Úr, aki képes arra, hogy változást hozzon az életünkbe. Valódi változást: a bűntől és a haláltól szabadít meg.

Szerda (június 14.) *Így szól az Úr: Ha kiált hozzám, meghallgatom.* Zsolt 91,15 (Róm 8,26; ApCsel 17,[16]22–34; ApCsel 8,4–25) Egymást meghallgatni, időt szakítani a másakra, figyelni valakire... Igazán erre csak az képes, akinek nem közömbös a másik. Istennek sem vagyunk közömbösek, sőt szeret bennünket, és bármivel szólítjuk is meg, biztosak lehetünk benne, hogy meghallgat. Ezt az ígéretet azonban sokszor félreérti az ember, az ugyanis, hogy meghallgat, nem azt jelenti, hogy minden kérésünket teljesíti is.

Csütörtök (június 15.) *Nem nevezzük többé Istenünknek kezünk csinálmányát.* Hós 14,4b (1Kor 3,22–23; Ef 4,1–7; ApCsel 8,26–40) Isten hányadik a fontossági sorrendben? Mindannyiunk életében vannak elsődleges fontosságú dolgok, amelyeket szeretnénk megvédeni vagy megszerezni. Néha ezek Isten elé helyeződnek, és „istennekké” válnak. Hóseás azonban felhívja a figyelmünket arra, hogy ne az emberi kéz alkotásait istenítsük, hanem egyedül a mennyei Atyát, aki minket is megformált!

Péntek (június 16.) *Akkor majd az igazak fénylenek Atyjuk országában, mint a nap.* Mt 13,43a (Ézs 66,10; 2Pt 1,16–21; ApCsel 9, 1–9) Jézus a búza és a konkoly példázatának értelmezésénél mondja ezeket a szavakat: lesz idő, amikor egyértelművé válik, hogy ki hová tartozik. Az igazak majd fénylenek... De addig vajon mi a helyzet? Vajon van-e fényünk a világban? Vajon észre lehet-e venni rajtunk már most, hogy kihez tartozunk?

Szombat (június 17.) *Miért pereltek velem? Hiszen ti hagytatok el hűtlenül – így szól az Úr.* Jer 2,29 (Lk 19,42a; Jn 14,7–14; ApCsel 9,10–19a) Sokszor hallottam már a kérdést: miért nem segít az Isten? Főleg akkor, amikor valami nem úgy alakult, ahogyan emberi ésszel elterveztük. Hibáztatjuk az embereket, a körülményeket, Istent vádoljuk. Pedig az ige önvizsgálatra indít. Vajon Isten a hibás akkor, amikor mi a saját fejünk után akarunk menni? Tényleg ő az oka a hibás döntéseinknek?

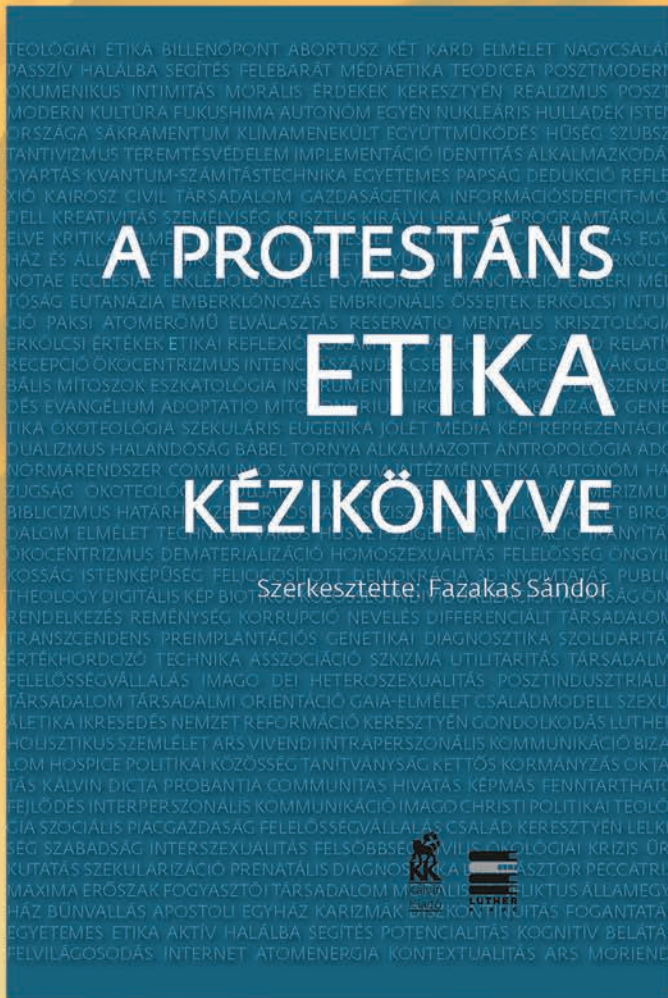
Evangelikus Élet

A Magyarországi Evangélikus Egyház lapja

Megjelenik kéthetente

- E-mail: evelet@lutheran.hu
- EvÉlet online: www.evangelikusélet.hu
- Hirdetésfelvétel: hirdetes@evelet.hu
- Előfizetés: kiado@lutheran.hu
- Szerkesztőség: 1091 Budapest, Üllői út 25. fszt. 2. Tel.: 06-20/824-5519. Szerkesztőségi titkár (hirdetési ügyek referense): BALLA MÁRIA (maria.ball@lutheran.hu)
- Főszerkesztő: ILLISZ L. LÁSZLÓ (laszlo.illisz@lutheran.hu)
- Magazinszerkesztő: KÉZDI BEÁTA (beata.kezdi@lutheran.hu)
- Hírszerkesztő: T. PINTÉR KÁROLY (karoly.pinter@lutheran.hu)
- Olvasószerkesztő: DOBSONYI SÁNDOR (sandor.dobsonyi@lutheran.hu)
- Korrektor: MÁTÉ TÓTH ZSUZSÁNNA (matetot@gmail.com)
- Tervezőszerkesztő: SZABÓ DÁVID KÁROLY (david.szabo@lutheran.hu)
- Rovatvezetők: KENDEH K. PÉTER – Oratio oecumenica (peter.kendeh@lutheran.hu), SZABÓNÉ MÁTRAI MARIANNA – A vasárnap igéje (mariann.matrai@lutheran.hu), FÜLLER TÍMEA – Gyermekeknek (f.timea.71@gmail.com), TAMÁSY TAMÁS – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu), DR. ECSEDI ZSUZSA – Cantate (ezsu@lutheran.hu), KOVÁCS ELEONÓRA – Thesaurus (eleonora.kovacs@lutheran.hu), STIFNER-KÖHÁTI DOROTTYA – Életem igéje, Tallózó (eventallozo@gmail.com)
- Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 06-1/317-5478, 06-20/824-5518
- Felelős kiadó: KENDEH K. PÉTER (peter.kendeh@lutheran.hu)
- Nyomdai előállítás: Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.) Felelős vezető: NAGY ZOLTÁN
- Árusítja a kiadó.
- Terjeszti a Magyar Posta Zrt. Terjesztési ügyekben reklamáció a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág telefonszámán: 06-1/767-8262 és a Luther Kiadónál.
- INDEX 25 211, ISSN 0133-1302
- Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyedévre 3900 Ft, fél évre 7800 Ft, egy évre 15 600 Ft, más európai országba egy évre 52 500 Ft (167 euró), egyéb külföldi országba egy évre 61 400 Ft (195 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem őrizzük meg és nem küldünk vissza.
- Címlapfotó: KISS TAMÁS

3200 Ft

FAZAKAS SÁNDOR (SZERK.): A PROTESTÁNS ETIKA KÉZIKÖNYVE

A reformáció az élet valamennyi területén változást hozott. Az utóbbi évtizedek gyors társadalmi fejlődése, valamint a technikai civilizáció vívmányai is állandó változást eredményeznek világunkban. Ezért a reformáció örökségéhez való méltó viszonyulás – bármennyire jogos és elengedhetetlen az emlékezés és a történeti visszatekintés – nem nélkülözheti annak a kérdésnek a tisztázását, hogy az isteni kijelentés reformátori tanítás szerint felismert igazsága, a hit és az élet összhangja, illetve a szabadság megélése hogyan érvényesülhet itt és most, korunk erkölcsi döntéseket igénylő kihívásainak összefüggéseiben.

Ez a könyv egyrészt módszertani segítséget kíván nyújtani az önálló és felelős erkölcsi véleményformálás kialakításában, valamint betekintést enged az etika, illetve a szociáletika főbb területeinek (a kommunikáció, a környezet és a technika, a házasság és a család, a gazdaság és a közélet stb.) etikai dilemmáiba, válasz- és útkeresésébe, megoldási kísérleteibe.

KÖNYVEINK MEGRENDELHETŐK
A WWW.LUTHERKIADO.HU/BOLT OLDALON

Evangélikus könyvesbolt: 1081 Budapest, Kiss József u. 2/a
Nyitvatartás: hétfőtől péntekig 9–17 óra között
www.lutherkiado.hu/bolt • kiado@lutheran.hu • +36 1 411 0385 • +36 20 824 5518
Levelezési címünk: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.

„Mert az igaz ember hitből él.” (Gal 3,11)

PÜNKÖSD

A REFORMÁCIÓ PARKBAN

Budapest VII. ker., Városligeti fasor 17–21.

2017. június 5-én 10–17 óráig

Erzsébetváros protestáns (baptista, evangélikus, metodista, református) gyülekezetei és pesti evangélikusok együtt várnak minden érdeklődőt a REFORMÁCIÓ 500 éves jubileumának közösségi programjára **pünkösdhétfőn**.

10.00 Megnyitó a Reformáció parkban

10.15 Folyamatos gyerekprogram: játékos foglalkozások, állatsimogató, ugrálóvár, póni stb.

Új Teremtés-koncert – nagyszínpad (gimnázium udvara)

11.00 Ünnepi istentisztelet – ígét hirdet Gáncs Péter püspök (templom, udvari kivetítéssel)

14.00 Koncertek – Bolyki Brothers, Szélrózsa Band, Korál-sziget (nagyszínpad)

- Fórumbeszélgetések (díszterem) • Vizsolyi Biblia workshop
- Reformációs séta • GyüMi gyülekezeti, ifjúsági élménypont

16.45 Interaktív záró áldás

Részletek: www.facebook.com/bpfasor/events

Egész nap a Luther, a Kálvin és a Harmat könyvkiadó standjai, gyülekezeti pavilonok, színes szabadtéri programok, pénztárcabarát büfé.

Eső esetén alternatív helyszínek a gimnáziumban.

A belépés díjtalan,
minden helyszín ingyenesen látogatható!

Kiemelt támogatók:

Erzsébetváros Önkormányzata

Pesti Evangélikus Egyházmege

